

Kronika obce Zahrádka u Ledče 1782-1887

**Přepis této nejstarší zahrádecké kroniky provedl
v srpnu a září r. 2002 Mgr. Vladimír Staněk.**

Přátelé Zahrádky

Občanské sdružení pro oživení paměti města Zahrádka

Lipnická 1222, 396 01 Humpolec

tel: 565-534 270

Pratele-Zahradky@seznam.cz

www.infohumpolec.cz/zahradka.htm

**Přepis této nejstarší zahrádecké kroniky provedl v srpnu a září r. 2002
Mgr. Vladimír Staněk.**

Jedná se o rukopisnou kroniku založenou na počátku 19. století a vždy psanou v určitých časových úsecích. Je zde patrně několik písarů – pouze jeden se zde však (v textu) zaznamenal: František Kostka. Autoři mnohdy přeskakovali v časovém sledu a tak se mnohdy vraceli do minulosti, jindy např. prozradí jak nakonec jistá událost dopadla (např. zpětně se věnují zahraniční události a jejímu rozuzlení a pak se navrátí do doby jejího počátku a např. popisují děje v Zahrádce).

Vysvětlivky:

veškeré měnové jednotky jsou v hodnotách „f“ čili zlatý a „x“ čili krejcar.

Zachováno je samozřejmě členění, ale též zvýraznění jako např. podtržení jmen, či celé citace a tam, kde je užito v originále latinka (u latinských slov – *Votum, Pedalle* aj.) jsem užil kurzívu. Text je (téměř) převeden do současné gramatiky. Ponechána byla některá archaická slova, která dokreslují ráz mluvy, stejně jako „odborné“ výrazy (např. magacíny, forování, lifrování aj.), přechodníky a koncovka „-v“ (rozkazův, slibův). Ponechána byla velká písmena tam, kde to „duch“ textu vyžadoval – především názvy osob a jejich postavení jako např. Sousedstvo, Obec, Rychtář, Generál, Císař apod., v názvech měsíců a jednotkách (např. Strych, Jitro, Sáh). Jazykové úpravy byly následujícího rázu: samozřejmě spřežky jsou nahrazeny háčky a čárky (rz = ř, ss = š, cz = č atd.), „y“ a „i“ jsou uzpůsobena dnešnímu pravopisu (např. po souhl. „c“ a někdy „s“ se psalo „y“ (Cýsař = císař, syce = sice aj.), stejně jako např. slovo „mislet“ je upraveno na správný pravopis. Naopak nechávám „y“ např. deputací, eminencí apod. Dvojhlaska „ou“ bývala psána „au“ (aurzad = úřad, nauze = nouze aj.), též jsem vynechal „l“, které zdvojovalo „d“ (aurzedlník = úředník, smrtedlné = smrtelné apod.), stejně jako u „ll“ ve slovech protokoll a Hallík. Dále jsem přehodil písmena ve slově „vzláštní“ na současné „zvláštní“. Kde byl letopočet psán ve tvaru 794, 817, doplnil jsem 1 na 1794, 1817. Záměnu jsem provedl ve slově „vlastnost“ ve smyslu „vlastnictví“. Další hlavní a složitá úprava spočívala v identifikaci cizích jmen osob a topografických míst – autoři psali patrně podle lidových názvů či podle výslovnosti, a to i přes to, že při obsáhlých zprávách o zahraničních událostech byli zpraveni z novin apod. (na jednom místě se na čerpání z novin přímo upozorňuje). První název je přepis originálu, druhý název skutečný: (m = město, v. = vesnice, úz. = území, gen. = generál)

Adrianopolis – Drinopol (vl. Edirne, m. v Tur.)

Akyrman – Akkerman (snad Belgorod-Dnestrovski na Ukr.)

Aspru – Aspern (v. v Rak.)

Avinyon – Avignon (m. ve Fr.)

Bajone – Bayonne (m. ve Fr.)

Beaurehos – Josefína Beauhenais (manželka Napoleona)

Bordo - Bordeaux (m. ve Fr.)

Blycher – Blücher (prus. gen.)

Brunšvík – Braunschweig (úz v Něm.)

Cevalos – Pedro Cevallos (šp. státník)

Dancyk – (Danzik) - Gdaňsk

Dawů – Louis Nicolas Davout kn. Eckmühlský (fr. gen)

Debis – Ivan Ivanovič Dibič (rus. gen.)

Ekmil – kníže Eckmühle (viz Dawů)

Fonteneblo – Fontainebleau (m. ve Fr.)

Genua - Janaov

Hetrurie – Etrurie (úz. a král. v It.)

Kamšatek - Kamčatka

Kandia – Kréta

Lozava (Glogau) – Glogow (m. v Pol.)

Kystrin (Küstrin) – Kostrzyn (m. v Pol.)

Limož – Limoges (m. v Fr.)

Madryt - Madrid

Mailand - Miláno

Mantua – Mantova (m. v It.)

Moškvanská země – Moskevská země čili Rusko

Naj – Ney (fr. gen.)
Nevšatl - Neuchatel (m. ve Švýc.)
Ponatowský – Poniatowski (pol. kn.)
Rejn - Rýn
St. Jan de Luc – St. Jean de Luz (m. ve Šp.)
Sybirye - Sibiř
Španhelsko - Španělsko
Štokrava – Stokerau (v Rak.)
Šwarzenberg - Schwarzenberg
Vandam – Dominique René Vandamme (fr. gen.)
Wyttorye – Vitoria (m. ve Šp.)

Neidentifikoval jsem jméno Gnixot (šp. státník) a Frimont (rak. gen.).

Nalezl jsem jisté rozdíly v již přepsané pozdější kronice – např. cholera 1832 nebo při požáru 1865.

Popsání**Veškerých Městečka Zahradky Sousedův**

Jenž se stalo dne 7. Máje 1801 roku.

Nr. domu	Jméno Souseda	Složil za susedstvo	Nr. domu	Jméno Souseda	Složil za Sousedstvo
		f x s			f x s
1.	Václav Czisner		50	Jan Mareš	
2.	Jozef Brázda		51	Václav Bejkovský	
3.	Antonín Hajek		52	Václav Kratochvíle	
4.	Antonín Czisner		53	Václav Bělohradský	
6.	Franz Burgon		54.	Sirotci Antonín Bělohradský	
7.	Jozef Zelenka		55	Antonín Pašek	
8.	Josef Rojka		56	Jan Martinů	
9.	Jan Ridl		57	Vojtěch Sagl	
10.	Sirotci Jan Samohelovy		58	Jozef Závíška	
11.	Jan Kočí		59	Václav Daněk	
13.	Franz Machotka		61.	Václav Zaviška	
14.	Franz Pašek		62	Jakub Vítů	
15.	Kašpar Samohel		63	Jan Pašek	
16.	Jozef Czisner		65	Franz Mareš	
17.	Jan Hajek		66	Sirotci Martin Tučkovský	
18.	Jiřík Mareš		67	Franz Tuček	
19.	Sirotci Václava Kronigla		68.	Václav Dvořák	
21.	Antonín Poppek		70	Franz Fijala	

22.	Jakub Závíška		71	Jakub Zaviška	
23.	Martin Čermák		72	Franz Samohel	
25.	Václav Bělohradský		74.	Jozef Dvořák	
27.	Karel Šindelář		75	Jakub Sagl	
28.	Franz Barichar		76	Jozef Samohel	
29.	Václav Pašek		80	Jan Franczl	
49.	Franz Machotka				

Nr. domu	Jméno Souseda	Složil za susedstvo	Nr. domu	Jméno Souseda	Složil za Sousedstvo
		f x s			f x s
82	Jan Sagl				
83	Jan Mareš				
84	Sirotci Jiřka Daňka				
86.	Jakub Rojka				
89.	Jozef Zatočil				
91	Franz Kostka, kteréžto Sousedství nejprve Janu Rathauskému v roce 1783 pak Janu Franczlovi v roce 1787 a v Roce 1798 tomuto samému Františkovi Kostkovi ten čas školnímu učiteli a Početvedoucímu Městečka uděleno a utvrzeno bylo, z ohledu čehož on jakožto Početvedoucí složil toliko	5			
94	Václav Hnízdo				
95	Jiřík Rojka				
108.	Antonín Hajek				
109	Franz Budinský				
110	Jozef Bělohradský				
111	Jozef Kočí				
112	Antonín Samohel				
116	Jan Mislík	12			

Rozličné Paměti hodné Věci

Roku 1782 dne 20 Prosince byl od Vysoké vrchnosti Dekretýrován za Školního Učitele do Městečka Zahradky František Kostka z Městečka Křivsoudova rodilý. Ten čas byl farářem v Zahradce Velebný Pan Pater Jan Menšík, Kaplanem byl Velebný Pan pater Jozef Loukotský, který napotom za faráře do Pertoltic přišel. Toho času byli

Páni představení Městečka

Jan Czisner Primas.

Antonín Samohel

Jiřík Daněk

Jozef Šťasný Radní

Tomáš Bělohradský

František Mareš

Jan Samohel Písař Městský

Matěj Bělohradský

Jozef Fijala Rychtářové

Václav Dvořák

Jan Martinů

Jan Zelenka Starší Obce

Pavel Dvořák

Napotom roku 1788 za příčinou výpovědi Úřadu nadpraveného Primasa P. Jana Cziznera, který povinnost svou pořádně ze sebe složil, byli vnově zvolení a od Vrchnostenského Úřadu za **Představený Městečka** ustanovení, totiž:

Primas P. Matěj Bělohradský bývalý Rychtář

Purgmistr – Jan Samohel, Městský Písař

Radní -- Jiřík Daněk.

První Rychtář -- Václav Kronigl, který 1793 roku d. 30. Října zemřel

Druhý Rychtář -- Antonín Pašek

prvním starším Obce zůstal P. Jan Martinů, a

druhým ----- vyvolen byl František Košťál, který již bez povinnosti staršího Obce roku 1801 zemřel.

Roku 1794 z příčiny výpovědi z Úřadu Purkmistrovského P. Jana Samohela, a z příčiny smrti Rychtáře Václava Kronigla (kteří spolu s nadpravenými společnými Představenými Městečka skrze Vrchnostenského Právomocníka Pana P. Jozefa Hartmana s Panem Antonínem Voříškem ten čas Vrchnost. Úředníkem tak praveným Správcem v úřad postavení a potvrzení byli:/ zase nová renovace Městského Úřadu, skrze Vrchnost. Právomocníka Pana P. Aloizya z Hilgartneru, který po smrti P. Jozefa Hartmana ten Úřad přijal v následujícím pořádku se předevzala; a sice Dne 7 Ledna toho 794 roku, byli Vejhoznými neb Volencemi budoucího Úřadu z prostřed Měšťanstva vyvolení a od Vrchnostenského Úřadu Potvrzení následující Sousedé; totiž

P. Jan Samohel až posavadní Purkmistr

--Matěj Bělohradský----- Primas

-- Jiřík Dvořák----- Radní

--Jan Martinů----- první starší Obce

pak

--Jakub Vítů Soused

Jozef Záviška -----

Jan Mareš -----

Václav Popěk -----

Václav Dvořák -----

František Samohel -----

Josef Samohel Soused a

Josef Císař Soused kterýchžto dvanácte osob dne 20. samého roku v městském Radním domě v 9 hodin ráno v přítomnosti vrchnostenského Právomocníka pana Aloisya z Hilgartneru volilo nový městský (však jim již toliko ze třech osob pozůstávajících) úřad. Vtom pak volení za Purkmistra ustanovený a od Vrchnostenského Úřadu potvrzený jest byl z těchto volencův P. František Samohel. Za prvního Staršího Obce a spolu Rychtáře P. Jan Martinů, za druhého Staršího Obce a spolu Rychtáře Jan Mareš, který ale povinnosti zastáváti odepřel. Při kterých městským písařem zůstal bývalý Purkmistr Jan Samohel, ten samý v následujícím měsíci Máji zemřel. Na místo, kteréhož tehdejší zahrádecký Kantor neb školní Učitel František Kostka na Slovtutným Vrchnostenským kanceláři dne 1. Června toho samého 1794 roku dosazen, pod přísahou vzat a Městským Početvedoucím nazvaný jest byl. Tyto 3 osoby František Samohel purkmistr, Jan Martinů rychtář a František Kostka Početvedoucí skrze 4 léta 3 měsíce a 24 dní poslednější jak ale skrze 3 léta 10 měsíců a 24 dní společně Měšťanstvo řídili a spravovali.

Když pak ale v 4. roku vládnouti, purkmistr P. František Samohel Úřad ten za sebe složití umínil a Vrchnost. Úřadu výpověď jest dal. Ačkoliv tento s novým volením prodávaje nic však on P. František Samohel přeci jen své výpovědi stálý zůstal.

Pročež tedy roku 1798 předeřzatým volením nového úřadu, který potom dne 14. Máje toho 1798 roku následovalo byli na místo z minulých za vejhozny ustanovení a sice na místo Jana Samohela Václav Daněk, na místo Jiříka Daňka Vojtěch Ságla a na místo Václava Popka dolní Jan Mareš. K těmžto 12^{ic} osob v přítomnosti Vrchnostenského Vrchního Ředitele Pana Pana Františka Rigra pak Vrchnostenského Právomocníka Pana Pana Aloisya z Hilgartneru s přítazením Městského Početvedoucího Františka Kostku jakožto Aktuárise nový Městský úřad volilo.

Ačkoliv při tomto volení na Jakuba Vítového s Janem Marešem za purkmistra na Vojtěcha Ságla za prvního a na Antonína Hájka za druhého Staršího Obce a spolu Rychtáře nejvíc hlasův jest vyšlo. Nic však méně z prozřetelného uznání Vrchnostenského Úřadu, v Domě Radním veškerému Sousedstvu představeni, od toho samého přijatí pak moci Vrchnostenskou Úředníky Městečka následující potvrzení a pod přísahu vzati jsou byli, totiž:

za Purkmistra P. Vojtěch Sagl

za 1^{ho} Rychtáře P. Josef Czizner

za 2^{ho} Rychtáře P. Antonín Hájek, který potom v roku 1800 v měsíci Září na místo Josefa Czizner za Prvního a Václav Daněk na místo Antonína Hájka za Druhého Rychtáře uznán jest byl; poněvadž předešlý První Rychtář Josef Czizner v svém Úřadu neduživost svou býti se vylouval. Týkáje se Početvedoucího Františka Kostky, ten zas na novo do Úřadu svého vsazen a utvrzen zůstal, když to také přísaha jeho opáclivě Sousedstvu oznámena jest byla.

Toto renovírování úřadu následujícím pořádkem vedeno bylo: především na den 14. máje 1798 roku o 9^{ic} ranní hodině příchod Vrchnostenského Vrchního Ředitele P. Františka Rigra s Vrchnostenským Právomocníkem P. Aloisusem z Hilgartneru v rozláhání bubnů a trub očekáván jest byl. Po učiněném jich příslušném jménem společného Sousedstva skrze Početvedoucího přivítání, odebrali se tito dva Páni, ježto veškeré Měšťanstvo provázelo zas v rozláhání bubnů a trub do Chrámu Páně, kdežto slaven figurální *Musikou, Veni Sancte Spiritus* s patřícími prosbami a k Bohu voláním o dar Ducha svatého držáno bylo. Po vykonaném tohoto Boha vzývání Oni Páni zas mezi rozláháním bubnů a trub z Chrámu Páně do Domu radního se ubírali, které opět Sousedstvo doprovázelo a tu se jednání za příčinou nového Městského Úřadu začalo, v kterémžto před jmenování představenými ustanovení a potvrzení byli. Kdyžto také dle Politického Řádu Městský voják svůj začátek vzal, a tehdy za takového *Invalid* Jan Ridl k ustanovení jest přišel. Když to vše skončeno bylo předstoupiv Městský Početvedoucí František Kostka ve jménu Společného Měšťanstva těmto Pánům poděkování učinil v následujícím obsahu; řka:

Urození! Stateční!

Vysoce Vážení, dobrotiví k nám naklonění, a zde jménem Vysoké Vrchnosti naší jednající Páni!

Před Urozenost Vaší, já jménem společného Sousedstva jakožto mých spoluúdu s povinným vysokým Respektem se představují za dnešního dne prokázanou Milost skrze Slavný příchod Urozenosti Jejich k potvrzení nám nově zvolených Pánů Představených v hluboké poníženosti děkují; pak k šťastnému Slavnému řízení a spravování nás svěřených od Božské Prozřetelnosti stálou a vždy rozmnožující Boží pomoci, pokorně vinšují; sebe a celou zde

přítomnou obci naší pod otcovskou ochranu a do Vysokých Milostí poslušně a ponížene zavírajíce a vysokou Venerati ve spolek zůstáváme vždy poníženi.

Pak se obrátil k novému Panu Purkmistru a pravil:

Vám pak nám našeho Městečka Zahrádky dnešního dne nově představený Pane Purkmistr vinšuju, aby vám Bůh vždy tělesné síly a stálého zdraví dopřáti ráčil, a byste Úřad svůj dle povahy jeho řádně zastávati, a obecnému dobrému prospěšný býti mohl. Pomněte, že jako bedlivý Zahradník se všemožně vynasnažuje škodlivé byliny a neužitečnou trávu, kterážby jeho dobré zrostliny dusila a kazila ze zahrady své vypleniti tak i vy snažně buďte z této městské naší Zahrádky všechnu nepořádnost, která skrze škodlivou vláhu již hojně vyrostla pryč vyrotiti; na sobě dobrý příklad dáti. Obecné statky zvláště pak co nejznamenitějšího jest, totiž lesy pečlivě ochraňovati a všech důležitostech pořádní býti.

Dále pravil:

Vy Páni Rychtářové též vaše povinnost jest v nadurčených případnostech věrně nápomocnými býti Panu Purkmistrovi podrobnost zachovati, Zemoknížecí i Vysoko Vrchnostenské nařízení, které Vám skrze Slavný Vrchnostenský Úřad vydávané budou každého času do domácího úředního Protokolu zaznamenávat dáti, aby takovým dokonale žádost učiněno býti mohlo. K Sousedstvu řekl: Vy ale Páni Sousedé Bohem nařízenou poslušnost hled'te, kterýž zvlášť poddaným přísně dotírá, aby Vrchnosti a Úředníků poslouchali, neb spisové Apoštolští vyučují nás, že všeliká moc od Boha jest, a že ti, kteří Moc mají, od Boha zřízení, to jest vrchními ustanoveni byli, že se moci protivit nemáme, že nejen pro trest, ale pro Svědomí vrchních poslouchat musíme. A tak když těmto předpisům žádosti činiti se vespolek vynasnažíme, všelikého dobrého u své Vysoké Vrchnosti se nadáti můžeme, kterouž aby Bůh zachovati ráčil srdečně vinšujeme a za ní se dle povinnosti pánu Bohu modlíme.

Pak zas mezi hlukem bubnů a trub oni Páni a Sousedstvo na Poděkování Pánu Bohu v pořádku šli v Chrámu Božím. Sl. velkou Mši Svatou slyšeti, kterou Veleb. Pan farář *Eusebius Nepalas* držel, při kterýž Početvedoucí jakožto Školučitel libou *Musicu* způsobil. Konečně na útraty Obce vezdejší Hospodin jak pro tyto Pány tak pro Veleb. Pana faráře a Pana Kaplana oběd připraven jest byl. Ještě zde znamenati sluší, že když onen předešlý Purkmistr Frant. Samohel hned v Májí měsíci 1797 roku již podruhé k Vrchnostenskému Úřadu z povinnosti své písemnou výpověď položil, onen Úřad ještě s tou samou odkládal, by vše Obec nucená (poněvadž onen P. František Samohel svou výpověď na zpět táhnouti a na novo se od Vrchnost. Úřadu nechat potvrdit) v to se vložiti, za příčinou čehož Sl. Vrchnost. Úřadu následující žádost podala;

Slav. Vrchnost. Úřade!

Když našeho Městečka Trhové Zahrádky před třemi letami představený Purkmistr P. František Samohel nyní zúplna skutečným níže podepsaným ve jménu společného Sousedstva svůj Úřad z sebe jest složil, v případnosti kteréž zcela Obec i všechny důležitosti její bez Správce v rozličných příhodách každodenním potřebného opatření opuštěná pozůstává: tak on dole jmenovaný Sl. Vrchnost. Úřadu v poníženosti prosejí, aby jim na místo nadurčeného Pana Františka Samohela, ze společenstva svého jiný do Purkmistrovského Úřadu prostředkem obyčejného volení usazen a potvrzený jest byl.

Poněvadž, ale Obec našeho Městečka Trhové Zahrádky z mnohých okolostojících a starostí obecných nedosti zaopatřená jest, kdyžby Purkmistr toliko dva Rychtáře okolo sebe míti měl, protož níže podepsaní také prosejí, aby mimo nadzmiňených dvou Rychtářských osob ještě jiné dvě k věci nového bytí majícího Purkmistra od Sl. Vrchnost. Úřadu, kterýžby jméno Starších Obce nesli, vyvoliti Milostivě povoleno bylo.

Zahrádka dne 13. Juny 1797 roku.

Jan Martinů
Václav Daněk
Antonín Hájek
Josef Czisner
Martin Brázda
Martin Tuček
František Mareš
Franz Fiala
Václav Pašek

Na nadstojící žádost následující Dekret od Vrchnost. Úřadu jest přišel:

Na Sousedstvo Městečka Trhové Zahrádky!

Spěšný, nežli se jiní Představení při Městečku Trhové Zahrádky usadějí, na místě zemřelého Vejhozného Jiříka Daňka, pak Jana Samohele jiní dva Vejhozní od strany společného Sousedstva vyvoliti se musejí.

Pročež se nařizuje: by jedenkaždý tamní Soused svý *Votum* jmenovitě na dva Vejhozní sepsal, a takové *Votum* zapečetěné dne 28^{ho} tohoto měsíce místnímu Rychtáři Janovi Martinů podal, kterýžto, by napotom takové společní *Vota* dne 30^{ho} tohoto měsíce Úřadu Vrchnostenskému odevzdal, odtud nově poukázán jest.

Dáno na Kanceláři Vrchnostenským v Dolnokralovicích dne 23. Září 1797 roku.

Alois Hilgartner
Justiciar.

Na místo těchto Vejhozných, kteří zvoleni byli již svrchu jmenováno jest, když pak ale i ještě změna představených nenásledovala, bylo Sousedstvo opět nuceno v případnosti se upamatování Vrchnost. Úřadu činiti, v následujícím obsahu:

Sla. Vrchnost. Úřad!

Společné Sousedstvo Městečka Zahrádky skrze níže podepsané prosí, aby vedle složené žádosti pod dnem 13^{ho} Června minulého 1797 roku onou již netrpělivým očekávanou změnu Představených brzce předejví ráčil.

Tím více se důvěřují, že jejich přítomná opáčlivá prosba neprodleně svého cíle dojde, poněvadž Sl. Vrchnost. Úřad jest Milovník a Ochrana Pořádku který, že v Obci naší hyne již více zapírati se nemůže i neméně toho velmi obtížno jest od jedné osoby, totiž, od až dosud nám představeného Rychtáře Pana Jana Martinů nejenom Rychtářnímu a Politickému Úřadu i všem vyšším nařízením zadosti učiniti, ale i také obecné Statky a všechny důležitosti na starosti míti a za ně státi, zvláště když v podrobeném Lidu nepoddalost vzrůstala, z nížto mnohé škody ano i Potupa Obci se děje.

Zahrádka 15. dubna 1798 roku.

Jan Martinů Rychtář

Antonín Hájek

Martin Tuček

Václav Daněk

Josef Cziesner

Tato opáčlivá žádost následující účinek měla, a na tu samou přišel tento Dekret.

Dává se Obci Zahrádecké tímto k vědomosti, kterak od té samý na Jana Mareše pod N^{em} cons. 50. pak na Vojtěcha Ságla pod N.cons. 57 za Vejhozní na místě zemřelého Jana Samohela pak Jiříka Daňka nejvíc hlasů dáno jest bylo.

Pročež se ti samý za Vejhozní nově vyvolení Sousedí od Úřadu Vrchnostenského s tím doložením stvrzují: že dne 14^{ho} tohoto měsíce Máje v 9 hodin ráno Volení jednoho Purkmistra, pak dvou Přísežních, totiž jednoho Staršího, pak jednoho Mladšího Rychtáře na tamním Rathause se předvezme.

Dáno na Kanceláři Vrchnostenským dne 11^{ho} Máje 1798^{im} roku.

Alois Hilgartner

Justiciar

Roku 1783 na den Svatých Apoštolů Petra a Pavla, tj. dne 29^{ho} *Juny* okolo 3^{ti} hodiny z poledne stala jest se suchá bouřka ve které Bůh to neštěstí na Městečko Zahrádku dopustil, že v té samé (čehož Bůh uchovej) udeřil Hrom do zdejší Hospody po dolní straně tam zapálil, shořelo to celé dolní stavení pak následující Sousedé, tím ohněm ztrestaní byli a vyhořeli, totiž Jan Ságl N.domu 82, Jan Mareš N. 83, Jan Cziensner tehdejší Primas N. 84, Václav Kronigl N.19, Josef Šťastný N. 52, Tomáš Bělohradský N. 54, Antonín Pašek N. 55, Václav Vávra N. 92, pak škola a kostel přičemž se i zvony rozlily. Oltáře pak a Varhany kostelní však s nemalou zkázou se před ohněm odstranily. Nato Roku 1784 při zběhu ledův celý most zbořen a od vody pryč odnešený jest byl. Což se tomu samému zas 1799 roku stalo.

Toto Kostelní Stavení nebolišto Dům Páně krom že v tom 1783 roce vazba a střecha naň jest dána byla tak bezevší vnitřní ozdoby bez stropu věže a jim patřící ozdoby státi jest zůstala, až 1787 tehdejší Vrchnostenský Vrchní Ředitel Pan P. Kašpar Rieger Kostelní strop zhotoviti a školu novou postaviti nechal. Od toho času zas všechno státi zůstalo, a žádný se v opravu toho Domu Božího nestaral, jakkoliv Obec Zahrádecká dosti o to prosila, ano i samému Panu Biskupovi Králohradeckému, v Želivě Subliku jest podala, kterou školní učitel František Kostka zhotovil a v té samé také o postavení Varhan prosil, všechno nic neprospělo. Až po smrti Pana Faráře Veleb. Pana Jana Menšíka, který dne 4 *Juny* 1796 roku v Pánu usnul na místo kteréhož za Faráře přišel Veleb. Pan Pater *Eusebius Nepallas ex Dominican* ten čas zahrádecký Kaplan ujmout se tohoto zdejšího Božího Domu, sám pěšky na Čáslavský Krajský Úřad dokvačil, a na to tlačil aby chrám Páně zvelebený byl. Tento Veleb. Pan Farář dobrou podporu v svém přičinění dostal, že tehdejší Vrchnostenský Právomocník Pan Aloizyus z Hilgartnerů a spolu Kostelní Početvedoucí upřímně se zdejšího Kostela ujmout se všechny žádosti Veleb. Pana Faráře jakož žádost školního učitele Františka Kostky strany Varhan, z důkladnou svou Úřední Správou na Mnoho Sl. Vladařstvo Zemské nebolišto *Gubernium* jest doprovodil a zaslal, což ten dávno žádaný účinek způsobilo, že jak stavění Kostelní Věže, tak zjednání Kostelních *Aparatu* neb šatstva a jiných potřeb jakož i postavení Varhan povolení obdrženo bylo.

Nato hned nejprve on Pan Alois Hilgartner dle obdržného povolení od Sl. *Gubernium* podle níže uvedeného *Überslagu* neb Předhlídky skrze Kutnohorského Varhanáře Pana Karla Horáka zhotoveného Varhany v roce 1799 stavěti jest nechal s nimižto ponejprv dne 9 Juni toho roku chvále Pánu Bohu se vydávati počala. Na ně Předhlídka učiněná a k Sl. Zemskému *Gubernium* zaslána byla následující.

Überslag

Na *Reparati* skrze v roce 1783 stalý oheň zrujnýrovaných Kostelních Varhan v Městečku Trhové Zahrádce. Skrze šetrné přehlídnutí těchto Varhan k náležitému opravení a znovu jich postavení nevyhnutelně potřeba jest; a sice do *Manualu*, v kterémž jsou následující *Mutate*, totiž:

Principal 4 fus.

Octava 2 „

Fugata 4 „

Raushqvinta 1 ½ „

Mixtura 4 násobní. Těchto pět jmenovaných *Mutati* jsou z olova a cínu, však ale velmi chatrný a z největšího dílu polámaný. Do těch musí být 200 píš'al nových, ostatní se ale přelejt a přeletovat musejí. V tom samém *Manualu* jsou ještě *Mutate* dřevěné, totiž:

Copula Major 8 fus.

„ *Minor* 4 „ . Ty se téměř všechny na nový klíč přeložiti musejí.

Po *Manualu* následuje *Positis*. V tom jsou *Mutate*: *Principal* 2 fus z olova, tam se nedostává 35 píš'al, ty nové a ostatní přelití býti musejí. Pak z dřeva:

Copula Major 8 fus.

„ *Minor* 4 „ . do těchto se přidělá nových píš'al 30 ostatní toliko opravy potřebují.

Dále jsou *Pedalle* 2 *Mutate*, totiž:

Sub Bass zavřitej 16 fus.

Octava Bass otevřenej 8 fus. z polovice tyto trouby se na nové přeložejí, ostatní opravějí a vypucujou (zatím, ale v *Pedalle* jsou 3 *Mutate* neb Pan Varhanář nemohl všechny dokonale přehlídnutí) dále v své předhlídce uvádí:

Dvě Vind Lodny, ty nevyhnutelně musejí být přeložené, novou kůží vyfutrané, a s novými pérami stefti, pytlíčkami a trakturou veškerý novou opatřené, pak klaviatury opravené.

Dva Měchy také na novo se přeložit a novu kůží vylepit musejí.

K úplnému však na Chor Varhan postavení ještě být musí.

10 kusů prken celých falcovních.

20 kusů prken tenkých na podlahy a upravení *Pedallu* pak na nedostatek ke *Corpusu*.

10 kusů osmiloketných krovů na ještel k měchům.

5 kop celých podlažních hřebů.

5 kop polovičních podlažních hřebů.

4 kopy šindelního hřebu.

8 kusů železných čepů k měchům.

6 kusů železných panktizem.

Pak 3 fůry do Kutné Hory 1 na zavezení tam metalového verku, který se předělávat musí, 1 k nazpětnému jej a potřebného nádobí přivezení, a 1 zas jej k odvezení. Za tuto všechnu práci i s onými 3 fůrami však skrovně se žádá od níže podepsaného132 f

Bez fůr ale120

Zahrádka dne 19 April. 1798

Karel Horák

Kutnohorský Varhanář

Že v roku 1783 Varhany v Chrámu Páně Zahrádecký skrze nenadálý oheň rujnýrovaný byly, a dle vyznamenání Pana Varhanáře nevyhnutelné zprávy, aby dokonale postaveny býti mohly, za potřebí jest mým vlastním podpisem dosvědčuji.

L. S. *Eusebius Nepallas*

Farář

Když tento Übershlag Urozený Pan Alois Hilgartner na Sl. *Gubernium* z svou dobře vypracovanou zprávou zaslal, obdržel prostředkem Čáslavského Krajského Úřadu povolení, které tuto následuje.

N° 1095

An

Das Unterkralowitzer Wirtshafts Amt!

Mit Zurigstellung des Kosten überschlags wurd in folge Gubernial Verordnung Vom 25ten Febru. a: c: N° 6421. Bewilliget, zur Herstellung den Zahradker Kirchen Orgel den hierzu erforderlichen Betrag nach geshehener 10 Perzentigen Abzug mit 118 f 48 x aus der Dortigen Kirchen Cahsa zu Verwenden, Solchen aber nicht eher aus zu zahlen als bies die Orgl won Sachkündigen als Vollkaommen hergestellt anerkannt sein wird.

K. Kreis Amt Czaslau den 4 März 1799.

Bauller

1° kr. Komisär

V následku obdrženého Guberniálního povolení *sub* N° 1095 byly ony Varhany ihned toho roku spravené, však oprava jejich většího nákladu než povolené bylo žádala, to však Tit. Pan Justiciar svou prozřetelností vynapravil.

Ta však Domu Božího oprava až do posledního dne Měsíce října roku 1800 trvající ještě k zauplnému dostavení nepřišla i až potud Zvony na Věži nebyly.

Mezi tím časem za Vojtěcha Ságla Purkmistra, Antonína Hájka staršího a Václava Daňka mladšího Rychtáře spolustarší Obce se počal staviti Dům obecní neb Rathaus pod Konskrib: N^{em} 60. k potřebnému nákladu téhož by vše od Obce prodaný Obecní Dům pod Cons: N. 69 Josefu Popkovi s Josefem Maršem za 202 f několik x, pak Janu Mislíkovi díl Placu podle nového Rathausu na kterémž nyní Dům pod Cons.: N^{em} 116 toho samého stojí s dílem zahradou a polem návoz za 300 f též Janu Ságlovi pole tak nazvané Primaské i s na věčné časy vyplaceným činži za kterouž Kapitál po 69 f několik x do Obecní Kasy složil, ten pak samý Kapitál v nedostatku peněz nápodobně i s nahoře strženými penězi dostavení téhož nového Obecního Domu k vložení přišlo, a tak onen velký Dům na nedodělání podlah, dveří a kamen v horních dvouch pokojích roku 1802 k dostavení přišel.

Po skončení těchto prací rok 1803 byvše buď Bohu chvála pro živnost lidskou obstojný, když na potom rok 1804 velmi a všeobecně v Čechách neúrodný nastal, nouze tlačila velmi obzvláště lid městský a potřebný takže v roku 1805 jedna Míra Pšenice zde na 26 f, Žita na 17 i 18 f., Ječmena na 16 f, Ovsu na 12 f k hranicím pak slezským jeden strych Žita až na 50 f jest vystoupil, od kudy by pomyslití jak vše ostatní vaření, (jehož konečně sotva k dostání bylo) draze se platit muselo. Ačkoliv na to rok 1806 v Obilí hojnou úrodou se stkvěl, skrze nepohodlné a deštivé povětří nebylo možné bez zkázy těch úrod Božských skliditi, v kterémžto roce to tak vzrostlé Žito přes nejméně 5 f jedna Míra platila. V tom pak samém 1806 roce k paměti hodné jest, když až do roku 1803 již skrz po sobě zběhlých 10 let válka s Francouzy trvala (kterýžto Národ hned roku 1787 v krajině své proti Králi svému Ludvíkovi toho jména 16^{tému} se zbouřiv, jeho Krále, Královnu i mnoho jiných při Králi stojící Panstvo na smrt odsoudiv a zabit) nastal pokoj.

Však v roce 1806 opět se válka ta obnovila, v Říši Německé u Města Ulmu v Říjnu měsíci naše Vojsko proti Francouzům k boji shromážděno byvše, od toho Národu dílem k pobytí, dílem k zajetí a dílem k rozehnaní přišlo, tak že skoro Muž o Mužovy nevěděl kde který jest; a Francouzové zatím přes Linec až do Vídně, do pevnosti Brna, ano i do Čech až přes Německý Brod s Baboramy spolčený se dostali, zde lid s daněmi Magacýny a všemi potravními potřebnostmi, ano i o oděv obtěžovali, Císařské Magacýny prodávaly, a co se jim z Nábytku Zemského líbilo (i sami tak od svého Císaře a bojovného Vůdce Napoleona Bonaparta vedený) odtud do vlasti své odváželi. I to připomenouti sluší, když do Pelhřimova, ano i do Humpolce se vydali, na lidu peníze, sukna, obuv a jiné odivné potřebnosti presovali, také od nich čtyři Muži se odtrhnouce, skrz Rejčkov, Kouty, kdežto přes jednu noc bydleli, do Ledče do domu Olivovského, nyní Langrovského právě v Neděli ráno přišli, tam sobě po vůli své poroučeti chtěli, zatím Vojsko Naše pod Slavným Vůdcem Arci Vévodou Ferdinandem Otce Císaře Rakouského Františka prvního v několik Tisících zas shromážděné o tom známost již nabyvše, oni 4 Francouzové od třech Našich Husarův v tom samém Langrovském domě byvše zajati a pryč odtud odvedení. Napotom pak onen náš Slavný Hrdina Ferdinand se zmocniv, proti těmto Nepřátelům válečně zas táhnuce, po tuhém a krvavém se potýkání zvláště ve Štokách a ve vesnici Pávově je na útěk přinutil, kdež jim Brany velmi těsné byli, když skrz Jihlavu pádem utíkati museli. Z toho nejprudšího Boje najednou utišení, což právě v den 4^{ho} Prosince r. 1805 na den Svaté Panny Barbory se obtížného zběhlo. A tedy Francouzové, však v pokojné ležení zas nazpátek do Jihlavy přišli, odtud po celém Tábořsku a Budějovsku snad i v Prácheňském Kraji se roztahli, za nějaký čas v těch okršlích země pobýli, a pak pokojně do Babor a vlasti své roku 1806 se vystěhovali. Kraje pak našeho Čáslavského tehdy se více dotknouti nesměli. Ačkoliv jim nelibě bylo, když z Červené Řečice na Klášter Želivský hleděti museli. V takovém našem neštěstí vždy jsme se těšili ze slibované pomoci od Krále Pruského, nikdy ale nepřišla. Však v měsíci Říjnu toho samého 1806 roku vpadli Francouzové skrze Zemi Saskou do Země Prajské, tam celou armádu Krále Prajského rozehnavše, jeho samého z Rezidencý pryč vyhnavše a tam až do dnešního dne tj. 27 Srpna roku 1808, kdy tyto paměti psány, jest se usadivše, Bohu povědomo jak dále tam i s námi zde, se zas dít bude.

Roku 1807 na den S^{teho} Jakuba, tj. dne 25^{ho} Července opět obyvatelům Městečka našeho Zahrádky, jakož i obyvatelům Vesnice Sněta, Šetějovic, Dolních Rápotic, Ježova a Podivic nešťastná chvíle byla. Okolo sedmé hodiny navečer vystoupil strašlivý Oblak od Snětského Ovčína v největší prudkosti se hrnul na Městečko z něhož ukrutné krupobití povstalo a tak se za 20 minut činilo, domnívajíce se že již skončení Světa tudy jest. Tu tak žádoucí úrodu Božskou, kteráž hojnost všeho Obilí i Ovoce připověděla, oné Krupobití pryč odválo a zas Žita Míra na 9 f přišla, což až do žní roku 1808 trvalo. Ty 1807 vytlučené ozimní Obilí se zavoraly. Ačkoliv na zimu dobře vzrostlý a k budoucímu klízenku naději poskytoval, však 1808 se z jara zavorati musely a drahně koupená semena jaří zas se nezdařily.

Ten pak Duchovní Pastýř Ctihodný Kněz *Eusebius Nepallas* roku 1806 dne 18^{ho} Března v 5 hodin ráno Pánu usnul. Po něm z Milosti Jeh. Osv. Knížete Pána Karla z Palmy a z Milosti Velešlavné Králohradecké Konsistoře nám za Duchovního Pastýře ustanoven jest byl Velebný Pan Pater Martin Ráček rodič Příbyslavský, který prv zde skoro skrz 10 let Kaplanem jest byl, a svůj Duchovní Úřad k větší Cti slávě Boží k prospěchu Duchovních Ovčiček jest horlivě vykonával, odtud veškerý Osadníci k němu důvěrnost měvše, a žádajíce sobě jej Pastýřem svým míti, což i také s pomocí Božskou jistotně obdrželi. Ta k němu mající Láska a pravá vážnost, jak jen zvědět mohli že on jich Duchovním Pastýřem jest je nutila, tu Lásku k němu najevo dáti což se takto stalo:

Toho roku 1806 na den Božího Těla před službami Božími jdouce do domu farního tehdejší Představení Městečka s Osadními Rychtáři a Početvedoucím spolu školním Učitelem, kterýž v Jménu jejich a celé Osady na oného Velebného Muže následující řeč učinil, totiž:

Velebný,

Vysoce Učený Pane Pane!

Jak onen hlas, že Jejich Vysoce Biskupská *Excellency* náš nejdůstojnější Pastýř, a pak jejich Knížecí Osvícenost náš gruntovní Pán Velebnost vaší za našeho od nás žádoucího Duchovního Pastýře ustanovit ráčil v uších našich zazněl, i splesali s převelikou radostí srdce naše. A poněvadž my slabí jsouce u výmluvnosti, snažili jsme se přec naše ponížené vinše žádosti Velebnosti vaší tudy s pokorou jak jen možná předložit, obzvláště když s plesáním a obveselením Ducha poznavše, že původ všeho dobrého daně nejvyšší před onou jmenovanou Duchovní i Světskou Vrchnost jsouce Božskou prozřetelností k vyslyšení žádostí našich nakloniti jest ráčil, a že vykonání jednoho každého dobrého předsevzetí Božské pomoci nevyhnutelným máme potřeby: Protož nejprve i také tudy k tobě Pane věčný Bože nejhlubší pokoře srdci našich se obracíme za tu Milost ti děkujeme, přitom pak tebe žádáme a prosíme, bys Služebníka tvého, to je Duchovního Pastýře našeho svými Božskými milostmi obdařiti, jemu vinšování zdraví přáti a jej svou Božskou prozřetelností řídití ráčil, by on tak jako až potud Srdce svých věrných podrobených Ovčiček Duchovních k poznání tajemství Svaté Víry přiváděti, k jich vážnosti, k nim pobožnosti vzbuzovati, svaté Řády při službě Boží uctivě bedlivě a pozorně zachovávatí a vykonávatí, neméně svým podrobeným věřícím pochopitelně duchovnímu prospěchu, potěšení a vzdělání Chléb vyučování dobrému maličkých i dospělých lámati od tebe posilován byl.

K čemuž pak všemu, Bůh vší milosti ráčíž vás Velebný Otče ke cti svého Svatého Jména sobě jakožto oblíbeného zachovati, požehnatí, k prospěchu a potěšení svých věrných vždy náchylného učiniti, i s Duchem svým a Spasitelnou Milostí na všech cestách sprovázeti, aby skrze nás při službách téhož nejsvrchovanějšího Pána slušná pobožnost pozornost a vroucnost rozmnožena byla! Nás pak ale nehodné věřící milosrdně k horlivosti v službě a všeliké líbeznosti své nastrojiti a připraviti skrze Ducha Svatého pro Syna svého nejmilejšího Spasitele nejdražšího a Pána našeho Ježíše Krista, v kterémž my zůstáváme.

Velebnosti vaší

poníženě podrobené Ovce.

Po skončené této řeči onen velký důstojný Pastýř se uctivě za ten důkaz Lásky poděkovav a na znamení milování sobě svěřených protěž váženou a výbornou věc provedl, s účinku kteréž mezi rozléháním bubnů a trub vůkol stojícím slze radosti z očí kapaly. Na to Onen Velebný Otec byvše s předcházejícími Kostelními fanglemi a možnou muzikou mezi Velebným Panem Paterem Bernardem Bratrem Konventu želivského a bývalým Panským úředníkem Panem Antonínem Voříškem prostřed k nim z obojích stran od fary až k Kostelu stojících obého pohlaví do Chrámu Páně vedoucí, kdež Slavné *Veni Sankte Spiritus* a figurální Muzikou se prozpěvovalo, po kterémž tento Nový Duchovní Pastýř na veškerém sobě svěřený lid opět výbornou řeč učinil, takovou s požehnáním Cyboryum zavřel. Načež opět bubny s troubami zvučně se rozléhaly. Pak se počaly Služby Boží a obyčejný průvod s Velebnou Svátostí oltářní konat. Téhož dne odpoledne opět ten samý duchovní Otec, když do Králohradce Slav. Konstitoři k složení své Přísahy ubíral s Muzikou v zvuku bubnů a trub doprovázen jest byl.

Roku 1807 Purkmistr Pan Vojtěch Ságl z Úřadu svého jak Obci tak i Milost. Vrchnosti se poděkovav, a ačkoli v tom samém zdržován jest byl, když ale opáčilivě své obtížnosti v úřadování v tom předložil, byvše tedy žádost jeho přijata a volení nových představených v den Křížové Středy od Slav. Vrchnostenského Úřadu předevezatá. Tehdy v ten den

okolo 10te hodiny ráno shromáždív se Sousedstvo do domu Obecního, kamž mezi zvukem bubnů a trub vrchnostenští Páni Úředníci a sice Pan Pan František z Riegru Vrchní, Pan František Stránský Důchodní, a Pan Jan Nápravník Kontribuční se ubírali. Smejšlelo se od strany panského Úřadu na místo Pana Vojtěcha Ságlu představití Pana Antonína Hájka tehdejšího staršího Rychtáře. Když ale obec neb Sousedstvo v tom jednomyslně srozuměno nebylo přikročilo se tedy k novému obyčejnému volení představených. Po učiněném úředním napomenutí, by jeden každý z Sousedů s dobrým přeložením a rozvážlivostí svůj hlas na takové Muže vydal, jež to by za prospěšné Obci a schopné k řízení a spravování lidu býti uznal, z čehož vyšlo že onen starší Rychtář Pan Antonín Hájek za prvního Představeného Městečka na místo bývalého Purkmistra posazen pak P. Václav Daněk mladší Rychtář za staršího, a P. František Fijala Soused za mladšího Rychtáře a spolustarší Obce jsou vyjádření a vyhlášení pak od Slav. Úřadu na nové jakož i až posavadní Početvedoucí František Kostka v tom samém povolání stvrzení byli.

Postalem stvrzení těchto představených Obce a jim daném úředním napomenutí a po složení přísahy onoho nově vyvoleného mladšího Rychtáře Františka Fialy, svrchu pravení Početvedoucí v následujícím obsahu řeč na 3 díly rozvrženou jest učinil, jakž následuje:

Urození, stateční!

Vysoce Vážení Páni Páni!

Moc milostivé Vrchnosti nesoucí Slavný Úřade!

Před urozeností vaše, já jménem tady shromážděného Sousedstva mých Spoluúdu s povinným vysokým *Respectem* se představuji za tu dnešního dne prokázanou Milost Slavného příchodu Urozeností vašich, potvrzení nových zdejšího Městečka Zahrádky představených v hluboké poníženosti děkující, pak k dalšímu šťastnému Slavnému řízení a spravování nás svěřených od prozřetelnosti Božské stálo vždy rozmnožující Boží pomoc, pokorně vinšuj, sebe a celou zde přítomnou Obec pod otcovskou ochranu do vysokých Milostí poslušně a poníženě zavíraje s vysokou *Venerati* zůstávám s tou celou Obcí Slavnému Úřadu vždy poslušný a ponížený.

Vám pak dnešního dne nový potvrzení Představení Městečka našeho nápodobně vinšuju, aby Vám Bůh tělesné síly a stálého zdraví dopřáti ráčil, abyste Úřad svůj dle povahy a potřebnosti jeho řádně zastávali. Obecnému dobrému prospěšnými byli. Sobě podrobeni vždy dobrými Příklady předcházeli. Obecné Statky zvláště pak lesy pečlivě hájili. Zeměknížecí i Vysoko Vrchnostenská nařízení ve vážnosti měli, takové samy bedlivě vykonávali a k ochotnému plnění jich své podrobené s přípatřící rozšafností vybuzovali.

Vy pak společní Údové Obce Městečka zdejšího Bohem nařízenou poslušnost hled'te zachovati, kteráž zvláště poddaným přísně dotírá, aby Vrchnosti a Úředníkům poslouchali. Spisové Apoštolští vyučují nás, že všeliká Moc od Boha jest a že ti, kteří Moc mají od Boha zřízení, to jest vrchními ustanoveni byli, že Moci se protivit nemáme, že nejen pro trest, ale pro Svědomí Vrchních poslouchat musíme, kdežto se i také velí, že Vrchnostem neb jich Místodržícím daně dávat i všeliké služby prokazovat musíme, pročež věděti máte, že Vrchnosti jsou ty vlastní Páni pozemských statků, který počátně skrz vyplemení zbytečných lesův a křovin, skrz vysušení překážlivých bažin a vyčištění pustin zemi k hospodářským požitkům přivedli. Obydlí lidská stavěli, ano i celá města a vesnice zakládali, do takových napotom proti jistým úmluvně způsobeným výminkám lid uvedli každému nějaký díl polí k vydělávání odevzdali, by totiž ty samí noví hospodářové, jakož i všickni budoucí buď vlastní neb nájemní držitelové živnosti takové svému Pánu každoročně z vycházejících požitkův jistou daň odváděli a všelikou službu za Ochranu osoby své prokazovali, ano mezi jinými těm podobnými výminkami i také ona obsažená jest, by žádný z poddaných bez povolení Pána svého jinam neodcházel aniž kam jinam sám tím méně s čeledí svou samovolně přestěhovati se neopovážil, kteréžto slušné a podobnému pořádku zřízené povinnosti poddaných na potom od nejvyšší velebnosti země stvrzené byly a to tím jistěji:

poněvadž ty a takové povinnosti v pravidlech Svatého Náboženství se zakládají, kterýmž nás sám Spasitel příkladně učil, když za sebe a za Petra Učedníka Svého plat dal i zřejmě poručil: aby se dávalo což je Císařovo Císaři. Dále pak dokládaje řka: Pánu daň, tomu ať jest daň, komu clo tomu clo ať vyplatiti žádný neodpírá. Nedomnívejmež se že bychom snad v stavu našem skrz tato břemena a obtížnosti na světě dokonce nešťastnými byli, aniž myslíme, že by jen Králové, knížata a jiné Urozené a vzácné Osoby zde na zemi blaženými býti měli. Nikoliv tomu tak není, pravím já: že i Měšťané, Řemeslníci, Sedláci ano i Služebníci a Nádeníci mohou blaženými býti. Poněvadž dobrota Božská nižádného z blaženosti nevyvrhla, znamenejme, že blaženost nezáleží ve věcech ješto vidíme a okolo sebe máme, nýbrž pravá blaženost jest v nás a záleží v tom, bychom dobré svědomí měli a se stavem svým, nechť on jakkoliv dle osudu Božského zřízený jest, spokojení byli.

Abychom pak ale Břemena ty (jimž se vyhnouti nelze) poněkud sobě zlehčili, hledmež s pomocí Milosti Božské takové nepohodlí a obtížnosti se stavem našim spojeně, trpělivě snášeti, povinnostem svým dosti činiti, svou milostivou Vrchnost a od ní nám zřízený Slavný Úřad v patřící vážnosti a uctivosti míti, když tak se stane, budem moct od Boha i od té své milostivé Vrchnosti, vždy nám potřebné Ochrany Důvěrně očekávati. Kterouž aby Bůh v dobrém zachovati ráčil srdečně vinšujeme za ní se Bohu modliti neopomínejme, tak někdy po skončení štěstí vezdejšího jistotně s milostivou Vrchností naší věčně blažení budeme.

Po dokonání této řeči ještě od Slavného Úřadu jedné pohnutelné napomenutí k dobrému pořádku a zachování poslušnosti následovalo, pak mezi hlukem bubnů a trub se oni svrchu jmenovaní Páni Úředníci z Domu Obecního do Hospody zdejší ubírali kdež pro ně dle možnosti Obce pro ten den Stůl připravený jest byl, a pak k večeru, když tak poněkud svého utěšení nabyli opět s oním trub a bubnů zvukem k svému odtud se ubírání doprovázeni byli.

Roku 1808 v měsíci Prosinci Duch válečný se opět pozdvihovati počal, na to se rekrutovalo, zemská Obrana, která hned času letního toho roku v neděli a v svátek před službami Božími v zbroji cvičená býti musela se připravovala, magacíny se zakládaly a za nejvyššího vůdce tohoto opět vlasti naší nastávajícího boje od Milosti Císařské vyvolen a ustanoven jest byl Arci Vévoda Karel Bratr nejosvícenějšího Mocnáře Císaře Rakouského Františka prvního. Který skrz obloupení od tohoto ukrutníka *Napoleona* Císaře francouzského a odejmutí Císařství Římského, sebe prvním Císařem Rakouským učiniti ráčil, nebo tudy jeho milosti Císaři Františkovi z celé jeho prv bývalé tak veliké Říše neb carství pozůstalo jen toliko jen Země Česká, Morava, Rakousy, a díl Polska s krajemi slezskými, ostatní vše onen lupič *Napoleon* již v své moci měl; kde ani svatého otce Papeže římského nešanoval, jemu všechny krajiny jakož i jiným Pánům vlaským pobrav, všechnen nábytek, skvostnosti a drahé věci jak z kostelův tak z příbytků jeho a jich pobrav, do Francie odvoziti dal, a konečně y samého Svatého otce do země francouzské do vězení vzal, sem tam ním postřkoval, a tak jej trápil a sužoval, on pak vše jakožto pravý následovník Krista, jako tichý beránek trpěl a snášel. Sebe pak tak nespravedlivě zmocněný *Napoleon* Císař francouzský, Králem vlaským a ochráncem rejského spolku učinil.

V těchto časech, když tomuto ukrutnému *Napoleonovi* celé Vlchy a veškerá Říše německá přináležela, Prajz, Sas, Babor, a Švejcaři vazalové jeho byli, své bratří sem a tam za Krále usadil, snažil se také Krále španělského Karla IV^{ho} trůnu zbaviti v zemi španělskou i s portugalskou sobě podmaniti, což i také dovedl tímto způsobem:

Podvodník *Napoleon* uzavřel jakous tajnou smlouvu s Karlem IV. Králem hispánským na jaký způsob by Portugalie se zmocniti chtěl, v které Smlouvě mnoho dobrého Králi sliboval, a k tomu také Vojsko hispánské od něj požádal, zatím se později ukázalo, že i Krále Karla trůnu zbaviti usiloval; nebo pod tím zámyslem Vojsko francouzské pořád jedno za druhým se do Španěl cpalo, tak že Král konečně se dosti namyslit nemohl k čemu by to vše směřovalo. Když pak Král španělský na všeliké své dopisování od Císaře *Napoleona* žádné odpovědi nedostával a sám churavý byl, dal na jevo svůj i Královny své dávno schovávající úmysl, že svému synu Ferdinandovi Princovi z Asturie korunu španělskou odevzdal a jej v Městě Aranjes Králem španělským učinil (když za tím podvodník *Napoleon* tomu chtěl aby starý Král Karel IV. se svou Paní a ostatním dvorem svým do Ameriky se odebral) a tak nyní španělský Král sluje Ferdinand VII., kterého národ miluje tak že pro něho i život vynaložiti se nehrozil.

Zatím pak ale vojska francouzského v zemi Hispánské pořád víc a víc přibývalo až se i také skutečně již i do Hlavního Města hispánského Madridu vtlačilo. Právě tehdy přijeda nový Král Ferdinand VII. do Madridu, ačkoliv sobě všechnu zevnitřní slávu ježtoby na něj slušela zapověděl však tím více vnitřní radosti a láskou k němu od poddaných svých očekáván a vítán byl; to pak ale francouzské tam již bydlící Maršáli nemálo mrzelo.

Ferdinand jakožto nový Král španělský mysle s Císařem *Napoleonem* v dobrém srozumění a přátelství živ býti, k němu ihned svou poklonu písemně zaslati neobmeškal, a to tím jistě, poněvadž tajně podvodem zámysly *Napoleona* mu povědomé nebyli.

Když tak plán *Napoleonův*, kde se domníval, že národ španělský jej jako Angela strážce očekává do svých rukou přijme se nezdařil, obmyslil lupič tento jiným způsobem žádosti své dojíti. Namluvil své ve Španělích bydlící Maršáli, aby Krále Ferdinanda předcházeli, a jak jen bude možné k tomu namluvili, že Císař *Napoleon* jej navštívití již na cestě jest, by jemu vstříc vyjel a tak z Madridu se odebral. To Ferdinandovi ovšem bolestné přicházelo hned tak brzce od svého milého národu se odstraniti, nic však méně v dobrém úmysl jsa dal hned pro tak vzácného a sobě milého hosta Palác na nejmožnější způsob připraviti a vydobýti, i také konečně po mnohém nabádání a úlisném ujišťování sebe od Maršálův francouzských v náklonnosti Císařově k němu, se na cestu vydal Císaři vstříc jel, by jej sám jakožto svého vzácného hosta a příznivce do města svého Madridu uvedl. Zatím pak s *Napoleonem* nikde

dle slibův Maršálův francouzských setkati se nemohl, poněvadž tento fortelník v městě francouzském Bayonne seděl a zatím tam na Ferdinanda okovy strojil.

Ferdinand, když se mysliło (jakožto starostlivý otec o národ svůj), že by nepřítomnost jeho jen několik dní trvati mohla, ustanovil vrchní zemský vladařský Úřad, pozůstávající ze dvou zemských Sekretářů, představiv mu strejce svého, prince mladšího *Don Antonio*, v Madridu, aby ta nejpotřebnější jednání zemské zprávy vedl.

Touž dobou, když francouzský Maršál Vévoda z Bergu, jakož i vyslanec a všickni francouzští jednatelé toho úskoku hleděli, aby Krále Ferdinanda k odjezdu vynutili, na druhé straně zaměstnávali se ustavičně tím starého Krále Karla navésti, aby tomu odřeknutí a postoupení koruny synu svému, veřejný prohlásil odpor, ačkoliv toho ze své vlastní vůle a s obyčejnou slavností z lásky k synu svému a dědici pravému byl učinil.

Když tito francouzští jednatelové Krále Ferdinanda k tomu přivedli, že se skutečně na cestu vydal, tehdy se vynasnažil francouzský Generál Savary tu milost sobě vyjednati, že Král přivolil by Savary mezi jinším jeho komonstvem (však tak jak Savary sobě žádal) ve zvláštním voze Krále proti *Napoleonovy* provázeli. Krále Ferdinanda ten úmysl nebyl, aby on až do francouzské země jel. Když ale s *Napoleonem* se nikde nesetkával, a nazpět do Madridu se vrátiti chtěl, tento Generál Savary ještě to při Králi svou ošemetností zřídil, že Král až do města Vyttore jeti přivolil. Generál Savary přesvědčen o předsevzetí Královi, že již dále jeti nehodlá, odebral se zatím do Bayonne, bez pochyby tím úmyslem, aby Císaři *Napoleonovi* o tom co se událo, zprávu dal, a obdržeti od něj mohl psaní, kteréby Krále Ferdinanda na tom zůstati ustanovilo, aby se od lidu svého oddělil a odstranil, a tak až do Bayonne k Císaři odebral. To se také tak stalo a Králi od Císaře psaní přinesl, které psaní však nic přívětivého aniž slušného nevyzrazovalo, generál Savary však přidával a sliboval tolik dobrého a prospěšného, jakoby v něm štěstí pro Krále i Království španělské bylo; ano on neoslýchal tolik říci: „Já chci hlavy své položit, když ve čtvrt hodině po příchodu Vaší Milosti do Bayonne Císař Vás za Krále španělského a Indie neuzná. On drže se pořádku zpočátku jen snad titul Vyvýšenosti Vaší Milosti dá, ale v pěti minutách titulem Královským Vás počtí; ve třech dnech všecko rozhodnuto bude, a Vaše Král. Milost bude moci do Madridu se navrátiti.“

Po těchto slovech jeho Milost Král Ferdinand předc ještě na to se rozmysliti obmeškával; až pak konečně netrpěliv sa, aby poddaných svých ze vsí úzkosti v níž postavení byli vytrhl, umínil do Bayonne jeti; neuměje klamati a nikoho v podezření míti, nechtěl věřiti, že by mocnář, jeho Allírovaný pod zámyslem jako hosta jej k sobě pozvati mohl, aby potom jej tu jíti, a jeho samopanování v nic obrátiti mohl, když on předce tím svým panováním všeho se stříci hleděl, coby toho francouzského panovníka uraziti mohl, a jen nejpatrnější důkazy přátelství svého jemu dával.

Ledva jeho Milost na francouzský okršlek jednou pokročil nohou, již neznamenal žádného, an by přišel a přivítal jej, toliko v městě *St. Jan de Luc*, kdež vrchní města spolu s Radami svými přijda, Jeho Milosti svou velikou radost v jadrných slovích jevil, nad tím, že první jest, který Krále, přítele a společníka francouzského přivítati tu čest má.

Brzo potom trefil na Deputacý španělských stavů, která Císaři vstříc zaslaná byla, dle jejíhožto vypravování velmi málo potěšitelného očekávati se mohlo, zatím však předce jeho Milost jsa již nedaleko Bayonne, nechtěl se vraceti, ale raděj do Bayonne doraziti hleděl. Nato přišel princ z Nevšatlu, a maršál Dyrok s nějakou částkou slavné gardy, kterou zřídili Bayonnští k provázení císařovu, tak zovouce žádaly jeho Milost, aby do Bayonne přijel, k jehož obydlí že dům již připraven jest. Dům ten zdál se každému a také vskutku byl na stav tak důstojné osoby, docela se nehodící. Ta všimnouti hodná nedbanlivost, která tolik mrzutých následků způsobila, velice dělila se od té, kterou nařídil Král čekaje svého Allírovaného do Madridu. V tom když tak toho uvažoval Král, coby to nevšimavě přivítání znamenalo, že císař přichází jej navštívit. Císař přišel a mnoho generálů s nim provázejících

ho. Král sešel mu naproti až ke dveřím domovým, tu se oba mocnářové společně objali, přátelství a náklonnost všemožně na sobě ukazující. Císař pozdržel se u Jeho Milosti jen několik okamžení, a při odcházení zase oba poznovu se objali.

Brzo potom přišel maršál Dyrok, zove Krále s Jeho císařskou Milostí na zámku Marok obědvati, pro nějž také svůj vůz poslal. Král se odebral. Císař vyšel mu tepr vstříc, až když zapráskl kočí. Tu přivítav a objav jej, uvedl do pokoje proň připraveného. Jak brzo ale Král do příbytku svého se navrátil, již před něho generál Savary předstoupil, oznamuje mu, že císař nezměnitelně na tom se ustanovil, aby Bourbonský rod více a dále v Španělich nepanoval, nýbrž na jeho místě některý z jeho kmene na trůn dosednul, a že tudy Král dožadán jest, jak pro sebe, tak i ve jménu své vlastní rodiny, Koruny španělské a indické se odřící, a jí samopanování Bonapartovu postoupiti.

Težkot bylo by toho uleknutí vypodobniti, které tu jeho Královskou Milost překvapilo, a zármutku, do kteréhož všichni tu přistojící, slyšíc on takové zvěstování, padli. Jeho Milost ještě všecek po cestě utrmácený již tak nepříjemnou novinu slyšeti musel od téhož samého muže, jenž ho tolik o bezpečnosti ujišťoval, z hlavního města a království jej vyloudil, pod zámyslem, jakoby tu o důležité věci pro obě Království jednati se mělo. Od toho samého muže kterýž mu sliboval, od Jeho Císařské Milosti toho vyžádati, aby za Krále uznán byly jak ten samý muž, pravím, tolik opovázlivosti míti mohl, sám takové vzkázání přednésti!

Na druhý den císař k sobě na palác povolati dal španělského Ministra cizích důležitostí Pana Petra Cevallos kde jej Pan Zampany francouzský Ministr cizích důležitostí očekával, aby s ním strany oněch od generála Savary ústně přednešených ponavržení porozmluvil. Cevallos vkročiv do pokoje počal sobě stěžovati na ten způsob, kterým se v tak důležité věci k skutku přikročuje. Představil, že Král jeho do Bayonne se vydal z toho ohledu, poněvadž jemu generál Savary jménem císařovým u přítomnosti jeho a ostatních Ministrů sliboval, že jej císařská Milost při prvním se spolu shledání za Krále uzná. Doložil také k tomu, že v tom okamžení kde jeho Milost toho slibovaného uznání očekával, zatím nadzmníněné ponavržení s nemalým ustrnutím slyšeti musel; a že jej jeho Milost tím plnomocenstvím obdařila, proti násilí na jeho osobě spáchanému, kterýmž mu do Španěl se navrátiti zabráněno bylo, odpírati. Konečně Pan Cevallos se prohlásil s tou žalující a poslední odpovědí na ono císařovo požádání, že Král Koruny své jinému novému panovníku postoupiti a jí se odřící nechce aniž může, bez urážky své povinnosti, kterou k svým poddaným a své vlastní důstojnosti zavázán jest. Že na újmu jednohokaždého ze své Familie, který zákonem zemským práva k dědictví Královské Koruny má, nic takového učiniti nemůže; tím méně, aby k usazení nějakého nového panovníka svoliti měl, když takové přivolení toliko od španělského národu, jenž mocí starožitného práva na trůn jiného dosaditi může. Však ale jen v té případnosti, kdyby panující královský kmen docela vymřítí měl, státi se musí.

Francouzský Ministr přespólních důležitostí stál na svém, že toho trůnu odřeknutí potřeba vyhledává, a chtěl tvrditi, že by ono Krále Karla IV. dne 29 Března 1808 podepsané trůnu postoupení jen vynucené a nesvobodné bylo.

Tu Pan Cevallos ustrnutí svého dovoditi počal, jak totiž na Krále tak drahně doléhati se může, aby koruny své se odřekl, a to v takové době, kde se jistí, že by ono postoupení otcovo, vynuceným způsobem se bylo stalo. Tudy žádostiv byl, aby tomu dobře porozuměno bylo, že se v takové jednání pustiti nesmí, poněvadž toho uznati nemůže, aby Císař to právo míti měl, do takových domácích důležitostí se míšiti, které toliko národu španělskému se tknou. Z toho ohledu poukázal na příklad Pařížského Kabinetu, jak on prosbu jeho Milosti Krále Karla IV. o milost nešťastného Ludvíka XVI. jako nemožnou zavrhl. Nic však méně aby se pravdě a nevinnosti svědectví a jistoty nedostávalo, jichž nabýti právojediné vyhledává, doložil k tomu, že na tři týdny před vzbouřením v Aranjuezu Karel IV. v přítomnosti jeho a před všemi ministry toho slova ke Královně své promluvil: „Marie

Ludviko! Odeberme se do jedné takové krajiny, kdežbychom zbytek života našeho v pokojnosti strávití mohli, a Ferdinand mladý ještě, ať v kralování se uváže.“

On mu také představil, že dne 17., 18. a 19. docela žádného násilí Jeho Král Milosti učiněno nebylo, kterýmby se takového postoupení kralování na něm bylo vynutilo, ani ze strany lidu, kterýž toliko z bázně, v hromadu se sběhl, domnívajíce se, že Jeho Milost do Sevilly, a pak odtud do Ameriky odjeti hodlá, aniž ze strany jejich Syna, prince z Asturie, aneb od některé jiné osoby způsobeno bylo, o kterémžto skutku pak ministři cizích dvorů, tak všeckni při dvoře ustanovené osoby náležitě o tom přesvědčeni byli, kteříž byli se sešli, aby novému Králi poklony své složili, a k novému důstojenství štěstí žádali, kromě francouzského vyslance, kterýž vylouvaje se, že by ještě dosaváde potřebného předpisu neobdržel, příkladu svých spoluministrů, kteříž rovněž jako on od svých slavných dvorů toho neobdrželi, vykroužit se snažil.

Konečně řeč svou zavíraje dokázal, že odřeknutí čili postoupení trůnu a koruny toliko pouhé znamení obzvláštní lásky k Synu svému, a toužebnost po pokojném soukromém živobytí, bylo; aby dosvědčil, že jeho stářím a ustavičnou neuduživostí již zesláblé tělo nedovoluje mu více, toho přetěžkého břemena kralování nesti.

Když nyní to malé důvodné ponavržení se dokonalo, pan Zampany předstírali počal, že Cýsař, v příhodě vypuknutí nějaké války s půlnočními mocnostmi, ze strany španělské nikdy býti nemůže, jak dlouho španělský národ od takového panovníka zpravován jest, který by vždy toho těžek byl, své nejstarší ratolesti, totiž Francouzskou Monarchii, kterou někdy vládl, nyní sobě odňatou spatřovati.

Pan Cevallos nato odpověděl, že by takové podezřelivé domýšlení, a vzpomínání za nynějšího těch věcí řádného narovnání, jakož i zemského prospěchu pohledávání již ničemné bylo, a že chování Karla IV. ode dne zavřeného pokoje v Baslu, ještě v čerstvé paměti důkazné jest, že mocnáři málo sobě prospěchu své familie všímají, když takový prospěch s prospěchem jejich zemí se nesrovnává! Že by mezi francouzským a španělským dvorem pozůstávající přátelství na místních a politických považováních založeno bylo. Že by nynější vyměřené položení obojích Království samo osobě dostatečné bylo, dokazovati, jak důležité pro španělskou zemi jest, v dobrém srozumění s francouzským dvorem zůstávati, který jedinký na Evropejské pevné zemi jest, s nimž by ona neprostředně a rozhlášená účinkování měla, a následovně že by všickní političtí důvodové španělskému dvoru příčinu dáti museli, s francouzským dvorem ve věčném pokoji živu býti. K tomu pravil dále, jakou by tedy příčinu k podezření míti mohl Cýsař proti takovému národu, který k vyhledávání svého prospěchu, tu neohebnou a nábožnou celost, s níž, dle přiznání francouzských spisovatelů i také v rozličných časů změnách, svého zastaralého pravidla se přidržel, a pro sebe zachoval?

Dále pokračujíc pan Cevallos, pravil, že by také neméně důležitá věc byla, aby i francouzský dvůr dobré srozumění, které od času v Baslu zavřeného pokoje s velikým prospěchem obojího království panovalo, v nebezpečnosti nepouštěl, aby španělský národ, jemuž velikomyslnost a láska za heslo slouží, podle pravidel věrnosti navzdorům a posměchu za podnož nesloužil, jakož on rouškou velebnosti zastřen byl, aby když by i k tomu přišlo, své vůbec známé udatnosti vynaložiti mohl, vida nepodrobenost svou rušiti, a na bezpečnost mocnáře svého přemilého sahati. Aby, když by nešťastným způsobem francouzský dvůr nějaké takové ošemetné urážky se dopustiti opovážil. Ta moc některému Allírovanému propučená byla, jehož vojska, loďstva a pokladové větším dílem k vítěznému podnikání posloužití by mohla. Že by anglický dvůr, kterýž dávno o to se pokoušel, aby pravotu španělského dvora rozdrtil, a od francouzského oddělil, příležitosti té užití mohl, kde by sílu nepřítel svého zeslabiti, své pak vlastní rozmnožiti mohl, a my skrze pokojné srozumění s takovou mocností, která jak s penězi tak s vojskem a loďstvem v chvalidebném podnikání své nepodrobenosti a bezpečnosti svého Krále a pravého panovníka zachrániti a obhájití může jeho se přidrželi. Že by slabé francouzské osady, při takové příležitosti, kde by Angličané

předměť k dobývání vyvéstí chtěli, ony tu španělské nápomoci zbaveny byly. A že by obchod a kupectví té mocnosti nevyhnutelně ve Španělech s francouzským zbožím, které tam za tehdejších časů obzvláštního prospěchu dochází, v úhoně přijíti mohli. Mimo takové uvažování, která jediné na prospěch obojích Království se vztahovala, připomenul pan Cevallos ještě i mnoho jiných méně důležitých, jenž pověsti francouzského dvora se týkali. Také upamatoval toho ministra na onu smlouvu v Fontainebleau dne 27 Října 1807 zavřenou, v které Císař za nepodrobenost a celost španělské Monarchie, tak jak se tehdy vynacházela, rukojmím byl. Že od té doby nic se neudálo, co by k nějakému zrušení toho příčinu dáti mohlo, alebrž právě na odpor tomu, španělský dvůr pořád vyhledával nového práva k důvěře a vděčnosti u francouzského mocnáře sobě získati, tak jak samá jeho císařská Milost k pochvale španělského dvora vyznala, že by pro svou poctivost a ustavičné přátelství vážnost úplného a prvního Allírovaného zasluhovala.

Jakou pak důvěrnost, pravil dále pan Cevallos, bude mít Evropa k smlouvám s Francouzy učiněným, když uvidí, kterak onu dne 27 Října učiněnou zrušili?

V tom tedy pozůstávalo to jejich rozmlouvání, když Císař tu stoje a jich poslouchaje, velel, aby do jeho kabinetu se odebrali, když pan Cevallos k svému nemalému podivení, od Jeho Císařské Milosti zrádcem nazván byl, a to ze žádné jiné důvodné příčiny, jmě že pan Cevallos ministrem Karla IV. byl, i nyní nepřestává Ferdinandovým býti, a jemu sloužiti. Císař obviňoval jej s velikou trpkostí z toho, že v jisté řádné Konferecy (schůzce) s generálem Montionem toho jistiti měl, že pán jeho, aby králem španělským býti mohl, uznání Císařova za takového nepotřebuje, ač by jakožto následku nynějších okoličností s francouzským řízením potřeby býti mohl.

Jeho Císařská Milost ještě více na to se rozmrzel, že pan Cevallos, k jednomu u španělského dvora zplnomocněnému ministru pravil, že, kdyby francouzská armáda celosti a nepodrobenosti španělského dvora dotknouti se měla, třikrát sto tisíc mužů jí na srozuměnou dáti mohou, že udatný a velikomyslný národ bez pomsty potupovati se nenechá.

Když pan Cevallos toho zlého s ním nakládání okusil, které mu pro jeho skutečné důvody příjemné, z ohledu ale té vznešené osoby, o jejíž prospěchu se tu jednalo, velmi bolestné přicházelo, přenesl Císař to jejich rozmlouvání svou obyčejnou horkou mrzutostí, na ty články, o kteréž se rokovalo. On cítil moc dvoru pana Cevallose, a pevnost pravidel, podle kterých pan Cevallos práv Královských, jeho samopanování, i veškerého španělského národu hájil a zastával. I pronesl konečně tuto závěrku, řka: Já mám svou vlastní politiku. Vy musíte dobrolíbezného zdání přijít, v nynějším času příliš o svou čest nepečovati, a blaženosti španělského Království na prospěch Bourbonského rodu nevynakládati.

Císař, té přetvářené povolnosti se nedůvěřujíc, kterou pan Cevallos na důkaz pozornosti mu prokázané, odcházeje na se vzal, králi vzkázati dal, že by slušné bylo, v takové nahazující se budoucí důležitosti nějakého jiného, povolnějšího jednatele vynajít.

V takových okolostojícnostech, Jeho Milost Král k tomu jednání zřídil pana Petra Labradoru, někdejšího ministra při dvoru toskánském, a potřebného ponaučení k takovému jednání mu udělil. Ta, ministra Zampany nedávno učiněná, a od strany španělské nepřipustitelná ponavržení, jenž Pan Labrador se na odpor stavěti má jsou obsahu svého následující:

1. Že Císař nezměnitelně ustanovil, aby panování Bourbonského rodu déleji v Španělech nepozůstávalo.

2. Že král práva svého k této koruně, jak ve jménu svém, tak i jménu svých dítek, pakliby jaké měl, postoupiti má.

3^{tí} Že, kdyby výminka ta splněná býti měla, Království etrurské jemu, jakož i potomkům jeho, dáno býti má, aby nimi podle Sališského zákona vládli.

4^{té} Že princ mladší *Don Carlos* podobného se odřeknutí na svá práva vystaviti, a v příhodě, kdyby Král žádných dědiců po sobě nepozůstavil, on nápad ke koruně etrurské míti má.

5^{té} Že Království španělské jednomu z bratrů císařových dostati se má.

6. Že Císař za celost tohoto španělského království, též i osad jeho, rukojmím jest, bez dopuštění, aby jen jedinká vesnička od něho oddělená býti měla.

7. Že na ten týž způsob za zachování náboženství, a vlastního jmění, slibuje a stojí.

8. Že, kdyby Jeho Milost ty články zavrci měl, beze vší jiné náhrady zůstati má, a že Jeho Císařská Milost k tomu svému úmyslu po dobrém nebo po zlém sobě dopomůže.

9. Že, jestliže by král vnučky císařovy za manželku míti žádal, zasnoubení to hned po podepsání přítomné smlouvy státi se má.

Na tato ponavržení Král sobě umínil nutícímu dohánění Císařovu cti své nepropůjčiti, neboť mu toho povinnost k poddaným svým zapovídala. Nemůžeť on národu španělského nutiti, aby Napoleonské panování přijal, tím méně jej o to jeho právo, vedle kteréhož jemu v příhodě vyměření nyní panujícího rodu jinou rodinu povýšiti přináležejí, zbaviti a obloupiťi.

Ba i to jeho Královské Milosti velice se protivilo, že koruny etrurské za náhradu přijmouti má, neboť mimo to, že krajiny ty pod právomocností svého pravého knížete se vynacházejí, kterémuž on na žádný způsob škoditi nechce, Jeho Milost s Královstvím tím spokojen jest, které mu prozřetelnost Božská propůjčila a nechce na žádný způsob od svých poddaných se odtrhnouti a je opustiti, jež on s otcovskou náklonností miluje, a také již nepodezřlivé důkazy o jejich vážnosti a oddanosti k svému králi má.

Pakli by v příhodě toho odpírání, Císař za slušné uznal, k násilným prostředkům své útočiště vzíti, tedy doufá Jeho Král. Milost, že spravedlnost Božská, a Ten jenž trůny rozdává, jeho spravedlivou věc i Království jeho v opatrování přijme.

Don Petr Labrador, v jednání s francouzským ministrem Zampany tlačil tedy na důležitost obou víš zmíněných žádání, zvlášť ve věci tak předúležité, dokládaje, že by bez takových, v žádné jednání pustiti se nesměl, a že Král, pán jeho na tom stojí, aby, kdyby potřeby bylo, ta udělená poučení změněná býti mohla; však ale na ta požádání se nedbalo.

Na vzdor tomu, pan Zampany mluvil o posledních předvrženích Císaře, kteráž sice v některých člancích od těch, které generál Savary přinesl, poněkud se dělila, proto však předce tak zhroznivá, jako násilná byla, a zavíraje řeč svou pravil k Don Labradorovi, že dobré daření španělského Království, a vlastní štěstí v rukou jeho pozůstává.

Tento ale ministr na to odpověděl, že králi, pánu svému ta nová ponavržení předloží. Přidal však k tomu takové výminky, které mu jeho schopnost, láska a horlivost po dobrém svého mocnáře a své vlasti v úřadu tom vnukli. Vyjádřil se, že blaženost jednoho a i druhého jest nerozlučitelná, a že ve všech úřadech, které on kdy zastával, na ty dvě předměť vždy hlavní ohled měl. Konečně vyznal, že by z rozhodnutí této důležité věci i jeho vlastní štěstí pocházelo, protože na tom věrnosti jeho ku králi svému a k vlasti své, jakož i dobré jeho pověsti, které sobě skrz svědomité plnění svých povinností získal, mnoho záleží. Dříve pak, než rozmlouvání se skončilo, otázal se pan Labrador pana Zampany, zdali král na svobodě jest? Načež Zampany mu odpověděl, že strany toho docela žádné pochybnosti nalézati se nemůže. Na kteréžto vyjádření pan Labrador opět řekl: „Nuže tedy, když on na svobodě jest, tedy musí poddaným svým zase navrácen, a v jeho Království uvázán býti.“ Načež Zampany za odpověď dal, že by co se navrácení jeho do Španěl tkne, za potřebí bylo, aby Jeho Král. Milost strany toho s Císařem sám buď skrz psaní aneb ústně se umluvil.

Tato odpověď srovnaná s ostatními okoličnostmi dostatečná byla, krále přesvědčiti a ujistiti, že zde v Bayonne v zajetí se vynachází. Aby pak toto vykonané násilí nad Jeho Král. Milostí tím patrněji na Světlo vyšlo, psal pan Cevallos rozkazem královým na císařského ministra dne 28 Dubna 1808 psaní, dáváje nim na srozumění, že Král úmyslu jest, do Madridu se navrátiti, aby rozbroje a nevole mezi svými poddanými utišil, a některá důležitá jednání

království svého se týkající obstarati mohl. Týmž také časem ubezpečil pan Cevallos pana Zampany, že nikoli nepřestane, s Jeho císařskou Milostí o prospěch obou krajin jednati. Ale nedostal na to žádné odpovědi, kromě, že ona k zjištění Jeho Královské osoby pravidla opatrnosti a bedlivého ostříhání, ku kterémžto jedině se směřovalo, se zdvojnásobili.

Pan Labrador byl muž, kterýž k jejich úmyslu se nehodil, proto také hledali se ho zbaviti, pod zámyslem, že by panu Zampanovi v hodnosti úřadu roven nebyl, a jeho přirozené povahy velmi neohebné byli

Tento plnomocenský úskok nebyl přec v stavu, ani stálostí královou, aniž příčinností horlivou jeho Repesantantů a Rad, kteří (v přítomnosti králově) za příčinou prospěchu králova i národu, radu drželi, pohnouti, tak že Císař sám přinucen byl, plánu svého změnit, chtěli cíle svého dojíti. Posléz smyslnil sobě Císař, že starého krále Karla i Královnu do Bayonne vyzve, aby jich k svému plánu co nějakého nástroje k odporu a k neštěstí syna jejich užití mohl. K tomu cíli poručil velikému Vévodovi z Bergu všech prostředků vynaložiti, aby je do Bayonne dostati hleděl.

Jejich Milostí, staří Rodičové, na úlisné snažení Vévody z Bergu, vydali se tedy na cestu, a jeli tak spěšně, že se to ani se sešlým jejich věkem a zdravým Karla IV. nesrovnávalo. Ale neuprositelná Císařova vůle to tak míti chtěla.

Jak obtížný byl to pokus, jež Císař před sebe vzal! K vykonání toho jeho úmyslu potřebí bylo, aby citelnost krále Karla zhasla. Náchylnost k prvorozenému synu svému porušená byla, která nejpotupnějším dvorským hádkám a roztržkům se opírala a protivila.

Také bylo zapotřebí, aby ti rozmanití rodičové, jenž zvláště na některé z svých dětí laskaví byli, kvapně na tu sobě danou přirozenou náklonnost, a laskavost zapomenuli, a je tou nejukrutnější nevšímavostí a rovností mořili. To aby se tedy vskutku stalo, museli ti rodičové sami za nástroj bídy, trestu a v žalář uvržení svých vlastních dětí, sloužiti.

Dokázáno již prve, že odřeknutí se trůnu krále Karla v Aranjuez z jeho strany dobrovolně a nevynuceně se stalo, a že jej k tomu jednání zvláštní láska k pokojnému, soukromému živobytí pohnuli. V Bayonne pak pravil ten mocnář (což francouzští jednatelové způsobili/ ku králi synu svému, že on sice na španělský trůn více vstoupiti nechce, že by ale předce žádostiv byl, aby jeho Milost, král syn jeho, z lásky k němu své koruny také složil a jí se odřekl, aby on jí takovému mocnáři darovati mohl, který na španělskou zemi neštěstí uvalil. – Já zanechávám toho nyní moudrému úsudku všech mých milých zahrádeckých potomků, zdáží možné jest aby na dítky své laskavý otec, a mocnář tak vybroušeného vtípu, který základy náboženství vnitř vštípený maje, pobožný a bez úhony život vedl, aby, pravím, v jednom okamžení, žádným násilím k tomu puzen nejsa, na všechny povinnosti k rodině své se zapomenouti, svého kralování písebně se zbaviti, a jednomu cizozemci trůnu svého darovati a postoupiti mohl?

Ferdinand VII. synovskou uctivostí vázán, v zajetí držán, a okoličnostmi opanován, prvního dne v Máji měsíci dal od sebe písebně, však ale jen pod jistými výminkami povolené odřeknutí se koruny své, a to sice jen z lásky a k vůli otce svého. Na toto odřeknutí následovalo psaní starého krále na syna svého, a brzo na to zase mírná odpověď syna jeho.

Tyto psaní v třech kusech pozůstávají. Ach! můj rozmilý krajane zahrádecký, pro veliké slzení nad Ferdinandem, a pro bolest srdce nad jeho písebnými odpověďmi na otce svého, pak pro obšírnost těch samých a nedostatku času mého, odpust, že v tom sem tobě posloužit nemohl, čehož mně líto jest abych byl mohl, ty tři kusy tobě tuto položit, zatím však v dobré mysli vzpomeň, že sem v snažnosti mé, přec k tobě byl upřímný, a čti dále.

Dne 5^{ho} téhož měsíce Máje okolo 4 hodin přišel Císař staré rodiče, Krále a Královnu navštívit, a zůstal tam až do hodiny páté, s nimi rozmlouvaje. Nato povolán byl od otce svého Ferdinand, když u přítomnosti krále a královny takové potupující a nepříjemné výčitky slyšeti musel, že jich tuto psání nesluší. Hle! jak ošemetný Bonapart tyto staré rodiče proti synu jejich, jako pekelný had, nepravostmi nafoukal. Všickni tu přítomní seděli, toliko Ferdinand

Král státi, a na poručení otcovo, neobmezené odřeknutí se koruny skládati musel, s vyhrožováním, kdyby se to učinit vzpěchoval, že s nim jako s odbůjcem a zrádcem rodičů svých nakládáno bude.

A snad by byl rád ortel smrti mu vznesl otec, kdyby se byl neobával, že mnohé jiné osoby v tož neštěstí uvede. Tudy vystavil jiné odřeknutí, které násilí, ne ale cíl vyjevovalo, kteráž zní takto:

Cti hodný Otče a Pane!

„Já jsem do rukou Vaší Milosti dne 1^{ho} Máje své odřeknutí se koruny španělské k libosti vaší odevzdal. Viděť jsem se ale přinucena, na takový způsob je učiniti, aby s uctivostí Vaší osoby, s pokojem mých zemí, a s zachováním mé cti a dobré pověsti se srovnávalo. S užasnutím velikým patřil sem na mrzutost tu, kterou vám ten způsob mého postoupení, jež mi opatrnost a náklonnost mých obyvatelů vnukly, způsobil.

Bez vši jiné příčiny k žalování, ráčil jste za dobré uznati, mě u přítomnosti mateře mé a Císaře francouzského tak potupnými výčitky zhaněti a uraziti. Tím ještě spokojen nejste, požádal jste ode mně takového odřeknutí, které by žádných výminek nemělo, a sice pod trestem, že semnou jako s těmi, jenž za Rady své mám, zrádci, nakládáno bude. V takových okoličnostech skládám tedy odřeknutí mé, tak jakož mně Milost vaše nařizovati ráčí, a byste se navrátit mohl, nad Španií zase vládnouti v tom stavu, v kterémž se dne 19 Března Vaše Milost vynacházela, když mi jí slavně z lásky ke mně postoupit ráčila.

Ráčiž Bůh drahé dni Vaší Milosti ještě mnohá léta zachovati, toť jest žádost Vašeho oddaného a uctivého syna, jenž se k nohám Vaší Královské Milosti uvrhuje.

V Bayonne, 6. Maje 1808.

Ferdinand.

Toť byli ty jediné okolostojičnosti vzhledem onoho odřeknutí, o kterých pan Cevallos jakožto ministr a zemský sekretář věděl. Co se pak tkne oněch, jenž v Bordeaux se udali, o těch neměl žádné vědomosti. To ale mu přec povědomé bylo, že Císař v posledním rozmlouvání s králem Ferdinandem VII. k jeho Milosti pravil: Princi! Vy musíte buď postoupení anebo smrt sobě vyvoliti.

Co by se bylo potom ještě přihodilo, ví celý svět, že Karel IV. (starý král) koruny a trůnu k vůli a libosti Císaře francouzského se odřekl, jemu jich postoupil, týmž časem, když princ Asturský, jeho bratr, Infant *Don Carlos*, a vnuk jeho, *Don Antonio*, donucení byli, také práva svého se odříci, a je císaři, an se již pánem Koruny španělské býti domníval, postoupiti, kterýž jí zase Jozefovi Napoleonovi, bratru svému na hlavu vsaditi ustanovil.

Již svrchu podotknuto jest, že král Ferdinand jen na několik dní hlavní město opouštěje vladařskou komissý zřídil, jí plnomocenstvím obdařil, a mladšího prince *Don Antonio* na její špici postavil, daje jí moc, všecky důležitosti, ve jménu jeho vésti a pilně obstarávati, aby takové žádného prodloužení netrpěli. Pan Cevallos každé noci posílal jí rychlého posla, aby nabyl od ní toho, co k povědomosti a k řízení potřebného býti se domníval.

Však pan Cevallos vždycky se strachoval, aby ty jeho kromobyčejní rychlí poslové zdržení a jatí nebyli; což se i také stalo.

V takové případnosti umínil sobě pan Cevallos, skrze rozličné příležitosti k španělské komissý z dvojnásobné má psaní posílati. Tou příležitostí povedlo mu se, zemskou vladařskou komissý o jetí a uvěznění držení královu i o jeho potlačení, jemuž svévolně na obět se vydal, z praviti.

Mohloť se lehce předzvědět, že svobody zemského řízení šanováno nebude, když ani svobody španělského mocnáře na vzdor všem slibům a ujišťováním ušetřeno nebylo, a ušlechtilému úmyslu některých spoluúdu toho shromáždění patrné překážky v cestu kladený byli. Tomu se taky ta chyba přimísila, že ani přehrozného stavu, v němž se království

vynacházelo, ani pomocných prostředků se neuvažovalo, aniž se mělo zemské Rady zakládati tu, kam zbraň nepřátelstva vedrati se mohla.

Poněvadž ulekl se král, že Rada s následujícím rychlím poslem nic neodpisuje, i poslal pan Cevallos jí nemeškaje, královský rozkaz toho obsahu: že všecko vyvésti a učiniti má, co by k službě králově i království se hodilo, a že by k tomu konci vši té moci a práva, tak jakoby sám král v království svém sídlem byl, užívati mělo.

Ten rychlý posel, jenž onen královský rozkaz přinésti měl, byl od Francouzů chycen a zadržán. Podle toho poslal pan Cevallos *Duplicat* Radě zemské.

Srozumitelněji psáti, nebylo možné, bezpečnost poskytujících prostředků menšila se každým okamžením. A pan Cevallos přislíbiti si nemohl, aby Císař tajemství dopisování shovívati měl, protože také ani na osobu mocnáře ohledu neměl.

Zatím ale vladařská komisý o radu k Jeho Král. Milosti a o rozkazy žádající poslala, která by se na rozličná pravidla, prospěchu španělské Říše se týkající, vztahovala. K tomu konci vypravila do Bayonne muže jednoho věrného, a pro svou horlivost v službě královské vůbec známého a na toho vznesla, králi následující ponavržení přednésti a vyjevit:

1. Zdáž Jeho Král. Milost za dobré uznává, ten vladařský Úřad zplnomocniti, aby včas potřeby, své zástupce si zvoliti mohl, tak též, zdaliž spoluúdobné té rady zemské na bezpečnějším místě svobodněji jednati mohou? a aby král sám osobně oznámil, kteří by k tomu vladařskému úřadu schopni byli?

2. Zdali by Jeho Milost žádal, by se nepřátelství proti francouzské armádě začítí mělo?

3^{tí} Zdali by Jeho Milost též podobně žádal, abychom začali, vtržení velikého počtu francouzského vojska do Špaňel se opřítí a zprotiviti, když všechny průchody po hranicích dobře ostříhané máme?

4^{té} Zdali Jeho Milost myslí, že by příhodné bylo, stavy dohromady povolati, k čemuž na král. zemskou Radu vyhotoveného Dekretu od Jeho Milosti potřebí by bylo. Neboť se státi může, že prve, než na to králova odpověď přijde, vladařská komisý více své moci provoditi nebude moci, tedy táží se, zdaliž by se, nějaké audiencý neb úřadů, které by se blízko francouzského vojska vynacházel, takového plnomocenství uděliti mělo?

Takovými otázkami opatřený muž přišel do Bayonne v noci dne 14. Máje, a doptav se na pana Cevallosa, vyjevil mu příčinu poselství svého; o čemž pan Cevallos hned v tom okamžení králi zprávu dal.

Král po bedlivém uvážení těch čtyř článků, hned časně ráno v způsobu odpovědi dva dekrety vyhotovil, jeden psav sám vlastní rukou, a na druhý jen se podepsav, zemské radě (a pakli by té již pohromadě nebylo) tedy kterémukoli blízkému kanceláři, jenž by ještě svoboden byl, je odevzdati mohl.

Pan Cevallos ty dekrety sám s pečlivou opatrností a skrze jistotné muže, jednomu ministru a spoluúdu té zemské Rady odeslal, a on jich také obdržel, ale tento ministr, dekretů těch k potřebě a účinku obrátil a zemské Radě, toho druhého na ní znějícího poskytnouti opomenul.

N. Když tyto dva dekrety zemské Radě se dostali, veliký Vévoda z Bergu již nějaký čas té samé zemské vladařské Rady Prezidentem byl, a případnost 2^{ho} Máje již osud rozhodla. Císař hned po odjetí starého krále všechny spoluúdy král. familie násilně do Bayonne vézti kázal. A jen ještě ten krocej mu scházel, aby se v úplné kralování uvázati mohl, což se 2^{ho} Máje vykonalo.

Obsah nadotčených dvou původních dekretů jest tento:

„Král praví zemskému řízení: že nyní již více žádné svobody nemá, následovně žet' mu dopuštěno a možno není, nějakých pravidel pro zachování své královské osoby a monarchie, se uchopiti. Z té příčiny že on zemské Radě neobmezeného plnomocenství uděluje, aby se na nejpříhodnějším místě shromážditi, a ve jménu jeho jakožto zástupce

vladařský úřad vésti a konati mohla. Že by se nepřítelství hned začít mělo, zvláště, když Jeho Milost hlouběji do Francouz odveden bude, čehož, kdyby k tomu přidržán nebyl, by nikdy neučinil. Konečně, že v případnosti té, zemské řízení jakkoli zabránit hleděti má, aby většího počtu francouzského vojska na španělský nevstoupilo ostrov.

N. Dokonalá sjednocenost mezi královským poručením skrze vydaný dekret na zemské řízení ode dne 5^{ho} Máje, a mezi šlechtným předsevzetím jeho věrných poddaných jest věc pozorování hodna. Bylo viděti, že všechny krajiny dobrovolně se zdvihly, potlačujícího jha se zbaviti žádajíce, a o vůli svého mocnáře ještě ani nevědouce.

Prostředky, jichž Císař užíval, aby odřeknutí se koruny španělské pro sebe vynutiti mohl, známi jsou. Ale poznával sám neplatnost toho odřeknutí, tudy usiloval sobě toho prostředkem sněmu, jež národním nazval a do Bayonne položil, ujistiti.

On zvolil asi 150 Španělů z rozličných klasů, obchodů a společností, z nichž tento sněm pozůstávati měl, ale nesešli se jich jen 90. Jeden díl toho shromáždění, některá místa, soudní a jiní veřejní úřadové, přinesli poučení, na způsob plnomocenství, jichž jim udělili ti, kterých úřad zastávali. Všecka ta poučení nebyla dostatečná, cíle jeho dosáhnouti. Ministři toho shromáždění byli tu beze všeho plnomocenství a poučení, někteří neměli jiného poručení, jediné pryč se odebrati, jiní ani zase k žádnému veřejnému úřadu, ba ani k žádnému druhu nenáleželi.

Císař domníval se docela, že povolnost toho shromáždění, aby žádost jeho vyplněná byla, jemu nějakého požádání učiní, které by jeho přivlastňování vylíčilo, ale naděje ho minula. Na místě mdlých duší, nalezl jen sliby neporušené ministry, hodné stavy a představené, kteříž nápodobně věrní hájitelé prospěchu i cti vlasti své byli. Oni oznámili mu jednosvorně všickni, že oni ti praví zástupcové španělské země nikoli nejsou, a že práv jejich rozhodnouti nemohou.

Pan Cevallos pro krále svého a pro vlast svou milou velmi mnoho přetrpěl. Tot' jej velice pokojilo, že ho v Bayonne v příbytku svém zemské řízení od stráže opatrovaného vidělo. Každý jeho kročej sečten, každé navštívení pozorováno bylo. . . Co jej nejvíce nepokojiti mohlo, bylo to, že hodnověrnými zprávami ujišťován byl: že by odsouzen býti měl, tak dlouho v Francouzích držan býti, až by to, co by vyzraditi mohl, více na škodu býti nemohlo. Po dva celé měsíce nadarmo s velikou snažností ministra Zampany prosil, aby mu dovoleno bylo, do vlasti jeho drahé se navrátiti moci. Ale hrdinský odpor vlasti jeho byl příčinou, že Zampany k prosbě jeho uši zacpané měl, neboť se domníval, že by pan Cevallos ve vlasti své udatnou mysl (jíž Bayonnským pozdvížením veřejní listové nazývali) jen ještě více povzbuditi mohl.

V tom nepřijemném stavu namítala se panu Cevallosovi příležitost, tomu svému nejistému z vlasti vyobcování se vyhnouti. Jozef Napoleon požádal jej uctivě, aby jako ministr v té samé hodnosti u něho zůstal, což on pod tím zámyslem učiniti přivolil, aby tudy jen příležitosti nabyt, úřad ten zase opustiti, a do vlasti své přijíti.

Ta příležitost nahodila se mu hned jak do Madridu první pokročil nohou, uchopil se nejrychlejších prostředků, kterými se toho důstojenství zbaviti mohl. I složil zase úřad ten následujícím způsobem:

Pan Petr Cevallos jakožto ministr cizích důležitostí svou hodnost dne 28^{ho} Června Jozefovi Napoleonovy odvedl takto:

„Když mě Vaše Milost dobrovolně požádala, úřad vašeho ministra v cizích důležitostech zastávati, domníval jsem se Jim nějaká poznamenání ponavrhnout museti, jejichž by následkové jiní nebyli žádní, než že Vaše Milost žádné důvěrnost ve mně skládati nesmí a já sám ve Vaší ochraně bezpečen býti nemohu, proto že sem od Císaře, Bratra Vašeho nehodně uražen a jako podezřelý šetřen byl, z čehož jsem domnívati se musel, že by mě Vaše Milost také nějakž nakloněná nebyla.

Vaše Milost ale setrvávající na svém předsevzetí, řekl ke mně, že žádostiv jste takové osoby okolo sebe míti, k nimž národ španělský důvěrnost má. Já ale po ničem jiném tak netouže, jako abych zase do vlasti své přijíti mohl, a když jsem toho prosbou od Jeho císař. Milosti obdržeti nemohl, tedy byl sem přinucen, toto Vaše svolení přijíti, bych se tak těm ukrutným překážkám, které mně od své rodiny a od mých spoluměšťanů odděleného drželi, se vysmekl, a jim konec učinil. Práva však nezrušitelného přece sobě ponechal, s vůlí většího počtu národu se spojití, když by on Vaší Milost za mocnáře španělského uznati se zpěchoval.

Také jsem Vaší Milosti nezatajil, že španělský národ stejně skoro na svém odpírání setrvává, Vás za krále neuznati, a když byste toho titule míti neměli, tedy jiný žádný té moci Vám dáti nemůže, aby panovníkem tohoto království býti mohl. V těch případnostech postaven, dal bych najevo důvody, jako bych sliby porušiti se nechal, konaje úřad jen z jiného ohledu přijatý, kdežto já každého okamžení toho jsem se hrozil, abych do samoty se dostati, a tam život svůj v tužbě po přispění nešťastné vlasti mé strávití měl, želeje toho slzavě, že takovým souzením mořícím, vlast mou, konec učiniti nemohu.“

Jozef Napoleon nebude se z poděkování toho ministra horšiti, jenž se jeho úmyslům tak často opíral, (on obzvláště proti tomu byl, když Jozef Napoleon chtěl, aby mu každý zvlášť přísahu uznání skládal) a který v domnění, za některého z těch pokládán, jenž v jednání panu Qnixotovi(?) podoben byl, že vznešený úmysl největšího reka k prospěchu a zvelebení španělské Říše proniknouti nemohl.

Bylo dokázáno, že odřeknutí království Karla IV. a jej na syna Ferdinanda postoupení žádným způsobem chybné nebylo. V mdlé paměti ten úskok zůstane, jak zase na synu i na otci postoupení k libosti Císaře francouzského, vyhlášeno bylo.

Na jiném místě jest ukázáno, že Ferdinand VII. příliš poctivě smýšlel, než aby se byl toho Císařova úskoku byl nadál. On žádal, aby španělská země francouzského vojska zproštěná byla. slibovalo se mu všecko, ale nesplnilo. Pan Cevallos věděl všecko. V čas jeho vazby vsazení nic ho více nermoutilo, jako muka a sužování jeho lidu, a když o své svobodě pochybovati počal, otcovsky právě o hodné prostředky se staral, daje poručení, aby zemské řízení zřízeno bylo. Dal též i povolati stavů, aby o dobro země na místě jeho bděli.

Udatnost a láska k zastání se o svého mocnáře, národ vyloudily, davše mu v ruku zbraň, níž by milého krále Ferdinanda hájil.

Ta vlastenská láska spojená s rozšafností, od nyníčka lid s neodolajičnou silou nadchla, a jemu ten znamenitý skutek vyvádsti propůjčila, že hlavní zemské řízení bylo založeno, a důležitosti španělské říše ve jménu Ferdinandovu se rozhodli.

A tak se vyplnila poslední vůle Jeho Král. Milosti, kterou dříve než koruny své se odříci přinucen byl, vůbec na jevo dal. Tak potom (jak roku 1814 se milí krajane a potomku náš dozvíš) ze strašlivé bouře národ vyvázl, Evropě příklad poctivosti a síly dal, který po všecky časy a na každém místě ku podivu zůstává.

Nyní přikročíme opět k vlasti své, jak po naší straně roku 1809 se vedlo. Však každý napřed sobě pomysleti může, že ten Podvůdce a Tyran *Napoleon* Bonaparte také našeho milého mocnáře, dobrotivého otce Františka z gruntu vyvrátiti a v nic uvédsti smýšlel.

V měsíci Březnu toho 1809 roku naše rakouská vojska u velikém počtu a nově zřízená zemská obrana se shromažďovala, kde taky jeden Regiment těžké Kavalerie Prince Johana v našem městečku Zahrádce noclehoval. Ty vše vojska se stahovala k pomezím Baborským, a na začátek měsíce Dubna přes hranice do Babor vtrhla. Potom dále v Babořích přes město Řezno (Regensburg) se protlačilo, kde nejvyšší vůdce Arci Vévoda Karel s Francouzy krvavě a kruté se potýkal. Však naposledy přec sílu ukrutného *Napoleona* zpět stoupiti musel. V té příhodě *Napoleon* toho prospěchu užil, že svou silou z Babor k Linci se obrátiv, a blíž Vídně k Dunaji, i do samé Vídně a některých míst uherských vpadl.

Skrze tu nešťastnou příhodu, a skrz prvotní obrácení vojska rakouského naše císařské krajiny v hrozně těžkosti, v převeliké náklady a forování upadla. Z toho každý lehce uznati můžeš, když povážíš, že jen samotné městečko naše Zahrádka, od 1^{ho} Ledna až do 30^{ho} Července 1809 na samé forování a některé spachtované fůry a magacíny 8547 f 19 a ½ x vyplatit muselo, jaká to byla soužení a těžkosti. K Vídni, Stokerau a do jiných rakouských míst od tut sena, ovsy, chleba a jiné potřeby pro vojsko naše bez přetrže se dovážeti musely. Při kterých fůrách skrz ten čas mezi jinými František Fijala Rychtář zdejší konduktorem od strany vrchnostenského úřadu ustanovený byl.

Napoleon Bonaparte Císař francouzský do Paláce císařského ve Vídni se položil, a rozkazův jeho Vídeň poslouchati musela. Předtím ubohý Císař náš František se svou Familií se z Vídně vystěhovav, sám za vojsky svými sem a tam objížděl. Mnohé panstvo nápodobně se z Vídně vystěhovalo, dílem do Prahy a dílem do jiných bezpečnějších měst se odebralo. Skrz ten nepřátelský vpád, u Prahy z této strany se také hradba upevňovala, patrze, náspy a palisády stavěli, kdyby snad až tam ten ukrutný nepřítel prodrati se měl.

Tyto opět proti sobě u Dunaje shromážděná oboje vojska, a sice rakouské z této a francouzské z oné strany až do svátků svatodušních blíž vesnice Aspern na sebe hledíce. Na den pak seslání Ducha svatého krutá bitva se strhla, která na tři dni trvala, z děl náramnou střelbu až i zde slyšeti bylo. Tuť bylo hrozně prolití lidské krve, však předc Duch svatý našemu Vůdci Karlovy pomoc svou uděliti ráčil že vítězem Bojiště zůstal a Francouzi jakkoliv na tuto stranu přes Dunaj se byli vedrali, zas nazpět přes tu samou vodu, v níž se jich mnoho ztopilo ustoupiti museli. Za které vítězství po všech místech na poručení Jeho Milosti císařské Tě boha chválíme držáno bylo.

Po vykonaném boji k odvážení raněného vojska do již k tomu připravených nemocnic (Špitálů) sotva vozy stačiti mohli, takové transporty i skrz zdejší městečko šli. Neboť tenkrát na mnohých místech, a v k tomu příhodných zámkách se Špitály zříditi musely. Tudy vůkol nás mimo obyčejných vojanských Špitálů, byl také Špitál v zámku Světelském, Heráleckém, Okrouhlickém, ve Štokách a na mnohých jiných místech.

Utišení boje toho trvalo šest neděl, po projití však toho času vyrazil nepřítel opět přes Dunaj na tuto stranu, vpustiv se na naše levé křídlo, to zdtřil, armádu naší prostředkem dílem odstrčil a dílem potloukl, a tak jedním tahem až do Znojma dorazil, kdež stát zůstal a počalo se o přátelství rokovati.

Mezi tím časem, vojska francouzská rozložená byla v Rakousích, v některých krajích moravských a v Čechách v kraji Tábořském, Budějovském a v Prachenském, na potom as po třech měsících zas do vlasti své pokojně odtáhla.

S pozastavení a utišení boje toho, následkové byli truchlivý. Nejen že náš ubohý mocnář na zemích svých ještě úžeji ztenčený byl, nýbrž také lupičovi *Napoleonovy* se drahně vypláceti musel. Když snad Komora jeho i pomoc poddaných nepostačovala, kde se daně rozličného jména uložiti museli, nato došlo k stříbrům kostelním a nábožným obětím sáhnouti přinucený byl. Všecka kostelní stříbrná zboží vesměs, nechť jsou jakéhokoli druhu byla, ano i

Monstrance, spodní dílové od kalichů a ciboria se v malém penízy mincovním úřadům odváděti musili. Kdokoliv z lidu jaké stříbro, krom lžic a nožů jest měl, byl zavázán proti té skrovné vysazené ceně, tam odvésti.

Předtím časem, než to vše stříbro do mincovních úřadů odváděti nařízeno bylo, muselo se takové, jako kapesní hodinky, piksle, přezky, lžice, nože, slánky et. jakož i všeho druhu kostelní stříbro, při obzvláště k tomu zřízené komisý punzírovat /Štemplovat/ nechati a od takového puncu zaplatiti, an v nevyplnění toho, každý krom vyměřené obzvláště peněžité pokuty pod ztrátou stříbra svého, jest k tomu zavázán byl. Já sám od takového puncu jen jedné piksly stříbrné a kapesních hodinek 3 f a nevím již kolik krejcarů přes to v dobrých peněžích sem platit musel. Tenkrát jeden zlatý v Bankocedulích toliko za 36 x se čítal.

Tak jsem tehdy, od jednoho znamenitého vídeňského Pána slyšel, při jisté příležitosti, že náš ubohý mocnář každé tři měsíce pět milionův na stříbře tomu ukrutnému lupiči, za vystoupení jeho z Vídně a ostatních míst platiti musel. Považ můj milý potomní zahrádecký Sousedě, jaké tu obtížnosti ten náš milý zeměpán i s poddanými svými podniknouti donucený byl.

Jako zevnitřní Bonapartovo jednání můj milý krajane chváliti nemůžeš, tak také šetř v duchu dobrém jestli bys snad v jeho vnitřním smýšlení co dobrého nalézal:

Hle! on měl manželku Josefínu nazvanou, kterou sobě ještě jakožto generál, pojal, ta prv syna maje, Vdovou, nevím však, po kom zůstala (později dopsáno: byla vdovou po generálu Beauharnais). Když on na císařské důstojenství přišel a za takového také od Evropských mocností, krom krále anglického, uznaný byl, a tudy již u veliké síle, skrz tak napravé národu sobě podmanění býti se viděl, obmýšlel, jakby i také se starožitnými mocnostmi i Krevně spřízniti mohl. Zapudil od sebe svou pravou manželku, ač prv syna jejího místo krále ve Vlaších učinil, daje jí každoroční vyživení, a ona tak sama pro sebe v jiné krajině život trávit musela, která teprv v roce 1814 zemřela. Bonapartova smýšlení to právě tenkrát cíle došlo, když v tomto 1809 roce našeho milého země Pána utlačil a obloupil. Krom vší nespravedlnosti kterou na něm provedl i k tomu jej přivedl, že mu svou milou dceru za manželku, ač jakožto Císařovi dáti musel, s kterou na potom syna zplodil, a jej hned v kolíbce ještě, římským králem ustanovil a korunoval (později dopsáno: a Františkem nazval.)

Tu své ovšem sobě slibovati mohli, skrz přátelstvo takové, že Císař rakouský ty krajiny ježto skrz minulá léta válečná ztratil, od svého pana zetě na spět obdržel a v svou předešlou mocnost přijde, však naděje zmýlila nás. A když aspoň jináč šťastnějšími jsme se domnívali býti, ačkoliv skrze rok 1810, 1811 a 1812 od války jsme trápeni nebyli, však daně a rozličné poplatky se neumenšovaly, ale nastal čas, že krom všech jiných platů jedna každá osoba musela ze své hlavy počátně 15 x pak 30 x což v roce 1812 už na 2 f vystoupilo, platiti, a té daně až podnes ještě prosti nejsme; z čehož vymíněn nebyl jen opravdivý žebrák.

Skrz to, že za těchto časů jsem krom papírových Bankocedulí, a měděných krejcarů, ačkoliv v těch válečných letech hned od roku 1792 rozličné lehké mince rozdané a hned brzy zas nazpátek potažené byly, jsme neměli. Ba ani více starého sříbrného peníze neviděli, tím méně naše dítky jich znaly. Stalo se, když Bankocedule v velikém množství do císařských pozůstalých krajin se nazpět scházely, anebo snad dobrými penězi stříbrnými vyplacené býti museli, a kterých Francouzi na zdejší formu přidělali. Zde gruntové do veliké ceny vystoupily, tak, že špatná sedlská chalupa s něco málo strychama polí v těch papírových penězích 4, 5 ba i 6000 f platila. Handle v gruntech, dvořích a panských Statcích, až přehrozno se konaly. Handlíři tehdy tak nazvaní dosazovači s křesťanů i Židů u velikém počtu se vynašli, lid v handle sváděli, s čehož vyplývalo, že mnohý velmi šťastný, a mnohý naproti docela zkažený byl, a o jmění své jehož buď zdědil neb jinak spravedlivě nabyt, docela přišel, a konečně žebrotě se odevzdati musel.

Když takové činy a jednání lidská nejvyššímu našemu země Pánu v uši dokročila, pomyslív na prostředky jakby se s tomu všemu vstříc kročilo. I vydal Patent, že na záhlade toho velikého počtu Bankocedulí novou daň, tak nazvanou záhladni, která skrz 15te let placena býti měla, ustanovil. V které případnosti zdejší městečko Zahrádka takové záhladni daně každoročně 830 f 9 x k vyplácení mělo, a to bylo v roce 1810 ustanoveno. Také tím patentem se oznámilo kdo Bankocedule měniti chtěl, uzavřelo se, že jiné Bankocedule, tak nazvané výkupní listy /Einlosungsscheine/ na světlo výjdou, proti kterým za 100 f listův takových výstupních 300 f v Bankocedulích obětovati se má, a přitom tisícové Bankocedule do 6^{ti} měsíců k odvodu lhůtu dostati, po projití pak toho času za neplatné vyhlášené byly.

Poněvadž tito prostředkové k dosažení nejvyššího úmyslu dosti neúčinkovaly s dnem 15^{ho} Března roku 1811 přišel jiný od 20^{ho} Února toho 1811 roku *Datirovaný* Patent, podle kterého vesměs jedenkaždý Bankocedulní zlatý na 12 x v své platnosti zsazen byl, a tak ihned od toho dne do všech daní a poplatkův, proti jednomu zlatému těch nových listův výkupních, které jen v stovkách, desítkách, pětkách a konečně v dvojkách a jedničkách pozůstaly, 5 f zlatých v starých Bankocedulích se platiti muselo. Ostatně tím patentem za pravidlo, z ohledu pasivních i aktivních dluhů a Interesu, pro vypořádání jak věřitele, tak dlužníka tak nazvaná *Scala* se ustanovila, která z ohledu penězoběhu neb tak nazvaného Kursu od roku 1799 začátek bere, to jest: kdo v roku kterémkoliv od toho 1799 počínaje a měsíci téhož roku se byl peníze vypůjčil, a takové v těchto časech oplácel, neb poplacení jich buď právem neb krom právně přidržovaný byl, dle pravidl Scali jak dlužník tak věřitel, v tom se dle toho prošlého Patentu zachovati musel. Tu příkladu: jestli se kdo roku 1803 v měsíci Máji, když 100 f stříbrných peněz v Bankocedulích 130 f činilo 500 f byl se vypůjčil, nyní v těch nových Šajnech ten dluh s 384 f 37 x zhladil a zapravil. Jakkoliv v 115 f 23 x nyní méně sázel mnohem větší těžkosti s takovou oplatou zakusiti musel, poněvadž Šajnů málo bylo, a nebylo od koho si vypůjčiti. Staré Bankocedule od větších až k nejmenším násobám hned v tom samém roce jedni po druhých skrze daně se pryč odváděly a k zničení přišly.

Tudy

Rok 1812 nestal obtížným velmi, peněz neboliž Šajnů, nikde nebylo, a drahota, jak v potravních tak i věcných potřebnostech tělesných se nezmenšovala. V tom roce Míra žita přec v těch Šajněch od 8^{mi} až do 10^{ti} zlatých platila, já sám roku toho k mé domácí potřebě 8 Mír dílem po 8 a dílem po 9 sem zaplatit musel. Každý posouditi můžeš jaké pohodlí nám skrz Císaře *Napoleona* pošli.

Jeho bouřlivý po cizích stolicích žádostivý duch, který horlil všecky Evropejské dědičné trůny rozdrtit a sebe nejvyšším pánem a vládou celé Evropy usaditi, předeval sobě v tom samém 1812 roce ještě jen jeden válečný krok učiniti, skrz zdaření téhož již by byl nepochybně svého cíle mohl dojíti. To opět učinil takto:

V Roku 1812 v času podzimním vyhrnul se *Napoleon* s svou velikou válečnou mocí z země Francouzské a krajin sobě podrobených trůn Ruský zvrátiti, kde se pravilo, že i korunu, která jemu v Petrohradě jakožto novému ruskému mocnáři na hlavu vstavená býti měla, sebou vezl a až k pomezím ruským v měsíci Listopadu dokročil. Ovšem král pruský vtažení jeho mu brániti nemohl, poněvadž jej předtím od něho byl potřen, na švédského Prince koruny se mnoho důvěřil, proto, že jemu k takové důstojnosti, jakožto, pro svému věrnému Generálovi, dopomohl. To oboje mu nic naplat nebylo, Císař ruský Alexander s svou prozřetelností a pomocí Božskou, tohoto zlého hosta nazpět zahnati, sobě sám na starost vzal.

Když *Napoleon* Bonapart Císař francouzský pomezí ruské přestoupiti se opovážil, dál a dál do krajin ruských se mocně vdíral, tam nápodobně, jako všudy jinde lid z majetnosti jeho oblupoval, jakkoliv Císař ruský jemu statečně odporoval, přec nato došlo, že *Napoleon* s svou válečnou mocí až do Moskvy se dotlačil.

To když Císař Alexandr uvažoval, že by *Napoleon* v Moskvy zimním bytem rád obýval, vymyslel prostředek, kterým by úmysl jeho překazil. Dal naříditi všem měšťanům a obyvatelům města Moskvy, aby jednokaždý svou majetnost a lepší věci, které mají do sklepů a bezpečných míst sobě objistil, ač jim přitom obmyslu svého nezjevil, vznešené osoby na větším díle se na čas vystěhovali a mnozí měšťané dle toho nařízení jak mohli, ukryli, když Císař Alexander viděl, že by *Napoleon* do Moskvy se již vtlačil, nechal vybrati a na bezhrdlí v žalářích zavřené zločince vypustiti, kteří, tak jak již vše připraveno bylo, město Moskvu, ze všech stran zapáliti museli, které tudy v hromadu popela obráceno bylo. Však napotom zas nákladem svým měšťanům a obyvatelům Moskvy domy jejich vystavěti nechal.

Tím časem Císař Alexandr *Napoleona* k prospěchu svému s pomocí bojarného vůdce svého Kutusova, který od tureckých hranic přitáhl, zakročil, s ním bitvu svedl, k čemuž i také tehdejší tuhá zima jížto Francouzové zvyklí nejsou nemálo prospívala, Francouze potloukl, dílem do marastu a bažin vehnal, kde lid ten i koňstvo bídne zahynouti musel, tak že na třikrát sto tisíc Napoleonova lidu pobitého a tak bídne zimou, hladem a nouzí zmořeného a vnic uvedeného se počítalo. Mimo to y o svou Kasu, a veškerý sebou mající drany nábytek jest přišel; a sám k nejrychlejšímu útěku se s ostatkem malým lidu svého, odevzdati musel.

Jistilo se také, když Bonapartovi v útěku jeho úzko bylo, že v Krakově mezi Židy se skryl, a poněvadž ani tu od za ním se ženoucích Kozáků ruských jist býti mohl, jako polský Žid se ustrojil, a tak chytrostí židovskou, v počtu několik Židův na sprostých saních z Krakova, až namísto bezpečné, totiž až do Drážďan dovezen jest byl. Však potom za odměnu 300 Židův krakovských skrz tento čin, zvěšet nechati měl. Sám pak Alexander s svou vítěznou mocí nepodobně nedaleko Drážďan do kročil a v zemích prajských svůj lid, kdyžto již 1813 rok nastal, rozložil, a tu přezimoval.

Tím Alexandrovým hrdinským skutkem poddaní krále pruského ze srdnatěli, král prajský nové udatnosti nabýval, k těmto dvěma mocnářům bývalý francouzský Generál Bernadote princ koruny švédské se připojiv a tak v stranu půlnoční vše k novému boji se připravovalo, pruský lid s vší ochotností se do pole strojil. Naproti pak *Napoleon* nápodobně, na přirozenou sílu spoléhaje, v zemi francouzské a v sobě podrobených krajinách vlaských a německých, lid pod zbraň zas do velikého počtu sháněl, koňstvo kde a jak jen mohl v hromadu stahoval, s pošt i od lidu selského, v jen kde koní bylo sebral, ano i Polského knížete Poniatowského s něcto lidem ku pomoci své vyzval. A tak oboje strany se opět roku 1813 do pole k vedení dalšího boje vyhrnuly. Zatím pak ale osady francouzské, dobře opatřené v Gdaňsku (něm. Danzig - V. S.) , v Kostrzynu (něm. Küstrin – V. S.), Glogowu (něm. Glogau – V. S.) a jiných pevnostech prajských zasazené pozůstaly, a do jiných pevností německých, nydrlandských a francouzských se pevně usadily.

Tím časem, Jeho milost Císař rakouský vojska na všechny své pomezí stáhl, a ty samé skrz rekrutování ještě víc zesílil, však jsme věděti nemohli, jestli tyto přípravy ze strany naší k skutečnému boji proti francouzům se stávaly. Sám Císař František v měsíci Červnu roku toho 1813 do Čech přijel, na nějakou chvíli bytem v Jičíně se usadiv, a Císař ruský Alexander v Opočně své obývání, nápodobně jen na krátký čas míti oblíbiv. Tu se vyskytlo skrz společné dorozumění těchto dvou mocnářův a krále pruského, že o smír mezi francouzy a následovně celou Evropou se jednati počalo. Takové jednání do Prahy bylo položeno, ku kterému zplnomocněnci všech pozůstávajících dvorů sezvaní byli, a prostředník jednání toho byl náš milý Císař František.

Mezi takovým jednáním, přijel král saský s svou celou pakáží a komorou vedle 2000 jej doprovázejících svých jezdcův (kteří u Prahy bytem položení byli) do Prahy, tam tiše a pokojně bydlel, v měsíci Srpnu jej Bonaparte s výhrůzkou, jestliže se i hned do Drážďan neodebeře, to město vnic uvede. Na takové vyhrůžení, král z Prahy se odebral, z Drážďan víc propuštěn nebyl. *Napoleon* pak to město zatím víc a víc upevňoval, a do něj silnou osadu vojenskou, když prv jej potravou, a potřebnostmi válečnými byl dobře zaopatřil, vsadil.

Předtím, tento saský král u Císaře *Napoleona* se zdržoval, později se ukázalo, že on tak jak se pravilo se *Napoleonovi* vysmekl, by jen z rukou jeho vyvázl, pravda nebyla, jen pod tím zámyslem to státi se mělo, aby tudy, co a jak se jedná a smýšlí, a sice nejvíc, aby také co Císař náš rakouský činit mnil, vyzkoumati, a pak vše *Napoleonovi* zjeviti mohl. Tento zámysl se tím napotom potvrdil, když veliká bitva u Lipska svedená byla, tento král saský chycen, a s svou familií do Berlína jest byl zavezen, kdežto až podnes sedí, a osudu svého očekává.

Když ujednání smíru tak, jak tito mocnářové, totiž: Císař František, Císař Alexandr, král pruský a král anglický ku prospěchu celé Evropy lze dosáhnouti nebylo, tedy Císař náš rakouský s Císařem ruským a král pruský se do Prahy sjeli, a tam se vespolek v jednu mysl závazkem zavázali proti řízení francouzskému a pro blaženost celé Evropy proti *Napoleonovy* Bonapartovy meč vytáhnouti, a tu teprv Jeho Milost Císař náš rakouský válku jakožto prostředník dále vědsti vyhlásil.

Na toto proti francouzům války vyhlášení, kde zatím Vojska císařská již pohromadě stažená byla, následovalo veliké ze všech císařských krajin transportní forování, lifrování magacínů, jich na největším díle do Boleslavy, Loun, Teplic, Brixu (roz. Mostu – V. S.), do Plzně, do Prahy a jiných Měst a míst svážení.

Toho roku 1813 polské kníže Poniatowski o slavnosti svatého Ducha, nevím s koliku tisíci pěkného jízdného lidu ku pomoci Bonapartovi, do Čech přitáhl, přes svatodušní Svatky v Čechticích, v Křivsoudově a vůkolních vesnicích, jakož i v Vlašimě a vůkol Vlašimě přešel. Napotom dále táhl a přes hranice české k Lipsku bez překážky jest propuštěn byl.

V měsíci Září toho 1813 roku jak vojska francouzská tak i Vojska spojených Mocnářů se do Pole v Sasích postavili, nejprv u Drážďan bitvu svedli, kde slavný francouzský Generál Moro, který Bonapartovi vždy zrostlý v umění válečném byl, jehož Bonapart se obával, by jej

v důstojnosti císařské mezi francouzským národem nepředěšel, neb napotom takové důstojnosti nezbavil, proto jej *Napoleon* již jakožto Císař ze země francouzské do Ameriky vypověděl, po svém z Ameriky se navracení k našim sjednoceným Mocnářům útočiště vzal. Když tito sjednocení Mocnářové s Generálem Moro k nahlédnutí, co a jak by v válečném tažení se předeвтí mohlo, u Drážďan na jisté přívrší vyjeli, byl tento generál Moro od francouzů velkou kulí do kolena trefen, kuň s ním upadl, a tak ten dobrý Generál po několika dnech, zemřel.

Z této nehody, Francouzové chuti nabyvše, francouzský generál Vandamme s 40,000 lidu pěšího a jízdného k Teplicům do Čech se vpustil s tou nadějí až do Prahy se dostat, a tam jakožto král český se usaditi, však milosrdný Bůh to jeho předsevzetí překaziti ráčil. Vandamme u Teplic byl poražen, na útěk se dáti musel, v kterémžto útěku byl zajat a skrz Prahu až do krajiny ruské odvezen.

V měsíci Říjnu, u Lipska z obojích stran krutá bitva se ztrhla, až do třetího dne trvala, tato pak bitva k straně sjednocených velmi šťastně vypadla a ten osud šťastně k našemu dobrému rozhodla. Tudy Císař *Napoleon* s lidem co mu po této kruté bitvě pozbylo, nazpátek do Francouz utéci musel, neb více se postaviti, proti těmto sjednoceným, dostatečným nebyl.

Tito pak sjednocení Mocnáři, totiž Císař rakouský František I., Císař Alexander a Král Pruský, kteří všickní tři pospolu na jednom příhodném vrchu tu krutou bitvu přčekali, z takového šťastného vítězství hned na tom vrchu na svá kolena padli, a Bohu všemohoucímu Pánu za to dobré ježto jim prokázati ráčil, díky vzdávali, a jako náš Císař František, nepochybuji že i druzí dva Mocnáři v svých zemích rovněž naříditi ráčili, by i poddaní jejich za tu velikou milost Božskou, tomu nejvyššímu Pánu děkovati a jemu chvalopísni sv. Ambrože, *Tě Boha chválíme*, po všech farních kostelích slavně zpívali.

Nato tito spojení Mocnáři s lidem svým když prv pevnost Hamburk v níž neústupné Kníže Eckmühl s svou osadou byl, a některé jiné pevnosti v německé Říši dobře zaopatřili a obklíčili, za *Napoleonem* až do země francouzské přes Rýn bez překážky se dostali, k čemuž i Král bavorský nemálo přispěl, že v této válce s lidem svým od *Napoleona* se odtrhl, a k spojeným s silou svou se přivínil.

Zatím Císař *Napoleon* po všech francouzských krajinách lid k boji ochotně sbíral, a zas krutě válčiti se opovážil, kdežto zas mnohé boje nastaly, moudrým však vedením nejvyššího vůdce sjednoceného vojska kníže české Schwarzenberg s velikou snážností Generála pruského Blüchera pak generála bavorského Bredi a mnohých jiných věrně bojujících Generálů, to tak daleko přivedl, že až do hlavního města franckého Paříže se dostal, to město opanoval, a Císaře francouzského *Napoleona* v městě franckém Fontainebleau s 25,000 lidu jeho, v zajetí pojmul.

Byl však již rok 1814. když toto v měsíci Březnu se stalo. V Paříži spojení Mocnářové usoudili, že *Napoleon* (jehož před očima svýma míti nechtěli) koruny císařské a panování francouzského i pro svého dědice, odřicti se musel. Z milosti však a velikomyslnosti těchto sjednocených dle starých římských práv, byl na ostrov Elbu vypověděn, a tam jako vlastní Pán ostrova Elby bydlel, kamž taky od sjednocených vojsk doprovázen byl.

Král pak francouzský Ludvík 18^{tý}, který skrz ty válečná léta v zemi anglické v hlavním městě Londýnu se zdržoval, zas na svůj trůn v Paříži od sjednocených dosazen v měsíci Dubnu jest byl.

Tito sjednocení Mocnáři i také svatost Papežskou *Pia VII.*, který ve Fontainebleau v zajetí byl na římskou sv. Petra stolicí, slavně dosadili. A pak společně všickni nejprv do Vídně a napotom jednokaždý do vlasti své, se odebrali.

Jako Duch zlí v pokušení lidském odpočinutí nemiluje, tak i tento Bonaparte na ostrově Elba upokojení neměl. Dnem, nocí nepochybně obmýšleti musel, jak by na svůj bývalý, ač nespravedlivě obdrženy stolec neb trůn, vedrati se mohl. Což se i stalo.

Když ku Králi Ludvíkovi 18^{mu} ta zpráva donešená byla: že Bonaparte z ostrova Elby s nějakým počtem lidu na francouzský grunt zas vystoupil a k městu Paříži válečně táhne, přistoupil ku králi nejvyšší vůdce vojska franckého kníže Ney tak prv nazvané kníže Moskvy, Krále, jako Jidáš zrádce políbil, králi rukou se zavázal a slíbil, že on proti tomu nepříteli Bonapartovi s celou silou potáhne, buďto mrtvého neb živého králi dostaví.

Jak brzy ale kníže Ney s vojskem Bonapartovým, kde již také ostatní zrádcové kníže Eckmühl a generál Wandamme od Císaře Alexandra z velokomyslnosti jeho z ruské krajiny nazpět propuštěný přítomný byli, polem se potkal, s Bonapartem se bratrsky obejmul a tak společně proti Králi přímo k Paříži táhli, a tak zas ubohého krále Ludvíka jenž na útěk se dáti před takovou mocí přinucený byl, z trůnu vypudili.

Sotva tato příhoda nebolizto zlí účinek spojeným mocnostem donešený jest byl, (kde ještě ani všekna vojska do krajín svých se nenavrátila) ihned všekna vojska ze všech stran do Francouz spěšně se hrnula, se rekrutovalo, a tak zas nová válka býti počala. Spojení Mocnáři, Angličani i Španělové proti Bonapartovi povstali, krvavě bojovali, až naposled utíkajícího Bonaparta Angličani již na vodě v útěku plujícího chytili, a k vězení až k smrti jeho do pevnosti na ostrov Helenu zavezli.

To pak zde znamenati sluší že říšské Kníže Braunschweig skrz všechny léta války řízení Bonapartovu se poddati nechtěl, raději svou krajinu opustil, s částkou lidu svého do Čech se odebral, tudy z povolení Císařova lid na útraty své verboval, těmto z verbovaným jízdným lidem, jemuž na znamení nepoddalosti své smrti hlavy na helmy jich vsázel, vedle spojených udatně bojoval, až když v tomto posledním útoku osobně za Bonapartem utíkajícím k moři se hnál, od roty Bonapartové rozsekán jest byl. V tomto pro kníže toto ukrutném útoku a smrtelném sebe raněný ubohé kníže Braunschweig říci jest měl: rád umírám, když jen vidím a toho sem dočkal, že tento nepřítel národův jest přemožen a potlačen.

Tito spojení Mocnářové Krále Ludvíka 18^{ho} zas na svůj dědičný trůn dosadili. Pro bezpečnost pak a potrestání zbujného francouzského národu, každý z nich několik tisíc vojska na potlačení národu ve Francouzích zanechali, kdežto až podnes vojska tyto v zemi francouzské bydlí.

Kníže pak Ney, raději říci královský zrádce byl veřejně oběšen, s druhými pak dvěma, totiž s Eckmühlem a Vandammem, nevím co se stalo.

To vše skončeno bylo s rokem 1815^{tým}. V předešlých pak prvních dvou letech, totiž v roku válečném 1813 a 1814 veliké válečné výlohy vesměs na poddané jednoho každého panství vypadly, jen samotné městečko Zahradka jakkoliv v usedlosti skrovné jest na všelikému propachtování lífrovatí povinovaného Magacínu, pak dostavení transportních fůr a firšponů zaplatit musela a sice:

z gruntů rustikálních	6 564 f 17 x
z gruntů dominikálních obecních	481 f 39 x
z gruntů dvorních	468 f 12 $\frac{3}{4}$ x
v sumě tedy	7 514 f 8 $\frac{3}{4}$ x

Nad to roku 1816 byla neúroda zvlášť na obilí ozimném, která neúroda nejen v Čechách, ale i v mnohých jinších krajinách lid velmi hubila. U nás tehdy jedna rakouská Míra Žita a sice v šajnech byla za 20 f až do 23 i 24 f po hranicích slezských a saských strych Žita platil 50 f v Bavořích a jinde ještě více, ano pravilo se že v Říši německé strych Žita přišel v stříbrných peněz na 50 i více zlatých. V roce 1817 a 1818 jsme v obilí Boží požehnání dosáhli, tak že hned po žních roku 1817 míra Žita přišla na 10 f pak pořád níž a níž až roku 1818 platila toliko 2 f.

Poněkud zapotřebné a z lásky k mým vlastencům zahrádeckým za slušné býti my se vidělo ještě na rok 1808 a 1809 se obrátiti, když tehdy s vojnou francouzskou zvláště v Bavořích i města Řezna a tam odtud v roku 1809 až i rakouského města Vídně co činiti bylo, tehdy zdejšího Dolnokralovického Panství Vrchní Úředník Pan Josef Bruner to i stanovil: by všechny pokuty z obecních lesův do kasy kontribučenské zdejšího panství odváděné byly a sice bez rozdílu jak ze vsí, tak i také z městečka. Když pak ale tomu jeho ustanovení (ačkoliv dobře v úmyslu býti mohlo) v městečku Zahrádce tomu jednání, jak by snad tento Pan Vrchní byl mínil, skrz nevyhnutelné každoroční výlohy na zdejší most svoliti, aniž městečko se k tomu podrobiti mohlo, jakkoliv vesnice i ostatní městečka k takovému odvodu lesních pokutných peněz doháněné a skrz militární exekucí dodržované byly, čehož i městečko Zahrádka skrz několik neděl zakusilo. To však těžko neslo i požádali tehdejší představení mě Početvedoucího o vyhotovení pokorné prosby za tou příčinou aby Pan vrchní Bruner v tom pádu s městečkem Zahrádkou ten prostředek učinil, aby ty pokuty lesní zahrádecké né do kasy kontribučenské celého panství, ale do kasy obecní zahrádecké placené a odváděné byly. Na tu žádost Představených Početvedoucí Fr. Kostka následující prosbu zhotovil, která prosba podána byla a takto zní: totiž:

Slavný Vrchnoředitelský Úřade!

Níže podepsaní v jménu společných Sousedův městečka Zahrádky poníženosti prosí, by jim tu od kontribučenského Úřadu již skrze 3 neděle trvající a od 2^{ho} tohoto měsíce s 5^{ti} muži proti dennímu platu každodenně po 6 x více stíženou exekucí na nezaplacené pokutní náhrady z jejich obecních lesů vyzdvihnouti ráčil.

Z následujících důvodů domnívají se oni v plném důvěření svou prosbu vyslyšenou míti, a sice:

1^{vé} Takové pokutní peníze skrz předcházející zemoknížecí daně, které též s ustavičnou dvounásobní exekucí se dobírají bez útisku a zkázy lidí jest nemožné vymoci.

2^{hé} Tím by se zahrádecká obec hubila, kdyby takové pokutní peníze v příjem kontribučenských pořádností uváděné býti měly, poněvadž ta sama most v patřícím stavu na útraty své držeti a lesní užitky dle sobě udělených milostných nadání k zachování mostu vynakládati musí. Ovšem že za

3^{tí} Dle předepsaných pravidel lesního řádu v lesích svévolně ni žádnému se nepovoluje, proto se vždy v obci zahrádecké takoví přestupníci trestali a pokutní peníze v příjem obecních účtů uváděly, tím víc to samé nyní stávati se musí, když most skrz vyrostlou drahotu ze strany řemeslníků i nádeníků mnohem větší peněžité výlohy než jindy bývaly, za potřeby má. A poněvadž za

4^{té} Z těch zahrádeckých hornatých lesů přivážení mostních trámů s nebezpečenstvím života lidského i potahů spojené jest, protož sousedstvo nezasluhuje zvláště z vlastnosti své tak přísně pokutováno a nad to ještě s nemírnou exekucí utiskováno býti. Když za

5^{té} Jistotně shledané a důkazně provedené lesní škody jedenkaždý dopadený z sousedstva proti prokazování životu nebezpečných mostních služeb peněžitou náhradu v mírné ceně do kasy obecní, nikdy ale do kontribučenských vždy dosazoval, a dále dosazovati chce, tak níže podepsaní Slav. Vrchnoředitelský Úřad tudy opáčilivě v poníženosti prosejí, by jim ty tak přísné pokuty lesní v mírné změnití, na ni pozůstavenou exekucí vyzdvihnouti, a zapravení jich na zahrádeckou obecní kasu poukázati ráčil, aby níže podepsaní představení v sužování takovém z obojíh stran nuceni byli své povinnosti složití, zvláště když krom této lesní exekuce z nařízení kontribučenského Úřadu na daně na vojenský rok 1809., který sotva nastal s každého poplatku zvláště (ježto by pod jednu exekucí svedení býti mohly) každodenními 24 x exekuce sobě podrobené sousedstvo vtiskovati mají.

Důvěřují se tedy oni, že Slav. Vrchnoředitelský Úřad v takových nezasloužilých od kontribučenského Úřadu neustále na ně vedoucích útiskách jim polehčiti a jak by se v úhodě

té zachovati měli, na přítomnou prosbu z vysoké vůbec známé prozřetelnosti své, odpisní rozeznání udělití ráčí.

Zahrádka 3^{ho} Listopadu 1808.

Antonín Hájek Představený

Václav Daněk Rychtář

Franz Fijala Rychtář

Josef Popek Soused

Jan Mareš Soused

Na tuto prosbu od Pana Vrchního Brunera následující Dekretacý obdržená byla, jenž z ní takto:

Od všeobecného nejvyššího nařízení, aby pokuty z obecních a privátních lesů do kontribučenský kasy odvedené a zaplacené býti, se ustoupiti nemůže, tím méně proto, že zahrádecká obec nápodobně kontrybucí sem odvádí a užitek, který z rozmnoženého Fondu svým časem vyplývati bude zahrádeckým kontribuentům tak dobře, jako každému jinému přispěje.

Exekucý pro ty váhavé platníky těch lesních pokut jest od Slavného Cís. Krá. Krajského Úřadu vyslaná a musí se proto zostřiti, že čas k uzavření počtů přítomen jest, a nestává se žádnému jinému, jen tomu ten trest, který bez výkazu lesního úřadu svévolně dříví nebo cokoliv z lesa bere.

Představení se přitom napomínají by, Sousedy jejich k zapravení škody a budoucímu varování lesů bez výkazů přísně dodrželi, každého ale, který by se veřejnému nařízení podrobiti nechtěl, citelně potrestali.

Od Úřadu Vrchnostenského dne 13. Listopadu 1808.

Bruner

Vrchní.

Když tato prosba ku pohodlí obce zdejší (jak z nadstojící Dekretacý patrně k seznání jest) nic neúčinkovala a obci k většímu obtížení se býti zdála, tak nahoře pravený Početvedoucí ku pohnutí Vrchnostenského Úřadu na tu samou hořejší Dekretacý následující obranné představení zhotovil, kteréž takto zní:

Slavný Vrchnostenský Úřade!

Na tu pod 13^{tým} Listopadem roku 1808 ad N^{em} Ex.1083 vynesenu Vrchnouřední Dekretacý v pádu peněžitých pokut lesních ní stížená obec městečka Zahrádky následující ponížené představení činí, totiž:

Zapíratí se nedá, že v všeobecném Řádu lesním od 5^{ho} Dubna roku 1754 se zakládající v rozličných letech prošlé patenty a nejvyšší nařízení na lesní škůdníky nejen peněžitě náhrady vyměřují, nýbrž také i trest rozličného způsobu ukládají, že by ale pokutní peníze z lesův obecních i městských do kasy kontribuční odvedené býti měly, o tom se dokonce nic nezmiňují. Z čehož patrně jest, že ona od vrchnostenského Úřadu vynesena Dekretacý, nařízení takového citýrovati nemohla.

Kdyby pak i teprv nyní takové nařízení od nejvyššího místa snad i bez výminky bylo najevo vyšlo, přec k ublížení důchodů městečka směřovati nemůže, poněvadž pravidla zemská jednomu každému jmění hájí a ubezpečují.

Tak hájí jmění důchodů městečka Zahrádky, i od jmění různých kontribuentů v kasu kontribuční se shromažďujícího rozeznává ona od nejvyššího místa pro všechny ochranná i poddaná městečka v Království českém od 31^{ho} Října 1776 k bedlivému pozorování vydaná zpráva /Instructi/ která od § 1^{ho} až do § 23^{ho} zastupitelé důchodu obecního velmi přísně, ba i pod trestem zavazuje, veškeré obecní městské příjmy a užitky nechť by oni jakéhokoliv jména neb duchu byly, aneb odkudkoliv z vlastnosti té vyplývaly, jak jen možné vyhledávati, je tak jako své vlastní jmění hájiti a takové (né do kontribučenské), nýbrž do kasy obecní správně

v příjem uváděti, z nich každého roku pořádný účet kládsti a z účtu toho výtahy na vyšší místa podávati.

Co na tom, že zahrádecký různí údové obce, i z částky sám důchod obecní dle povinnosti své kontribucí dolnokralovické kontribuční kasy odvádějí? Proto pak čisté jmění důchodu obecného tam zanáseti a těm samý k ublížení jeho zkracovati na dotčenými pravidly se nepovoluje, a to ne, bez příčiny. Slav. Vrchnostenský Úřad při městečku Zahrádce lehce seznat ráčí, když jen bedlivě pozorovati sobě oblíbí, že toho městečka stálí mocní příjmové sotva 300 f dosahují, a nyní krom lifruňků, transportu etc. na samé zemoknížecí dani každého roku více vynakládati musí. To složený účet jeho za rok 1807 vykázati musí, v kterém na samé peněžité zemosklady 336 f 19 x vyplatiti muselo. Odkudž tedy mostní náklad, který časté i znamenité výlohy míti žádá a jiná nevyhnutelná vydání, když důchod jeho zkráteti se bude vyváděti má? Tudy by městečko nuceno bylo nejen ihned do svého skromného kapitálu sahati, nýbrž i dluhy vydělávati, což na vůli jeho není, ale mocí na dotčených pravidel se na nejvyšš zapovídá.

I proč by tedy důchodní městečka kontribučenský fond se měl rozmnožovati, a různým kontribuentům k ublížení svému přispívati? V nesrovnalost takovou městečko nikoliv svolití nemůže, neboť i bez toho také i samá nejvyšší pravidla, i mnozí jiní předpisové v důležitostech městských jen kdekoliv jaké se nalézati mohou, veškeré Sl. Král. Krajské i vrchnostenské Úřady se důvěřují, že oni nejen k důchodům městským nahlížeti, nýbrž také jim na ruku býti a důchody jejich rozmnožovat dopomáhati sobě neobtěží.

Mimoto

Městečko Zahrádka má podle zemo-vyšetřujícího nálezu od roku 1721 a vyměřujícího fassionálního Archu svých *Dominicalnich* lesů pod 160 Jiter, které nižádné společnosti s kontribučenským podrozvržením (*Subreparticý*) nemají. Ostatně znamenati sluší: že v zahrádeckém okršlku lesním jsou 33 Jitra 1333 □ sáhů lesův tak nazvaných porostlin zvláštním zahrádeckým sousedům vlastně patřící. Ačkoliv dle všeobecného lesního Řádu od roku 1754 i později prošlých nejvyšších nařízeních dříví, třeba v svém vlastním lese svévolně bráti se jednomukaždému zapovídá: nic však není ale od placení peněžité pokuty za své vlastní poražené dřevo v času nedovoleném, těm a takový dvorním Dekretem od 12 Listopadu 1794 výslovně jest vymluven. A právě! Komuž by pak on pokutu odvésti měl? Když tedy Obec městečka Zahrádky od Slav. Vrchnostenského Úřadu v důležitosti této až posavad poodstoupiti nechce, nýbrž v plném důvěření pro sebe možného vynapravení věci hledá. Tak Sl. Vrchnost. Úřad ještě jednou v poníženosti prosí, by tu pod 13 Listopadem 1808 vynešenou, zahrádecký důchod obecní stížující Dekretací *ad N^m Ex. 1083* změnití, přítomná její ponížená představení uznati a poznovu k jeho dobrému změnití, oné pak až potud vzešlé, i budoucně vzrůsti mohoucí lesní pokutní peníze, jakožto samojedinou a nedílnou vlastnost důchodů městečka Zahrádky k odvodu příjmu do jeho obecní kasy účtu, odkázati a tu založenou exekucy vydvihnouti ráčil.

Zahrádka d.26 listopadu 1808

Antonín Hájek Představený

Václav Daněk Rychtář

Francz Fiala Rychtář

Na to přítomné představení od vrchnostenského vrchního Úřadu pod 10^{tým} Prosincem 1808. roku tudy uvedený Odpis obdrženy jest byl a zní takto:

N^o Ex.1132. sepsáno 26 November 1808.

Představený obce městečka Zahrádky!

Na tu pod 13 Listopadem 1808.

N° 1083. vydanou, důchod nadpraveného městečka stěžující Dekretací v pádu peněžitých pokud lesních.

Pak jak sám Slavný Císařský Kra. Krajský Úřad pod 19^{tým} Listopadem b. r. N° 6403. nařídil, aby pokuty z lesních škod od svévolného škůdce do kasy kontribučenský zaplacení byly, a z toho ohledu k vymáhání těch peněz 4 muži vojenský na exekuci vyslal. Tak se taky od vydání Resoluce pod 13^{tým} Listopadem N° 1083. ustoupiti nemůže a připomíná se tímto opakovaně, že jestli z obecních lesů nějaký užitek do obecního důchodu přispět má neb může, takový na žádný způsob skrze nedovolenou krádež se učiniti nemá a nemůže, a pozůstává jen tom, aby jedenkaždý obyvatel slušně a podle řádu lesního pokračel. Tak nebude příčina, takový peníze do kontribučenský kasy vytahovati.

Od Úřadu Vrchního v Dolních Kralovicích dne 10^{ho} Prosince 1808.

Josef Brunner
Vrchní.

Když naduvedené představení u Úřadu Vrchnostenského ještě k změně věci neprospělo, na jiném nepozůstalo, nežli ku Kra. Krajskému Úřadu *Recurs* vzíti, který *Recurs* nedjmenovaný Početvedoucí jim představeným městečka v jazyku německém skrz svého dobrého přítele zaopatřil, a v češtině zní takto:

Mnoho-Slavný Cís. Kral. Krajský Úřade!

Mnozí z obyvatelův městečka Zahrádky na Knížecím Palmovském Panství Čechtice se osmělili všeliké své dřevní potřeby dílem z lesa obecního městského, dílem také z svých vlastních porostlin lesních bez předchůdného polesno-úřelního Výkazu bráti a vyvážeti, byli však pro tak způsobenou opovázlivost od vrchnostenského polesného Úřadu s peněžitými pokutami stíženi, od vrchního panského Úřadu pak odvodem těchto pokutních peněz na kontribučenskou kasu veškerých poddaných odkázání.

Na tento odkaz níže podepsaní představení, když od sobě podřízeného Sousedstva tyto pokutní peníze skrz od vrchního úřadu založenou jich tisknoucí vojenskou exekuci vymohli, Prosbu A. o povolení, by tyto pokutní peníze, jako prv, tak také i v letošním roku do městského účetního příjmu uvedsti směli, k vrchnoředitelskému úřadu podali, byli však podle na té samé prosbě připojeného vrchno-úředního Odpisu, k jich dobrému směřující žádosti odmrštění, a poznovu k odvodu tak vymožených pokutních peněz na kontribučenskou kasu veškerých poddaných odkázání. K základu pak odkazu tohoto od vrchnoředitelského Úřadu bylo to vzato: že, když od zahrádecké obce Cís. Kral. Daně, rovněž do kontribučenské kasy poddaných odváděné bývají, pročť že i také tím více lesních škod náhrady do nádtýčené kontribuční kasy zapravované býti musejí, poněvadž tedy tak rozmnoženého kontribučního Fondu vyplývající užitek svým časem zahrádeckým kontribuentům též tak dobře jako každému jinému k dobrému připadati bude.

Níže podepsaní představení, jimž nejlépe známo býti musí, že Obec zahrádecká s svými bez toho skrovnými příjmy pro mnohonásobné běžné výlohy obecní s ničím plýtvati nemůže, aby též k zmnožení kontribučního základu pomocná byla, za prospěšné býti vynalezli proti této odmrštující

B. vrchnoúřední Dekretací A. nově patrnější představení sub B. k nedřečenému
C. vrchnímu úřadu podati, byli ale s takovým představením opět dle C. odmrštění a na první *Odpis* A. nejen nazpět poukázání, nýbrž na to sami níže podepsaní představení s novou vojenskou exekucí skrz 4 muže obtíženi, kterážto exekuce tak dlouho trvati má, dokud oni od sousedův vymožené pokutní peníze od níže podepsaných ku kase kontribuční odvedené nebudou.

Ačkoliv níže podepsaní v svém na vrchnoředitelský Úřad podaném představení B. dosti možně se vyjádřiti přičinili, že oni pokutní peníze k odvodu a účinku ku kase kontribučenské vlastně nenálezejí, nýbrž že tyto peníze k příjmu účtu obecního městského jako každý jiný obecní užitkové patří, poněvadž dle zprávy */Instructe/* pro Ochranná a poddané města M^o 31^{ho} Oktobru 1776 všeckno, co z vlastnictví obce

městské k dobrému vyplývá, svobodně toliko v městský obecní účetní příjem potaženo bejt má. Když tedy tyto od zahrádeckých představených shromážděné pokutní peníze, jenž z těch v městsko-obecních lesích jichž zahrádecká obec na *Dominical* i Rustikálních 315 Jiter v vlastnictví svém drží svévolně způsobených škod vzešli, jakožto vlastnictví obce zahrádecké se považují a vlastnictví se svobodně při této obci skrz pořádný úvod přijme k súčtování přicházejí, pak i břemeno kontribuční té samé obci z lesův těchto tak dobře v *Militar* jako i v *Extra ordinarium* k vybejvání stálou povinnosti zůstává, následovně tedy i užitek, *respektive* těchto lesův toliko samotné obci bez všeho s cizími se podělování připatřiti má. Zahrádecká obec skrz odpad této lesoužitní Rubriky sebe nedostatečnou by viděti musela, budoucně ty mnohonásobné obecní výlohy, zvláště o ně každého roku na zachování jí na starosti ležícího dřevěného mostu vynakládající velké útraty snášeti, neméně takměř den od dne zmáhající Císař. Král. Daně a jim zemoknížecí poplatky jak sluší vybírati.

Tak od vrchnostenského vrchního Úřadu nevyslyšení níže podepsaní zahrádecký představení v sobě sami puzeni jsouc, útočiště k spomožení v potřebě této k Mnoho Slavnému Císař. Král. Krajskému Úřadu s tou poníženou prosbou vzíti: aby Mnoho Slavný Císař. Král. Úřad ráčil ty v A. a B. uvedené základy uvážiti, je s zemoknížecími milostivě udělenými *Priviligiemi* opatřené skrz to již to od vesnických obcí se rozeznávající městečko Zahrádka pod vysokou ochranou sobě poručení míti a nedopouštěti s nimi jako s obcemi vesními nakládati, nýbrž městečko Zahrádku od břemena těch lesno-pokutních peněz dne vrchnoředitelského uložení do poddané kontribuční kasy jich odvádění, a takových s jinšíma vesnicko-lesníma pokutními penězi smíšením milostivě osvoboditi. Jim níže podepsaným povoliti, o ně shromážděné lesnopokutní peníze pod vrchnostlivým dohlížením do městského obecního účetního příjmu, jako prv, uvédsti, a tak při nastalých příhodách je i budoucně účtovati a sice na ten způsob ony peníze v příjem uvédsti moci, poněvadž zákon nepozůstává, že dle vůle některého hospodářského úřadu takové peníze, které nikoliv k základu kontribučenského Fondu nenáležejí tam s účtovati chtíti, nýbrž tím více do obecního účetního zřízení jakožto tam vlastně patřící poukázati, a poněvadž obecní účtové k vyšším místám k náhledu a schválení se zasílají, a běh této právopořádnosti nikdy překročená býti nemá. Konečně také níže podepsaní poníženě žádají by jim ta založená vojenská exekuce až do rozeznání věci byla vyzdvižená.

Zahrádka dne 30^{ho} Decembru 1808.

Antonín Hájek Představený

Václav Daněk Rychtář

Franz Fijala Rychtář

Na tento krajsko-úřední *Rekurs* následující Odpis obdrženy jest byl, jenž takto zní:

D. Náhrady škod lesních, neb třeťy na lesní krádeže jak dalece peněžité jsou dle zemských pravidel do kasy kontribučenský, ne ale do kasy obecní kladené býti mají, když pravidla zemská žádný úřad královský změnití může, tehdy při nařízení Ředitelského Úřadu zůstává, žadatelové k poslušenství se poukazují, an sice přísněji trestaný budou, s jejich žádosti ale s tímto odmršťují, přílohy této prosby se jim *sub Lit. A, B et C* vracejí.

Od Cís. Král. Úřadu Krajského dne 5^{ho} Ledna 1809^{ho} roku .

L. S. Norb. Fried. Ssmelzern

Cís. Král. Gub. Radda, i Král. Císařský Hejtman.

Po obdržení a přečtení této krajsko-úřední Rezoluce zůstali jsme jako ohromení, však nedlouho potom Duch naděje se v nás vrátil a rokovati se počalo co a jak dále by předevezít se mělo, i uznal jsem já Početvedoucí k dalšímu Rekursu sebe slabého býti, ale jsem pravil: že nyní cesta nastává k Vysoce Slavnému zemovladařství do Prahy útok vzítí, však ale že k vyhotovení prosby takové nevyhnutelně *Advocata* potřeby jest. I usnesli jsme se vespolek a já Početvedoucí sebera všechny tato písmena a na žádost již víckrát jmenovaných představených s Sousedem Janem Marešem, který na potom s touto prosbou na útraty obce do Prahy odjel, do Pelhřimova jsem se odebral, kdežto však poněvadž nám dobře známý Pan *Advocat* Knauer doma nebyl, a já skrz připadající Slavnost Jména Páně Ježíše domů jsem se odebrati musel, zatím pak ale čeho potřeba byla s Janem Marešem s odchodem mým ve spolek jsem se domluvil a uradil, Pan Mareš jak ale z N. c. 50 k dokonání té věci v Pelhřimově pozůstal a prosbu na Vysoce Slavné Zemovladařství od Pana Knauera zhotovenou sebou na zpět přinesl, která v češtině zní takto:

Vysoce Slavné Císař. Král. Zemské Gubernium!

Obec městečka Zahrádky ležící na Knížecím Palmovském panství Čechtic v kraji Čáslavském, hned od starobylých časů a až do této doby od lesních škůdců vycházející škodný náhrady lesní neb tak nazvané Lesopokutní peníze rovně tak jako jiné obecní příjmy k ruce městského Důchodu stále a bez překážky v účet obecní potahovala, až nyní teprv vrchnostenskému úřadu v Dolnokralovicích se zalíbila s takovými Lesopokutními náhradami to ustanoviti, že ty a těm podobné škůdný Lesonáhrady obecním Důchodům odtážené a do poddané kontribuční kasy panství Čechtic skládané a odváděné býti mají, k čemuž také ihned bez dálky takové lesopokutní dluhy s vojenskou exekucí obložené a dobírané jsou.

Když tyto Lesoškůdný náhrady spolu také i pro měšťany zahrádecké v daleko vyšším výnosu než jindy v obyčeji bylo, jsou vysazené, viděli se níže podepsaní jakožto představení obce v jménu společného měšťanstva zahrádeckého k tomu pohnuti býti, nadpravený vrchnostenský Úřad o zmenšení takových lesních náhrad, jakož i o vyzdvižení té vojenské exekuce, jak to

A. příloha A. ukazuje, prositi.

Že pak ale v té prosbě jejich, jak to úřední na té samé prosbě připojený

B. odpis dokazuje, slyšení nebyli, další představení B. věci té k úřadu podali, v kterémžto představení nejen na jejich od nejvyššího místa nejmilostivěji potvrzeném *Privilegia*, pak onen rozdíl, který mezi městskou obecní vlastností dílem z ohledu sobě udělené osvobozenosti a dílem z ohledu této obci k povinnovanému zachování dřevěného mostu přes řeku Želivku ležícího, neméně i na gruntovní povahu různých vesnic kontribuentů, jenž by pozorován

C. být měl, se odvolávali, však tomuto představení, jak to *Decretace C.* dokazuje, rovněž žádný sluch se připustiti té omilostivé spomožení při Mnohoslavném

D. Kral. Čáslavském Krajském Úřadu prosebně zakročili, byli dle odpisu D. od toho samého Král. Krajského Úřadu s prosbou svou s tím doložením odmrštění: že všechny náhrady škod lesních jak daleko peněžité jsou, bez rozdílu ku kase kontribuční skládané a odváděné býti musejí.

Poněvadž ale

1^{vé} Zahrádecká městská obec v následku jí od nejvyššího místa stvrzených

E. – F. majících *Privilegii* pod E. et F. svoje vlastní grunty nezamezlivě užívá, naproti ale ten s mnohými výlohy a vynasnažením jí na starosti ležící most na řece Želivce v dobrém stavu zachovati povinna jest, pročez také za

2^{hé} v jí vlastní patřících 160^{ti} Jiter povrchní obsahy lesův z žádného účelu s onými neosvobozenými místami, neb i s onými různými zahrádeckými městskými kontribuentami nemá býti v srovnalost takovou, považovaná, a ty odtud od času k času vycházející škodné lesonáhrady také nižádným způsobem k ruce poddané kontribuční kase skládati a tím méně je tam odváděti, přidržované, neb za

3^{tí} také městská obec jakožto jedna z mravních Osob v náhledu svého zvláštního jmění pak obtížného mostního břemena, tak jako jiná osvobozená města v zarovné povaze musí býti držena a za

4^{té} polesní Hajný, k náhledu o ušetření svých lesů sama ustanovuje a jim vyjednanou mzdu dává. Konečně za

5^{té} samá přirozenost to sebou nese, že komu uškoděno jest, tomu také náhrada patří. Když takové na každý pád výnosné peněžité přítoky od 160^{ti} Jiter lesů, jenž obecní privátní jmění jsou, Důchodu městečka jakožto ublížené mravní Osobě, nikdy ale poddané v žádnou škodu nevcházející kontribuční kase, od níž tato městská Obec k svému dobrému ničeho k očekávání nemá, vlastně patřejí, tak také do jejího Důchodu zaplacené býti musejí. A

Když tak způsobně dokázáno jest: že Privátní obecní jmění, od jmění různých měšťanův jakožto kontribuentův, kteří samotně skrze protiprávnímu uškodění v vlastních privátních lesích k skladu patentamy vyměřené náhrady k ruce společné kontribuentní kasy přidržané býti mohou, podstatně se rozeznává, z toho ohledu a zvláště těch městské obci jakožto mravní osobě odtáhnouti chtících právopatřících škůdných náhrad lesních, vidějí se níže podepsaní (jichž povinnost sebou přináší svobody městské hájiti) přinucení ponížně prositi *Vysoce Slavné Císař. Král. Zemské Gubernijum* by milostivě naříditi ráciilo: aby takové a těm rovné škůdné lesní náhrady jako prv, ublíženému obecnému Důchodu k vlastnosti připadli.

Zahrádka dne 14^{ho} Ledna 1809.

Antonín Hájek Představený

Václav Daněk Rychtář

František Fijala Rychtář

Na tuto prosbu od *Vysoce Slavného Gubernialního Zemovladařstva* vyšlí rozsudní Odpis slovo od slova zní takto:

Stempl 15x

N. 2868.

Unterkralovitzer Oberamt!

Da nach den erhobenen Befund die 315 Joch in flächen Inhalt mithaltende Gemeindwaldungen der Zahradker Gemeinde ganz allein mit Ausschluss aller übrigen Dorfs Gemeinde gehören. So hat die Hohe K. Gubernial Bandesstelle mittelst Vorordnung von 30ten Juny 1. I. N° 18801. zu Resolviren befunde, daß, die diesfältigen Waldschäden Ersätze Keineswegs in die Herrschaft Czechtizen Unterthanige Steuerkasse niezuflüssen haben, sondern nach dem Natur der Eigenthumsrechte an den Eigenthümer des Waldungen, mitsie in die Zahradker Gemeidrenten zu ersätzen sind. Wornach das Oberamt mit dem Auftrag

verstädiget wird, die Rekerreten vorzubescheiden, zugleich aber auch dafür Sorge zu tragen, daß, da die Zahradker Gemeindwaldungen der ganzen Gemeinge in *Concreto*, nicht aber einzelnen Bürgere gehören, niejedem in Holz Diebstahl Betrebtene Zahradker Bürger wie jeder andere Wald Dieb anzusehen, und nebst vollkommende Einsatz dem gehörigen auszumittelden Beschädigung den bestehenden Vorschriften gemäs zu behandeln seye, wobey auch das Oberamt auf die sorgfälltugste Gebahrung mit diesem Gemeindwaldungen, und ins besonderen auf die pünktlichste Befolgung des § 2 der Waldordnung angewiesen wird.

K. K. Kreisamt Czaslau den 13ten July 1809.

Ulm. e. amt. K. KrComissar

Concordat cum Originali

L. S. Joseph Brunner

Oberamtmann

Tento *Gubernial* rozsudní Odpis od Početvedoucího Fr. Kostky v češtině přeložený slovo od slova takto zní:

Dolnokralovický vrchní úřad!

Když dle vyzdvyženého nálezu těch 315 Jiter v povrchní obsaze se nacházejících obecních lesů s výhradou všech ostatních vesnických společností samo jediné zahrádecké Obcy náležejí. Pročež ono vysoké Císařské Kral. *Gubernialní* Zemovladařstvo prorostředkem nařízení od 30^{ho} Června b. r. N° 18801 k uznání vynalezlo, že, ty téměř podobné škod lesních náhrady nižádným způsobem do panství čechtického kontribučenské poddanské kasy potahovati se mají, nýbrž dle přirozené povahy práva vlastnictví na vlastníka lesův, totiž do zahrádeckého obecního Důchodu dosazené býti musejí. Přítomné rozeznání věci vrchnímu úřadu s tím doložením se dodává: by to samé Rekurentum /odolávajícím/ nejen v známost uvedl, nýbrž také o to snažný a pečlivý byl, aby, když tyto zahrádecký obecní lesové celé společně Obci /in *Concreto*/ ne pak zvláštním měšťanům náležejí, jedenkaždý v dřevní lesokrádeži postižený zahrádecký měšťan jako každý jiný zloděj lesní byl pozorován, a mimo celostlivého vynahrazení spáchané škody s ním pozůstávajících předpisů se pokračovalo. Pročež také vrchní úřad na bedlivou pozorlivost v zacházení s těmito Lesy obecními, zvlášť pak na úplné zachování § 2 lesního řádu se poukazuje.

Císař. Kral. Úřad v Čáslavy dne 13^{ho} Července 1809.

Concordat cum Originali

Ulm. m. Úřadující Krajský Komisař

L. S. Jozef Brunner

Vrchní

Roku 1810 zemřel starší Rychtář Václav Daněk, při předevzatém volení Rychtáře postoupil František Fijala za staršího a Soused Antonín Samohek z N^a 112 byl posazen na místo mladšího Rychtáře. Toho roku počala se stavěti pražská silnice přes Čechtice na Pelhřimov, pak od Čáslavi přes Ledec, Zahrádku, Želiv a Červenou Řečici do kraje Táborského, z té ale sešlo, byla sic již vyplanýrovaná, však dále se nestavěla. Druhá silnice též od Čáslavi přes Zbraslavice, Dolní Kralovice a Křivsaudov byla též vyplanýrovaná, však další jí postava, byla zastavená, od Zbraslavic až do Čáslavi jest zhotovená.

Roku 1811 s dnem 15^{ho} Března přišel nové finanční Patent, podle kterého papírové peníze padly, tak že jedna zlatka Bankocedulní na 12 x přišla, podle čehož 100 f papírových peněz jen 20 f stříbra, a tak nazvaných výkupních listů, nových papírových peněz platilo. Tyto pak nové papírové peníze v roku 1818 zas na 250 padli, totiž: za 250 f papírových se dostává jen 100 f stříbrných.

Roku 1815 Antonín Hájek představený Městečka z úřadu jeho se poděkovav, z kteréžto příležitosti i ostatní dva představení Rychtářové František Fijala a Antonín Samohel povinnost tu ze sebe složili, na místo nich byly za řiditele městečka zvolen někdy bývalý Purkmistr František Samohel z N. 72, za prvního Rychtáře František Barychar z N. 61 a za druhého Rychtáře Jan Záviška z N. 71. Když těmto zastávání povinností svých obtížen býti se zdálo, tedy na místo jich roku 1819 byli vyvoleni za řiditele městečka někdejší Purkmistr Vojtěch Ságl z N. 66, za prvního Rychtáře Soused Václav Bělohradský z N. 59 a za druhého Rychtáře František Pašek z N. 14. Když v roce 1822 nadpravený Řiditel Vojtěch Ságl zemřel, na místo jeho opět vyvolen byl za řiditele městečka onen nahoře pravený František Barychar, k němu za prvního Rychtáře posazen byl Jan Hájek z N. 58 a za druhého Rychtáře Karel Ságl z N. 57. Tento František Barychar v roce 1826 ze Zahrádky se vystěhovav, poněvadž v moravském městě Třešti živnost sobě koupil, skrze což opět v představených změna státi se musela, tedy na místo jeho za řiditele městečka vyvolen a ustanovený byl v tom samém roku nahoře pravený Rychtář Jan Hájek řiditelem, pak Karel Ságl prvním a Josef Bělohradským z N. 15 Rychtářem druhým.

Milý Sousedé zahrádecký nemohu opomenout ještě požehnaný následky z té 20^{ti} leté francouzské vojny, pak všech vítězství a slavného do města Paříže vtahu vám připomenouti:

1. Nejhlavnější následek z této 20^{ti} leté vojny, ana tak slavně pro naši a společných Mocnářů Armády se skončila, budeť zajisté stálý svatý pokoj, jenžto s králem francouzským Ludvíkem 18^{tým} dozajista vyjednan jest. Všickni národové zajisté zakusily, co jest vojna. Vlídni jich Mocnářové rovně též na poli bitevním se přesvědčili, žeť ztráta tolik tisíců poddaných, jest nejhorší a ne tak brzy nahraditelná škoda občanského stavu. Prozřetelnost Božská jejich mysl k jednomu cíli stálého pokoje tak podivně sjednotila, žeť když se teď i také osobně se sebou poznali a zamilovali. Když i zášti předešlé mezi jedním neb druhým uhaslo, vojna ne tak lehce v Evropě nastane, a lid jejich týrati nebude.

2. Rakouská Říše všecky své od 20^{ti} let ztracené mnohé a bohaté krajiny zase nazpátek dostala - tak jako již teď skutečně všecky ve vlaské zemi ležící pevnosti, a slavné města Milán, Benátky, Mantovu a tak dále, jakož v Nizozemí Luxemburk etc. při Rýnu Mohuč, při Labe Hamburk etc. etc. od našeho vojska obsazená byla, a břemena útrat dle vůbec známé zemo-otcovské lásky našeho nejmilostivějšího Mocnáře, jim i nám ulevená jsou.

3. Vdaná za oběť pokoje tehdaž Císaři Napoleonu našeho domu ušlechtilá Princezka Marie Luisa přemilá dcera našeho nejmilejšího Císaře, vévodstvím Parma, Piacenza a *Guastalle* zaopatřená, na zatím ale odlevení tolik přestálých úzkostí se synem svým František nyní nazvaným Princem z Reichstadu (roz. ze Zákup – V. S.), do Vídně z nepokojné francouzské země do prostřed císařské rodiny při začátku měsíce Máje zase šťastně se navrátila.

4. Král francouzský Ludvík 18^{tý}, po 20 letním bolestivém ze země své vyloučením, s celým domem Bourbonů, též i s Princeskou Marii Terezií, dcerou po nešťastném králi francouzském Ludvíku 16^{tém} manželkou Vévody Anjulem, dne 3. Máje do města Paříže s nevýmluvným francouzského lidu plesáním vjížděl, a na uchvácený sobě Otců svých trůn zase vstoupil. Společně Mocnářové k jeho na něm upevnění dlouho v Paříži zůstali.

5. Rovněž Král španělský Ferdinand VII. i se svou královskou rodinou, jenžto v traplivém zajetí Císaře Napoleona z trůnu shoben po 6 let seděli - zase dne 8^{ho} Máje 1814 domů se navrátili a na trůn svých Otců, o něž udatný španělský Národ po tolik let tak zmužile s francouzemi bojoval a mnoho krví zaze vydobyl, k potěšení svých poddaných zase se usadil.

6. Jakož, i ze země své od francouzů vytlačený Král sardinský Viktor Emanuel, rovně též na svůj trůn ve městě Turínu zase dostoupil.

7. Tak i královský Regent portugalský, jenžto s Královnou matkou svou až na druhou stranu světa okršlku do Brazílie před vojskem francouzským utéci musel, domů se navrátil.

8. Mnohá Knížata tak řečené prv římské Říše, z svých Statků a panství shozená, zase patřící sobě předtím krajiny a statky nabyli a se sousedy svými se vyrovnali.

9. Viditelná hlava křesťanské Církve římské Papež Pius VII - zde připomenouti sluší, že Papež Pius toho jména VI. předchůdce Pia VII^{ho} ve francouzském zajetí v pánu usnul - jehož Pia VII^{ho} v srdci otvrdlý Napoleon po 7 let v tesklivém a truchlivém zajetí držel, zase na apoštolskou stolicí svatého Petra, k řízení církve křesťanské dosedl, a k potěšení všech věřících, s nevymluvným lidu plesáním, do Říma dne 7^{ho} Máje se navrátil.

Nebudeť vám nelibě, sousedé moji zahrádečtí, aspoň v krátkosti, o neslýchaném pronásledování něco poslechnouti, jemužto, tolikými předešlými vítězstvími zdivočilý a v dobývání cizích krajín nedosytý Napoleon Banaparte, i toho převelebného Církve křesťanské Správce, tak odvážlivě a nelítostivě po tolik let podrobil. Císař Napoleon, svou nezkracenou vysokomyslností celý nadchnutý a jakby celý svět pohltit obmyšlel, i také v Římě chtěl býti Pánem, a celou tuto Papeži patřící krajinu sobě přivlastniti.

Z toho ohledu vyslal tam hned 1^{ho} Ledna 1804 francouzskou Armádu pod Komandem Generála Milloa, jenžto vkroče na hranice papežského držení, do Říma vyslanec k Papeži poslal, a jej žádati nechal, aby jemu povolil se svým vojskem nejbližší cestou přes jeho krajinu a město Řím do království Neapolského, kdežto na poručení Císaře Napoleona vtrhnouti má, přetáhnouti. Pokojný s celým světem Papež nerad sice v to svolil, ale francouzským vojákům ze všech stran ohražený, proti své lepší vůli, nic zlého neočekávaje, povoliti musel.

Brzy na to dne 2^{ho} Února 1804 generál Milloa s francouzskou Armádou do města Říma vtrhl, ale místo že by jen přes něj dáleji byl, jak to udal, pokračoval - přijda teď do Říma ten podvod zjevil, a s velikým houfem svého vojska, pak i s nabytými kusy neb děly a zapáleným luntem k paláci Papeže se postavil, a zamířil kanóny na obydlí Jich papežské Svatosti, jej těmito slovy vyzval: „aby ze stolice apoštolské sestoupil, a město Řím i svou krajinu Císaři Napoleonu popustil.“ Pevného smyslu Papež, jsa jednekrát za římského papeže k řízení Církve křesťanské jakožto Náměstek svatého Petra od Boha zřízený, této nezbedné žádosti zmužile se opřel, a neústupnou ve svém svatém Úřadu setrvanlivost jemu naproti stavěl. Neboť Papež Pius VII. dle své vysoké ostrovtipnosti brzy celý obmysl Císaře Napoleona prohlédl, žeť on nic jiného v mysli své nevede: než nejprv na Pastýře udeřiti, a pak časem svým celé křesťanské rozptýliti stádo, a místo křesťanského Náboženství, kdysi - vyvrhna papeže ze stolice - svůj od francouzských střestěných Nevěrců vymyšlený Katechismus, tak jako svou právní občanskou knihu řečenou *Code Napoleon* všem evropským národům, ku upevnění otrockého panovnictví své nové Říše, napotom lehce vůbec uvedsti.

Ale na Papeži Piusem VII. tímto věrným Náměstkem svatého Petra, trefil na skálu, kteráž všechny na ní dorážející šípy francouzského filozofického chytráctví zmužile odrážela. Papež ve svém předsevzetí: svou apoštolskou stolicí neopustiti, pevný zůstal - a na každodenní dolézání a dotírání holomka Císaře Napoleona Generála Milloa, ze svého apoštolského místa na krok dalejc ustoupiti nechtěl.

Když Milloa se brzy přesvědčil, že s tím v důmyslu svém neústupným svatým Mužem nic poříditi nemůže, brzy na to cele město Řím a krajiny Papeže svým vojskem obsadil, papežské Erby všude v městě kde který byl ztrhnul, osobní stráž vojenskou Papeže ozbrojil, vojáky papežské k francouzským plukům přiřazil, a celé město i krajinu opanoval.

Přítom pak ale předce neustále na Papeže dotíral, a jej všelijak zužoval a trápil. Ale našel vždy na něm Muže ve svém předsevzetí stálého - a ustavičným dolézáním, když i také francouzskou vartu před dveře Svatosti Papežské vystavil, Papeže donutil - aby se jeho útisku zbavil, a jej dožírati odstrašil - že on dne 10^{ho} Června toho roku, Císaře Napoleona a všechny jeho náhončí, v Papežské Kapli po Mši svaté veřejně exkomunycíroval, neb z Církve vyobcoval.

Generál Milloa, pozdvižení lidu římského, jenžto hoštění a trplivostí francouzského vojska již sytý a omrzely byli, ne bez příčiny se obával, a pročež si umyslíl: Papeže, skrytě někdy v noci ven z Říma a krajiny, do zajetí někde vyvedsti. Což také brzy i vskutku vyvedl.

Hned v následujícím měsíci Červenci, v tiché noci - když žádný římský měšťan toho se ne nadál a pokojně spal - francouzského Generála do Paláce Papeže vyslal. Tento otvrdlého srdce voják, po 12^{lé} hodině v noci, náhle do lehací komory Jich Svatosti papežské vtrhl, a vylomě dveří, strašně pokojně spějícího papeže s tou nerozváživou propovídkou probudil: aby rychle povstal, že on přísné poručení má, jej někam jinam odvézti.

Na tu řeč, ve svém úmyslu stálý Papež ani slova neodpověděl - a žádného ze svých domácích k své pomoci nezavolal, jen rychle tento přes sedmdesát let převelebný šedivý stařeček svůj povrchní oděv, bez vši na cestu přípravy, pochytil, a oněmělý velmi zmužile ze vůdcem svým, nevěda kam jej vede, pokračoval. Vida zmužilou Papeže oddanost a lehkou v největším dotírání rozmyslnost, srdce i toho zatvrdlého Generála se otráso - že se dost veselé chopnosti a stálosti tohoto starce ponadiviti nemohl. Rozkazu pak svému věrný, hned jak Papež spěšně se oblékl, na postranních šnekových schodech, jej ani slova neodmlouvajícího, dolů na Plac Paláce vedl, kdežto zapřažený a s několika s holými šavlemi ozbrojenými francouzskými Dragounami ostřežený vůz na něj čekal - do něhož se převelebný Církvě křesťanské nejvyšší Představený, jenžto od několika let - krom toho - zneduživil a na tak řečený kámen i průtržninu trpěl - neptaje se kam vozem bude - bez vši odmluvy, posadil. Na ten způsob z města Říma, francouzskou stráží obklíčený ven v tichu noci byl odvezen - když teskliví v tehdejší útisku obyvatelové římské v ložích svých - nevědouce co se děje - ještě pokojně spali.

Opatrný francouzský Generál Milloa, boje se pozdvižení lidu, vše potřebné k náhlému odvdálení Papeže již předtím zřídil - žeť neduživý Papež s takovou rychlostí z města Říma přes vlaskou zemi v největší skrytosti v tovaryšstvu francouzského Oficíra veden v noci, nevěda kam, jsa vezen, najednou na hranicích vlaské země asi na 60 mil od Říma v městě Janově se viděl. Ale i tam pod stráží francouzskou skrytý, z bázně aby lid křesťanský se nepozdvihl, dlouho nepozůstal - nýbrž v chladné noci při deštivém povětří, na přímoří toho města v malém člunu dále až do města *Pietro Arena* se šplouchati donucen byl, kdežto k dalšímu odvezení přichystaný vůz jej očekával. Plavec a majetník toho člunu z náhody se dozvěda, že předústojný stařeček, jenžto do člunu vstupujíc na jeho ramena rukou se opřel, Papež a hlava Církvě jest, k nohám jeho padl, a s nevýmluvnou citelností jej poctil. Tato vozba Papeže až do města Avignonu dovezla. Ale z bázně pozdvižení lidstva, musel tento převelebný kmet, zase na zpátek do vlaské země se odebrati - a přes skalnaté v tom vůkolí hory, na úzké cestě, maje ze strany prohlubeň mořskou před očima, na mezku bez ohledu na jeho neduživost dáleji projížděti - až se bídne do města Savony na břehu prostředního moře ležícího sám dovezl. Dřív než tam dojel, přihodilo se, že na cestě v jedné dědině ponocujiv, do malého příbytku vkvartýrován byl, kdežto právě manželka domu toho, porodila. Vlídny Papež, jehož žádný neznal, tuto šestinedělku brzy po porodu navštívil, a když ona jakousi nevědomou vroucností proniknutá k poctě jeho z lůžka povstati chtěla, Papež, ruku její pozadržel, aby pokojně na lůžku svém ležeti pozůstala. Pak vezma do rukou nemluvnátko, sám jej jménem Batolomeo Grogorio pokřtil, a matce do rukou podal. Až po odchodu Papeže v tom místě se proneslo, že ten, jenž dnes v tom domě nocoval a dítě pokřtil, sám Papež a hlava Církvě jest. Tato novina obyvatele toho místa a celého vůkolí tak zděsila, že se v celých houfech k šestinedělce hnali, aby jen přešlechetnou matku a i dítě spatřiti a uctíti mohli. A vtom městě Savoně, do jednoho kláštera, na břehu mořském v pěkné poloze ležícího, z mezka sestoupiti donucen a zavřen byl. Kdežto také 3 léta samotničký, jedině pod stráží 11^{lé} tak řečených francouzských Žandarmerytů a v společnosti jich Oficíra, v tesklivém zajetí držán byl.

Bez všeho lidského potěšení a utižitelné společnosti, i od svých Kardinálů oddělený, ježto rovněž též Císař Napoleon brzy po odvezení Papeže do zajetí francouzské země rozvézti nechal, ve svém předsevzetí neustupitelný Papež Pius VII. v tiché skrytosti přes 3 léta pozůstal, až roku 1812^{ho} do zámku císařského královského Fontainebleau blíž Paříže, zase proti všemu nadání dovezen byl, kdežto až ku konci měsíce Ledna 1814 při mnohem úpění srdce svého vězel. Jenže Císař Napoleon, po svém v zemi moskevské (roz. ruské - V.S.) výprasku, něco vlídněji k němu se proukazoval, a tovaryšstvo zajatých Kardinálů jemu povolil. Ku konci pak měsíce Ledna, téhož běžícího roku, když společné Armády vítězně do země francouzské dotírali, Císař Napoleon boje se, aby utrápeného a v zámku Fontainebleau zavřeného Papeže nějak neosvobodili, což také udatní Kozáci pod svým Attamanem Hrabětem Platov skutečně provésti mínili, zchytralý tyran tomu již předkem tím zamezil, že před časem k němu 3 Preláty a jednoho ještě od Papeže nepotvrzeného Arcibiskupa města Bourges, náhončích a fatkářů Císaře Napoleona schválně do zámku vyslal, aby jej k tomu měli, něco od svého předsevzetí popustiti a Císaři, jenž s ním dobře smýšlí, v jeho dūmyslu i něco ustoupiti, že on jemu veliký díl papežské krajiny chce nedaleko Říma vykázati, a jej svobodně do města Říma zase nechat dovézt.

Na to úlisné vyřízení od Napoleona vyslaných Prelátů a Arcibiskupa „aby pak předce jen nějakou oběť v tom útisku kvůli Císaři sobě líbiti nechal, a další trápení sobě uspořil“, přemoudře odpověděl zmužilý a ve svém úmyslu po hrdinsky setrvávající Pius VII.: „ale prosím vás, nechejte pak mě, na hodný vystálého již trápení způsob, také i umřítí. Vlastenství Statků církevního my nepřináleží, ale Církví. Z toho já nesmím nic žádati. Vyříd'te vašemu Císaři, že jestli já – bude-li v tom vůle Boží - pro mé hříchy již více do apoštolského města Říma se nenavrátím, proto předce mojí v apoštolském úřadu Nástupníci, na vzdor francouzské správě, do toho města slavně kdysi vtáhnou. V tom Arcibiskup do řeči vpadl: „Vždyť pak ale Císař s osobou Jich papežské Svatosti nejlepší obmysl vede.“ Nato odpověděl Papež: „Jáť pak předce na dobrou vůli společných Mocnářů více se spoléhám, nežli na dobrý úmysl vašeho Císaře.“ Těmi slovy Arcibiskupa zarazil, jenžto jsa špehýř Napoleona, rád by se byl dozvěděl - tehďáž ještě v prostřed měsíce Ledna, když společné armády daleko dost vzdálené byly – odkud by Papež tu důvěru nabyt? Papeže, o vysvětlení jeho vyřčení požádal. Papež odpověděl: „Mě nepřísluší vám na to odpověď dáti, a i vám neslušno jest, na tu otázku mou odpověď očekávati.“ Když chytrák Arcibiskup vyšetřil, že s bystrým a v dobré mysli neústupným Papežem dále nic poříditi nemůže, tehďáž řekl: „že Císař Napoleon tomu chce, aby Jich papežská Svatost zrovna do Říma zase odvezená byla.“ Na to Papež: „Ale stane-li se to také i s mými Kardinály!“ Arcibiskup dí: „Teď prý ještě ne, až tomu okolostojící dovolej, aby i to se státi mohlo.“ Papež odpověděl: „Nuž tedy dobře, když váš Císař tomu chce, abych já sám jako sprostný kněz - což vím že skutečně jsem - do Říma se navrátil, tehďáž já k mému odvezení jen jedinký vůz potřebuji. Já po ničem tak netoužím, než po mém nazpátek do Říma navrácení, abych povinnosti mého apoštolského úřadu dáleji provozovati mohl.“ Načež Arcibiskup namítal: „Jich jasnost Císař francouzský dobře ví, jakou úctu hlavě křesťanské Církvě povinen jest. Onť k odprovázení Jich Svatosti ctihodnou stráž zřídí. Jeden k tomu zvláště zřízený Oberšt na te cestě Svattost Papežskou odprovázeti bude.“ Na to Papež vážně dle své hodnosti odpověděl: „Aspoň očekávám, že se mnou v jednom vozu seděti nebude!“ A odřekna to, od Arcibiskupa do svého kabinetu se uchýlil. Sotva Arcibiskup ze dveří vystoupil, již francouzský Oberšt do příbytku Papeže vkrácel, s tím vyřízením, aby se na cestu do Říma hotovil. Toť bylo 23. Ledna tohož roku. Papež, s francouzskou ošemetností již dobře znalý, moudře předzvídal, žeť do Říma vozem nebude, a protož zmužile se opřel: „Dnes ne, ale zítra, kam chcete s vámi pojedu.“

Na to Oberšt umkl, a Papež své v městě Fontainebleau se sebou zajaté Kardinály, i večer k sobě povolal. Tyto k nohám jeho padli, a spolu i s Papežem při rozloučení hořce slzeli. Papež se zmuživ, jim na kolenách klečícím, své požehnání udělil, a krátké nařízení

propověděl: „Od Císaře Napoleona žádné penzý neberte, žádného jeho řádu nenoste, na žádné hostiny, od jeho úředníků jsouce pozvaní, nechod'te.“ A s těmi slovy je s pláčem propustil. V tom pak všem tento velikomyslný papež svým Kardinálům za příklad se vystavil. I on ve svém zajetí, z vysazené sobě penzý 200 Millionů franků - frank platí 22 a ½ x dobrých peněz - od Napoleona v tom času ani jediného krejcaru vzítí nechtěl. I když jej nouze dohnala, něco na opravení šatstva vynaložiti, raděj u měšťanů pomoc vyhledával. Tak se stalo, že jen jedinký povrchní papežský oděv, - jak jste svrchu slyšeli -, při svém násilném z Říma odchodu pochytil, který se bez pochyby na tolika cestách a přes tolik let sem a tam tahání, tuze sešel. Což dělal jemný Papež? Nechal krejčíře měšťana fontainebleauského k sobě povolati, a jej uctivě požádal, aby jemu zedraný oděv ponapravitil.

Tento vlídný měšťan, vidí Jich Svatost papežskou v takové nouzi postavenou, lítostí srdečnou proniknutý, oděv Papeže ochotně k ponapravení sebou vzal. Přijda pak domů zdržeti se nemohl, tuto nouzi některým spoluměšťanům důvěrně svěřiti. Tyto rovně též v srdci tknutí, hned se na to snesli: Jich Svatosti Papežské docela nový oděv zjednati, a i mezi sebou sbírku peněžnou na několik set francouzských Liver brzy sebrali, ježto k ulevení potřebnosti, Papeži obětovati si umyslili. A skutečně po několika dnech krejčí s oděvem přišl, s tou jemnou zámluvou, že nový zjednati musel, poněvadž první k ponapravení se nehodil, a měšťané fontainebleauští se na něj mile rádi snesli. Pak i peněžnou snůšku Papeži obětoval. Což dělal tento ctinejhodnější stařec? Srdečně se krejčímu poděkovav, řka: „Každodenní obživou jsem opatřený, ale oděvu jsem byl potřebným, za kterýž dobromyslným měšťanům mé slušné díky vyříditi prosím. Ale peněz žádných nepotřebuji,“ a vraceje je nazpátek pravil: „Nechť tyto peníze útrpní měšťané na chudé svého města raději vynaložejí.“

Hned potom na druhý den v 11^{ti} hodinách před polednem, Papež s jedním lékařem pod stráží Oberšta do vozu vstoupiti musel, kterýž jej místo do Říma, za Paříž do města Orleans, hlouběji do francouzské země dovezl, odkudž dálejc až do pevného města Limoges zavezen, a i Kardinály od něho odloučení, jeden o druhém nic nevědouce, do rozličných pevností rozvezeni byli. V tom novém vězení ubohý převelebný stařeček Pius VII tak dlouho zase pozůstal, až Napoleon od společných Armád ustavičně potlačovaný zprávu dostal, že lid v polední zemi francouzské, zvěda že Papež v městě Limoges zavřený jest, s podzdvížením vyhrožuje.

Toť teprv bylo zavlého Satana donutilo: Papeže pod dobrou stráží ven z francouzské země, aby se lid nebouřil, vyhostiti, což se také v největší tajnosti dnem i nocí skrytě stalo, tak že tento v dobrém smyslu neústupný a žádným soužením a pochlebenstvím neporaženlivý hrdinský nejvyšší Kněz, v měsíci dubnu, až k předním strážím rakouské Armády ve Vlaších jsa odprovázen, tam teprve do našich rukou se mile rád oddal, a jakožto hlava Církve ctinejhodnější kmet a Kníže římské, s nejhlubší poctou od našich Generálů jsa přivítán, dálejc s nádhernou stráží, přiměřené jeho osobě uctivosti, k městu Římu sprovázen byl. Všude kde přicházel, nábožný lid země vlaské jej po šestiletém zajetí s nevýmluvným plesáním vítal, a i náš nejmilostivější Císař František I. „Tě Boha chválíme“, za osvobození hlavy Církve, ve všech Chrámech katolické Církve držeti poručil.

Podivná Božská Prozřetelnost tak to zřídila: že Císař Napoleon v tomtěž zámku Fontainebleau ortel svého z trůnu zhození slyšeti musel, v němž Papeže po 3 léta v traplivém zajetí držel.

Právě zdeť mně napaměť připadá Texti Písma svatého u svatého Matouše v kap. 16^{té}: „Ty jsi Petr, a na té skále založím Církev mou, a ani brány pekelné jí nepřemohou.“

Tento svatý Otec Pius VII. život svůj skončil v Pánu usnul roku 1823. Na místo jeho zas jiný zvolen an se Lev toho jména dvanáctý nazval. Nato roku 1826 měli jsme Léto milostivé, které od druhé neděle po velikonoci až do neděle po svatém Václavu trvalo.

Že v té 20^{ti} leté francouzské vojně zvlášť konečně Kozáci mnoho prospěli, zdát se mne milý zahrádecký sousede, že vám nelibo nebude, když vám kraj, národní způsoby

a obyčeje, přirozenou a mravní povahu v celém světě teď vykřičených udatných Kozáků, něco blížeji tuto k seznání dám.

Tento udatný národ, při řece Don k východní straně ruského Mocnářství pod mírným a jasným nebeským podnebím bytuje. Napohled zevnitř, zdá se, že Kozák bradatý a s dlouhou pikou ozbrojený na svém polodivokém koni rychle letoucí, jest člověk tuze prchlý, morutný, otvzrelého a drsného srdce, jenžto, kde se jen ukáže, strachem a hrůzou splašené a bojácné obyvatele, v času vojny, všudy proráží, a ukrutenstvím vyhrožuje.

A hle milý sousede! Tento z kmenu Slovanů pošlý národ, jest také i kmen našeho slovanského rodu. Když totiž jich Arciotcové tuze zlidnatěli, většího prostranství k osídlení se, hledali. A tak se stalo, že někteří z těch slovanských národů od Černého moře k půlnoční straně Evropy a Asie se rozběhli, jiní zase k polední a západní straně Evropy se táhli, a tím způsobem přes Polsko až k nám do Čech a do Moravy vtrhli, a vytlačivše z naší vlasti jiné německé rozličné národy i nejlepší kraje Čech a Moravy obsadivše, naši Arciotcové se stali. Národ tento při své zevnitřní srdatosti, a zdravým rozumem, až posavád i také srdce vlídné, lidské a útrpné zachoval, a důkazy toho v té 20^{tí} leté hrozné francouzské vojně po celém světě za našich časů roznesl. Náboženství jeho jest starověské, totiž řecké, jaké zpočátku svatí Crha a Strachota (roz. Cyril a Metoděj – V. S.) v devátém století v Moravě kázali, a v tom oni při ostrém postu až posavád pevně a neústupně stojejí. Vychování jich jest sprostné, ale obmyslu přirozenosti tak směřené, že při zdravém rozumu, při své zevnitřní ohrožitelné podobě, vždy srdce dobré v těle svém nosejí, čehož nám jen některé důkazy v této vojně přihodilé zde pronesu.

A sice: když otvrdlý francouzský Maršál Davout, z Hamburku mnoho obyvatelů z města vyhnal, aby se tam se svým vojskem déleji uživiti mohl, stalo se, že zbědovaní otcové a matky své hladné a hořem umdlévající dítky, dáleji nésti nemohli. A hle, tito bradatí Kozákové takové opuštěnce do rukou svých uchopili, a na své koně je posadivše, zarmoucené rodiče tím tišili: aby se v tom nejbližším městě o své milé dítky jen hlásili, že je tam jistě najdou. A tak je ukojené a od hladu uchované skutečně našli.

Po slavné bitvě u Denevic asi 40 ve vojně zajatých hladových francouzů několika Kozákům svěřeno bylo, aby je do Berlína do zajetí dovedli. Tito chudáci asi po 3 dni nic nejedli a sotva se za svým průvodčím otáčeli. Což se svými zajatými dělal tento na pohled ukrutný a od Francouzů opovržený kozácký Oficír, když do Berlína se svými zajatými přišel? Sotva do brány města s nimi vtrhl, jednomu chlapci pokynul, aby se k němu přiblížil, a vyndavše tvrdý Tolar ze své kapsy, honem chleba u pekaře pro jeho zajaté nakoupil. Ale tento zlého vychování chlapec Tolar podržel, a nazpátek již více se ne navrátil. Tím pak nehodným úskokem jemné srdce Kozáka neotvrdlo. Vida, že ošizen jest, vyňal s kapsy druhý Tolar a k jednomu dobře ošacenému měšťanu s tou prosbou přistoupil, aby mu honem chleba u pekaře nakoupil. Tento rozšafný muž hned mu v tom posloužil, a pár košů chleba Kozákovi donesl. Kozák vytáhna nůž z kapsy chleba krájeti počínal, a svým hladovým zajatým ani slova neříkaje, tak štědře uděloval, že jemu samému rovně hladovému jen malý kousek v rukou zůstal. To vlídné divadlo jednomu z francouzů tak na srdce dorazilo, že se zdržeti nemohl k tomu dobrodinci přiblížiti, a nemoha s nim v řeči mluvíti, jemu stisknutím ruky příslušné díky vzdávati. Kozák na pohled se na něj obořiv, tak jakoby nic dobrého jemu nebyl proukázal a pravil: „No což: Já Kryst - Ty Kryst, to jest: Já Křesťan - Ty Křesťan. O! Ať tomu zlatému Slovu, každý tvrdý a neútrpný český stuchlík porozumí, a Kozáka, jenžto ani za dobrý skutek nepokládá, co teď jakožto hrdinský křesťan dobrého provedl, v nouzi a bídě svých bližních sobě před oči představí. Jest mi na mou věru tuze líto, že vám milí sousedé v této pamětní knize, více takových vlídných od Kozáků prokázaných dobrých činů vypraviti nemohu, však se domnívám, že z těch pohnutých vlídnost jejich poznati můžete. Abych tedy odširným nebyl, jen v krátkosti o povaze jejich něco ponavrhu.

Kozáci jsou vesměs rození bojovníci. Ačkoliv v nejlepším kraji ruské země - kdežto vůkol řeky Don půda lepší jest nežli jak mi u nás říkáme v kraji - přebývají, a tak říkáje patriarchální život pod svým Attamanem neb nejvyšším Správcem v poddanosti a pod ochranou ruského Císaře stojícím, vedou, předce hned od maličkosti i k vojenskému stavu se strojejí. Sotva mladý Kozák pět let věku svého dojde, již jako chlapec i na divokého koně skočí, na něm se tumluje, a se svým zvířetem se zdůvěruje. Odtud jich přirozená láska ke koňům pochází, tak, že se říci může: že Kozák a kůň jsou pospolu tak říkáje jedno srdce, a důvěrní i od sebe nerozdílní přátelé. Nic nového není, že Kozáci v této vojně v zemi pruské každý při svém koni na dvoře vedle sebe důvěrně spali. Stalo se častěj v běhu této vojny, když Kozák onemocněl, sotva trochu okřávaje okolo sebe zhlídal, a do malomyslnosti padna, ne tak lehce povstal. Naší lékaři tomu hned neporozuměli, až od jiných v tom zkušených uslyšeli: že se Kozák nad ztrátou svého koně rmoutí, aneb tesklivě o to stará, zdali také jeho kůň v nemoci byl dobře opatřen. Chytří lékaři hned na to přišli: Kozákovi jeho zdravého koně k lůžku přivedsti. Oba, Kozák i kůň hned se poznali, a frkání a tatění zvířete smutného Kozáka hned na místě vyjasnilo, že zdravý a veselý rychle povstal.

Plemeno těchto malých sice, ale krvohorkých asiatských koníků s malým obrokem jest spokojené, ba ovsá ani tuze nechutná, ale suchou zelenou bylinou pící, a s Kozákem na dlouhé cestě i hlad trpěti jest uvyklé. Což div? Že kůň k srdci Kozáka, a Kozák k srdci koně - tak říkáje - brzy přiroste, a hvízd Kozáka jako pes ke svému pánu pospíchá. Toť se pěkně i v této vojně na jednom Kozáku dokázalo. Tento Kozák, francouzského Oficíra polapil a zajal, a skoče ze svého koně, dle obyčeje, jeho hodinky a měšec peněz prohledával. Stalo se, že chytrý Francouz, když Kozák peníze počítal, kvapně na jeho koně skočil, a pryč od něho se hnál. Ale Kozák ve svém počítání, věda to, mýliti se nenechal, by i se k tomu nápadu usmíval. Najednou na svého koně zahvízdnul, ten nazpátek se v kalupu obrátiv Francouze chyceného jemu zase hned dovedl. Načež potom Kozák kabát toho francouzského zchytralce spletenou žílou, neb jak Kozák praví: Kanšuchem neb tartarem dobře vyprášil, a ku koni na provaz jej uvázav, dále za sebou táhl.

Ostatní známost povahy toho národa z onoho psaní seznati můžete, kteréž starý Kozák ze své země u řeky Don, svému Attamanovi Hraběti Platovi psal, když tam novina došla, že francouzové ze země moskvanské vyhnáni byli. Nápis toho psaní, kterýž jest do naší řeči přetlumočeno, zní takto:

Poslanie pisaní Kozaka Jermo(l)aja Gabrieloviča k svojemu Attamanu Mattvicju Ivanoviču: „Náš Otče Matěji Ivanoviču! již sme dávno od tebe žádného spisu nedostali. Snad pak se na nás nehněváš? My sme všickni na tu novinu zaplesali, že si ty Chranie - francouze - v bitvě přemohl, a s Donskými pikami jejich žebra polámal. Za to sme my našemu Spasiteli Krystu a jeho nejčistší děvce Panně srdečně děkovali, a za vojsko našeho milého Cára - Císaře ruského - a za tebe vroucně se modlili. Toť byla vroucná modlitba Matěji Ivanoviče, naše srdce nás jí naučilo.

Náš soused Makar Fedirič z druhém strany Donu ty dny přišel k nám, a pravil, že pryč se Francouzové podivujou, jak my sprostní bradatí orači v našich dlouhých kaftanech, jim žebra polámati můžeme. Francouz jest pyšný a zdoulý, mysle sobě, žeť on sám na světě chytrý a udatný jest.

Jest sice pravda, že sme my lidé sprostní. Ale kdy byste vy Bezbožníci francouzové věděli jak my u nás při řece Don chovaní sme, tak byste o nás více drželi. U nás jak věrně chlapec na nohy se vydvihne, na koně divokého skočí, a častěj na něm se potumluje, žeť tak říkáje na zemi choditi zapomíná.

Naší mladí chlapečci nejsou tak od loudavých neřádností vyzáblí jako vy Trpaslíci. Naše děvky své miláčky nemilují jen na jednu noc a den, jako u vás, ale až na desku mrtvé položené do jámy pohřbívané bývají. Když pak ale od našeho moudrého Cára poručení dojde,

by Kozák do pole táhl, tehďáž srdce Kozáka radostí plesá. Jeho mladoučká ženka vycankovaného koně před dveře vede, děti piku a šablu z rukou svých otcovi podávají. Šedivý stařík a stařenka, při tom smutném loučení ani slze nevylévají. Oni svého synka do zahrady neb na pole vedou, a znamením svatého kříže ve jménu nejsvětější Trojice jej poznamenávají, takto říkou: Synu! Dobré jméno na světě zachovati se vynasnažuj, a zdraví se domů navrať, bys oči tvých starých rodičů kdysi zatlačil. Pak Otec trochu země vlastenské do míška sebera, takto se loučí: Vem, Synku, se sebou mé otcovské požehnání, a tuto otrošinku naše vlastenské země u řeky Don, noš jí vždy při sobě, a jestli na světě zneduživíš, něco této země do sklenice vody smíchej, vypi, a ozdravíš.

Ale snad se nad mou srdečností zlobíš, můj milý Tatínku Matěji Ivanovič, ale vždyť pak nám již mnoho naše dítko z tvého pole psali: Matko, anaž si mne porodila, já tě pozdravuji. Stříbra a zlata nepotřebuji, ale tvé mateřské požehnání si žádám a jen trošinku vody ze řeky Don, tať mně okřísí.

O Matěji Ivanovič! My všechno víme co ty děláš, a že žádný posel od tebe neodchází, jemuž bys ty k vyřízení nanaporučil: „Pozdrav řeku Don, a řekni jí, že vůkol ní zrození Kozáci, jí v cizině a širém světě v pravdě a rozšafnosti věrní jsou. Otče! Takové poselství od tebe, nám liběj chutná nežli cukr a med.

A kdož by svou vlast nemiloval a úrodné vůkolí, tiše přes prostřed její tekoucího Donu? Naše vlastenská zem jest těžší než zlato, naše donská voda chutnější nežli vína cizozemců. Ty Attamane Matěji Ivanovič v krajině naší jsi zrozený, a vodou Dona pokřtěný, příd' k nám brzy domů zdravý nazpátek, a Kristus i děvka Páně tě ve světě zachovej.

Kozák Jermolay Gabrielovič.

Toto psaní sám Generál Attaman Platov, v originálu jednomu Angličanu, jenž se do toho národu zamiloval, na věčnou památku darem udělil.

A teď ptám se vás milí sousedi, zdaliž pak při čtení toho psaní vašich Prapraděďů srdce vaše nehoří? Jakěž promíšené citlivosti v srdci vašem povstati musejí, když tato libomilá, přirozená sprostá řeč na něj dotírá. Komuž tato svatá mravů nevinnost a srdečná při hrdinském vojenském kolotání s rozšafností křesťanskou spojená rozšafnost libá a milá nebude? - Kozák, u řeky Donu na hranicích Asie jest udatný a dobrý voják, ale přitom všem v celém světě, svou křesťanskou a přirozenou vlídnost najevo dává.

Kozáci jsou oko a nejchytřejší špehýř Armád ruských. Když ruská Armáda táhne, Kozáci ji obyčejně předcházejí a nic nového není, že oni jsou ku příkladu dnes o 7 hodinách večer v Praze, občerstvíce něco málo své koně, zítra ráno o 7 hodinách jsou v Německém Brodě, a i na rozcestí ze všech stran za nepřitelem se ženou, pak jeho polohu vyšpehují. Po opravdovém vyšetření zase brzy ku své Armádě, aby pravou zprávu co se děje dali, letějí. Běda pak utíkajícímu neb zpátkem coufajícímu nepříteli když Kozáci za nim se ženou, málo kdo a málo co jim unikne, všechno na svých rychlých koních přeběhnouce, pochyťají a zachvacují. V tom vojenském šermířství jim žádné vymustrované Rejcharstvo rovné není. Ale znajíť oni při tom svém na pohled strašlivém zevnitřním vzhledu a udatném hrdinství, i také přirozené a křesťanské citlivosti, uprostřed kruté vojny, spolčiti.

V poddanosti ruského Císaře stojící, v času pokoje, jedině pod správou svého vlastence, jehož Attamana jmenují, stojejí, a tiše, pokojně úrodnou půdu vůkol řeky Don zdělávají, při mírných poplatkách na ně s tou výminkou vložených, aby na pokynutí jich Cára, když toho potřeba jest, v čas vojny k obhájení vlasti se sestavili. Jakmile k nim ten hlas dojde, hned v celých plukách na místo vykázané se ženou, a tehďáž do žoldu Císaře vstupují, v jehožto službě hrdinskou udatnost a při tom svou přirozenou dobromyslnost a tak říkáje zďetinštelou libomilou sprostnost, všude až do vzdálených na tisíc mil ruského mocnářství Kamčatky ku konci Sibíře, pronášejí.

Po té 20^{ti} leté francouzské vojně vypuklo veliké vzbouření Řeků pod Tureckou mocí stojících, mezi nimi a Turky až do roku 1827 veliké krve prolítí a z obojích stran velikých škod páchání se děje, což až potud k skončení nepřišlo, čehož se následek očekává. Práví se, že toho vzbouření příčinou býti má, od turecké vlády nesmírné řeckého národu, utiskání a také až do nynějška v mnohých dílech a krajinách světa, jsou bouře lidu a pronásledování.

Ve vlaších, v zemi Neapolské roku 1820 povstalo proti králi vzbouření, kteréž jakéhosi hanebně vymyšlené bratrstvo tak nazvaných Karbonářů, jenž Trůn královský zvrhnouti se snažilo, způsobilo. Ku potrestání a toho zlého zapuzení náš nejdobrotivější Císař František I. z Čech, a jiných svých zemí vyzdvihl několik týmů vojska, na zkrocení těch bezbožníků, je do Neapole zaslal. Svatý Otec Papež na ty Bohaprázdné Karbonáře po celém křesťanstvu Klatbu vydal, kteráž v kostelech ze všech křesťanských kazatelnic veřejně vyhlášená byla.

Roku 1827 dne 6^{ho} Července dvůr ruský, anglický a francouzský mezi sebou k zastání Řeků smlouvu uzavřel. Však až potud se ještě neví k jakému konci to přijde. Ku konci měsíce Října 1827, když měl egyptského Paši syn Ibrahim jakožto komandující loďstva tureckého 20^{ti} denní lhůtu bez nepřátelstva vydržeti, jí nezachoval, ale proti nadpraveným třem mocnostmi se 120 loděmi na moři u Navarina vyvstal, je nepokojiti počal. 110 lodí jim zkazili, přičemž Turci, nejen že těch 110 lodí jim roztlučeno a spáleno bylo, mnoho lidu ztratili, z nichž mnozí, pobití, jiní potopení a do povětří z lodí vmetení byli, která bitva podnes Sultánovi tureckému Mehmedovi srdce žere. Očekává se co dále ze všeho toho vypadne. –

Zatím pro stálou paměť zde se uvádí

Protokol

M. i Úřadu městečka Zahrádky dne 8^{ho} Ledna roku 1808 předevzatý.

Zástoj

Dnešní komise jest v důležitosti Jana Hájka Souseda N^o. Cons. 17. způsobiti handl na pole jeho pod Top. N^{em} 787 pr 1 Jit. 1190 □ Sáhů, proti polím obecním v Houpačkách pod N^{em} Top. 575 pr 782 □ a T. N. 578 pr 1 Jit. 72 a 3/6 □ Sáhů.

Z té jediné příčiny předstoupil onen Jan Hájek k tomu cílim, žádaje Úřad a shromážděné Sousedstvo, by jemu ty v Houpačkách ležící pole obecní N^o. Top. 575 et 578, které své povrchní obsaze 4 ½ M výsevku vynášelo ku pohodlí jeho, byly za vlastnictví odstoupené. Naproti, kterým on zas k lepšímu pohodlí Obce své, na Vořešníku ležící pole Míru proti míře do vlastnictví té samé odstupuje a odevzdává. Když však pole jeho o ¾ M. jest větší, tudy prosí by jemu takové ¾ zas v Houpačkách od jiného obecního pole dodané byly.

Jan Hájek

Na přítomě vyslyšenou žádost Jana Hájka shromážděné Sousedstvo se vyjádřilo. Oné pole jemu s povážením při tom skutečného pohodlí do vlastnictví odstoupiti a takové, že on k svému dobrému třeba ihned zpeněžit cestou prodaje mocen jest se mu neodepřelo, ale mu je úpisem za vlastnictví jeho odevzdati, společně ustanovilo. Týkaje se nadstojící ¾ M. takové od pole Top. N° 579 dodati usmyslilo.

V povážení oboustranného jednání od představených se tady výhrada činí, že on Jan Hájek povinně zůstává veškerá břemena gruntu svého na vyhandlované pole v Houpačkách hned od 1^{ho} Listopadu minulého 1807 roku převzíti, naproti čemuž zas Obec onou Činži s tamních polí přejímá a na oně pole na Vořešníku ležící, klade. Neměvše představení nad patrným a každému v očích znalým obecním pohodlí déle se co rozmýšleti, jedině, že dokud pacht obecních polí dle Licitatorního protokolu od roku 1801 pod dnem 26^{ho} Března předevzatého trvati bude na poli pod Top. N^{em} 787 Jozefovi Bělohradskému pod tím platem a břemenem zas tolik, jak mnoho v Houpačkách užíval na poli od Jana Hájka se odměří, jakož i Františkovi Machotkovi pod ¾ M. též v té události se odevzdá. Ostatek téhož pole k dalšímu Obci k dobrému zaopatření se tady ponechává. S tím se protokol zavřel, přečetl a podepsal, *Actum Anno et die ut Supra.*

Antonín Hájek
Představený

Václav Daněk

Rychtář

Franz Fijala

Rychtář

Franz Kostka

Početvedoucí

Franz Samohel

Jan Dvořák

Václav Bělohradský

Jozef Zellenka

Václav Hájek

Jozef Bělohradský

Franz Machotka

Anton Pašek

Franz Barychar
Sousedé

Na ten samý způsob stal se handl se sousedem Baltazarem Samohalem N^o Cons. 15. On Obci do vlastnictví postoupil pole na Oboře pod Top. N^{em} 258 pr1465 a 4/6 □ Sáhů.

Jemu za to pole od strany Obce se odevzdalo pod Paseky pole N^o Top. 546 též pr 1465 a 4/6 □ Sáhů. Při tomto poli zbyly 54 a 5/6 □ Sáhů. Ty zůstávají Obecním, a z toho kousku Matěj Pipek z Pasek Dolních, poněvadž to pole od Baltazara Samohela odkoupil, ku kase obecní platí.

Stav Církvě katolické na celém okršlku země v roce 1828 v Římě
jest Papež Lev XII.

v svatém Kollegiu neb Shromáždění římském se nacházelo: Kardinálů Biskupů 6, Kardinálů
Kněží 52, Kardinálů Diakonů 14.

Na celém okršlku země.

Toho roku bylo Patriarchů 13, Arcibiskupů 117, a Biskupů 644.

Národ Papežů

Mezi 256 Papeži, které od Petra až na naší poslední zemřelou nejvyšší hlavu Církvě Lva XII.
počítané, byli:

z národu	Galilejského.....1	z národu	Benátského.....7
„	Řeckého.....16	„	Maylandského.....8 (Milán V.S.)
„	Afrikánského4	„	Francouzského....15
„	Syrského.....6	„	Německého.....6
„	Thraciiského1	„	Lotrinského.....1
„	Sabínského1	„	Genuejského.....5 (Janov V.S.)
„	Etruského.....16	„	Burgundského.....1
„	Dalmatského2	„	Piemontského.....2
„	Sicilského4	„	Hollandského.....1
„	Neapolského16	„	Portugalského.....1
„	Sardinského.....2	„	Anglického.....1
„	Španělského.....4	„	Kandického.....1 (Kréta V. S.)

Římanů a v římských krajinách zrozených.....134.

Nahoře pravený Papež Lev XII. /*Annibale della Genga*/ zpravoval Církev Katolickou od 28^{ho}
Září 1823 až do 10^{ho} Února 1829, v kterémžto dni a roku zemřel.

Potom, nejdobrotivější prozřetelnosti se zalíbilo vroucné žádosti všech věřících vyslyšeti,
a zastupujícímu řízení Církvě Svaté po devět a čtyřiceti denní osiřelosti Stolice apoštolská a
po třiceti šesti dennímu trvajícím Konkláve, neb radě Kardinálů, cíl postaviti.

Jeho Eminencý vysoce důstojný pan Kardinál František *Xaver Castiglioni*, tuskulánský
biskup, veliký penitenciář a Prefekt Kongregace jest dne 31^{ho} Března při předezatém
Kardinálským hlasův oznamování za papeže vyvolen.

Tento vysoce důstojný nově vyvolený, otázku naň učiněnou od jeho Eminencý Kardinála
Judzusa Maria della Sorneglia, děkana svatého Kollegium, zdali by vůle jeho byla tu nejvyšší
důstojnost Církvě přijmouti? Odpověděl: že on vůli božské se poddává, a jméno Pius osmý
sobě přikládá. Nato vystoupil vrchní Ceremoniář Pan *Cukche*, jakožto notář Stolice
apoštolské, právní spis na přijmutí důstojnosti papežské zhotovil.

Jejich Eminence Kardinálové *Albani* a *Caccia - Piatti* jakožto první Diakonové nově
zvoleného papeže doprostřed vzali, jej do sakristie uvedli, kdežto jej v papežský Ornát
oblékli, odtud k Oltáři do Kaple Kvirinálské jej doprovázeli, kdežto Svaté otec na nosící sesli
se posadil a od jejich Eminencý Kardinálův první poslušnost a jej uznání skrze políbení ruky
a dvojnásobné obejmutí přijal.

Potom když tento slavný čin se skončil, Jeho Eminencý Kardinál *Galefi*, komorník svaté
římské Církvě, prsten rybáře mu na prst vložil, který potom od jeho Svatosti vrchnímu
Ceremoniáři panu *Cukche* byl podán aby vyvolené jméno v něm vyrýti nechal. Zatím jeho
Eminencý Kardinál *Albani* jakožto první Diakon nad Kvirinálským portálem z nacházejícího
se velikého balkonu neb pavlánu lidu dole se nacházejícímu to stále zvolení Svaté vrchní
hlavy Církvě silným hlasem v následujících slovech oznámil:

„Já, velikou radost zvěstuji vám, máme papežem jeho Eminencý vysoce důstojného pana
Františka Xaveri tuskulánského biskupa, Svaté římské Církvě Kardinála *Castiglioni*, který
jméno Pius osmý sobě přiložil.“

Z toho radostného oznámení, jakkoliv mezi tím prudký déšť se spustil, od množství shromážděného lidu na place Kvirinálském veliký ples útechy povětrí rozrážel. Chórové muzikální libě harmonýrovaly, děla z hradu andělského hřímaly, všechny římské zvony zvučely, a tak celému městu, tu utižitelnou radost a poselství ohlašovaly. Společní měšťanové Říma v radostný ples se oddali, který brzy nato po celém katolickém světě se rozešel.

Dnes ve 3 hodiny zpoledne jeho Svatost, ještě její Eminence Kardinálové Samaglia Děkan svatého Kolege a Galefi komorník Svaté římské Církve ve voze svém u sebe měli, ve všeobecném plesání z Kvirinálu do Vatikánu v Kapli Sixtinskou se odebrala, a tam od shromážděných Kardinálů, podruhé poslušnost a uznání skrze políbení nohy a od pluviaálu přikryté ruky vedle obyčejného objímání přijala. Nato byla jeho svatost před dvěma Preláty a Svatého Kollagium v sesli do vatikánského kostela nesena, kdežto před oltářem nejsvětější velebné Svátosti krátkou modlitbu vykonala, a pak k papežskému oltáři svatého Petra se odebrala, k němu ustoupila a s papežskou čepicí na hlavě uprostřed stolu oltářního na sesli červeným aksamitem prostřenou se usadila. Tady jeho Eminencí Kardinál Děkan počal zpěv svatého Ambrože *Tě boha chválíme*, který od papežských choralistů dále konaný byl. Mezi tímto zpěvem přijala jejich svátost od jejich Eminencí Kardinálův třetí veřejné uznání a slibující poddanost.

Tento nově zvolený Papež jest narozen 20^{ho} Listopadu 1761 v Anjole městě krajiny Ancona nazvaném. Od papeže Pia VII. svaté paměti byl v Konsistoři 11^{ho} Srpna 1800 biskupem z Montalto učiněn. V následku roku 1808 nově nalezených politických zemských událostí do poledních Francouz v zajetí uveden, kdežto až do roku 1814^{ho} zůstati musel. V Konsistoři 8^{ho} Března 1816 držen byl z biskupství Montaltského do Cesenského přeložen, a za Kardinála Kněze pod Titulem Kostela Svaté Marie *in Tranopoetina* jmenován. Brzy nato pro jeho hluboké náhledy a umění, zvláště ve všem co učení víry svaté zástojův se týká velikým Penitenciářem učiněn a později v Konsistoři 13^{ho} Srpna 1821 držen Seburbikářským biskupem z Frascaty nazván.

Jeho svatost ruční Billetou od dne včerejšího jeho Eminencí Kardinála *Albani* svým Státním Tajemníkem učiniti ráčil. Jeho Eminencí Kardinála Gregoria velikým Penitenciářem uznala. A tak římských a v krajinách římských zrozených papežů nyní 135 se čítá, a všech papežů od Petra počet na 257 vychází.

Dále paměti hodno jest podle dopisu novin od měsíce Dubna a Máje roku 1829 jaké spouště přirozenost na okršlku země působila. V království španělském povstalo náramné země třesení, které dlouho trvalo a pokolikráte se stalo. V něm nejen v městech rozličných mnoho domů a kostelů i jiných královských zemských stavení se pobořilo a jinák velikou zkázu trpělo, ale i také některé celé vesnice, místa a skály do země se i s lidem propadly, a místo nich jezera vodou naplněná se ukázala. Z rozpuklin země písek a voda se vyvrhaly, co veliký smrad působilo, a místem ta s pískem veliká divné barvy voda, kam přišla neb se rozlila všechno osení a načkoliv přišla jako žhnoucí oheň zmařila. Přišla do rybníků neb řek všechny ryby v nich zmařila, lidu bylo mnoho zaříceno a usmrceno. Když v jednom městě teprve dne třetího lid z těch sutin dobývali, některé docela mrtvé, jiné zle potlučené a zraněné nacházeli, přitom to bylo nejpodivnější když našli matku držící dítě u prsů svých, ona byla mrtva, dítě ale beze všeho úrazu živé zůstalo, praví se nad tím dítětem, kamení jako sklípek do třech rohů se sestavilo, a tím, že dítě živé zachováno zůstalo.

V království portugalském to samé letošní jaro náramné deště se spustily, voda se lila všechno osení a zahrady zkazila. V zemi pruské, když sníh sházel na řekách a jiných velkých vodách ledy se trhali nesmírně se rozvodnilo, když voda prudce se hnala, dobytek, stavení brala, mnozí po vesnicích již od domu utéci nemohouce, na střechy vylezli, však nic platné nebylo, voda i se staveními je odnesla a stopila. Tam se počítá mnoho tisíců stopeného dobytka, koňů,

hovězího, ovčího a vepřového, ano i kolik tisíc lidí. Vody jinými novými toky se prodíraly, celé vesnice braly, osení na mnoho □ mil zkazily a některá místa tak zhubily, že více k osívání a jinému užítku schopná nebudou. Bože buď milostivým pomocníkem tomu lidu an tam z nebezpečnosti smrti vyvázl. Král prajský komorou svou co možno jim spomoha, a lid k milosrdenství nad nimi vzbuzuje.

U nás v Čechách o vánocích lid bos chodil, potom nastala zima, sněhu mnoho napadlo, a zima trvala až do velikonoc, pak zas často přšelo, práce polní zůstala zvláště v místech vlhkých s velikou tíží až do Svatého Ducha zaseti se mohlo. Ta dlouho trvající zima a mráz, na žitech škodu způsobila, tuze zřídly, v půdě vlhka vyhynuly, žádáme, aby nám Bůh jaře a er teplí požehnati ráčil. V kraji rakovnickém také letos najednom panství střesení země bylo k pozorování, ale beze škody.

Z vojny rusko-turecké prozatím říci se může, že do konce Listopadu 1828 Rusové jak ze strany Evropy, tak generál Paskevič ze strany Asie Turkům mnoho pevností dobyli a pobrali, též mnoho tureckých děl nakořistili, s kterých 10 jich když pevnost Varnu dobyli Císař Mikuláš do Polska odeslal, by tam na památku byly, že před časy při dobývání té samé pevnosti král polský padl.

Císař ruský Mikuláš v roku 1829 opět velikého vítězství nad Turky dosáhl, jeho nejvyšší vůdce armády ze strany evropské generál *Dibič*, dobyl mimo jiných míst znamenitou pevnost Silistru, velikou pevnost Šumel v Rumélii, na kterou Sultán Císař turecký tuze se spoléhal, zvláště pro veliké daleko roztažení nepřístupné hory, které Balkán se nazývají, Turky osazenou, generál Dibič zaopatřil, přes Balkán k Drinopolu, k prvnímu hlavnímu městu po Konstantinopoli se tlačil, jej dobyl a lidem svým osadil. Za to tak vyvedené vítězství Císař Mikuláš jej názvem poctil, jej kníže Zabalkánské jmenoval a ten Titul mu přiřknul.

Dne 8^{ho} Října 1829 Hornopasecký chaloupka Václav Rýdl jel pro kosti za Humpolec k pohodnému se dvěma Židy, kteří ty kosti pro papírníka Leděčského kupovali k mrvení polí. Ten den zrána drobet přšelo, mezi tím deštěm okolo hodiny 9te před polednem počal sníh padati a až do noci velmi silně padal, na stromoví skrze polámání veliké škody nadělal, ten nahoře jmenovaný Václav Rýdl s těmi dvěma Židami ty kosti vezl, jel, když od Kališť k domovu se ubíral, pro hrozné sněhopadání dále jeti nemohl, v cestě voly z vozu vypřáhl, potom jednomu Židovi je napřed domu odeslal, s tím doložením, že on s druhým Židem za nimi domů přijde. Žid s volma šťastně domů se dostal, ostatní dva ale nepřicházeli, zatím, když i druhý den domu se nenavraceli, je hledali. Václava Rýdla i Žida pohromadě, oba ustydlé a již mrtvé našli, k domnívání jest, že zimou zemřeli, neb den ten a noc byly studeny velmi.

Válka rusko-turecká roku 1829 tímto svému konci došla, že turecký Císař krajiny Moldavů a Valachii z poddanosti své propustil a je při jich starých právech zanechal musel, kde oni svými dědičnými Knížaty na místě tureckých Pašů se řídějí, jen toliko nějakou snesitelnou daň Sultánu odváděti mají, ostatně, jako předtím se stávalo, ničeho jim předpisovati, ani z nich rekrutů sbírat nemá, k čemuž jim ruský Císař Mikuláš svým účinkováním dopomohl. A poněvadž Mikuláš proto s Turky boj nevedl, aby země jejich dobyl a pro sebe podržeti chtěl, ale jen proto, že Sultán byl tvrdošijný a předešlá ujednání v Akkermanu Císaři Mikuláši zdržeti nechtěl, k čemuž on jej válkou donutit musel. Pročež Sultán na náhradu válečných útrat podrobiti se musel, kupcům ruským za trpěné škody tvrdošijností jeho způsobené 500.000 holandských dukátů a 4,000,000 takových dukátů Císaři ruskému vyplatiti, kteroužto Sumu jen za jeden ten poslední 1829. rok on čítal, a tím válka rusko-turecká byla skončená.

Ku konci roku 1830, zemřela svatost Papežská toho jména Lev 12^{tý} (správně Pius VIII. - V. S.) namísto jeho zvolen jiný dne 2^{ho} Února roku následujícího 1831^{ho}, an sobě Řehoř 16^{tý} jméno zvolil. Toho samého roku jeho poddaní návodem některých zlomyslných lidí, zvláště Generála Cuchy, v některých krajinách, jakož i v Modeně a Parmě se vzbouřili, však brzy rakousko-císařským vojskem pod vůdcem Generálem Frimontem (?) zkrocení a v předešlý pokojný stav, byli uvedení.

Roku 1830 skrze odstoupení v roku 1826 zvoleného ředitele Jana Hájka opět změna se stala, s předezatého volení byl ustanoven ředitelem zdejšího městečka Soused Vincenc Mareš z N^a 80 za prvního Rychtáře postoupil předešlý mladší rychtář Jozef Bělohradský, a na druhého nastoupil František Bellada z N^a C. 19^{ho}.

Roku 1829^{ho} zdejší pan Kaplan páter Jan Slavík, an přes 10 let zde byl kaplanem, na začátek toho roku dostal se za faráře na Lipnici. Na jeho místo do Zahrádky za Kaplana přišel páter Jan Evangelista Vindyš z Radimi u Jičina rozený.

Roku 1829^{ho} nastoupila krutá s dlouho trvajícími velkými mrazy zima, když nato v roku 1830 ledy po řekách se zdvihly a trhaly mnoho přes ně ležících mostů ztrhaly a zkazily, mezi kterými i zdejší zahrádecký most, byl pryč odnesen, však na zimu toho samého roku na útraty obce zas postaven, pro ten čas vodu přecházeti a jezdit se mohlo. Papírník zdejší P. Vojtěch Halík na vodě ležící most na útraty své zhotoviti nechal, poněvadž na té straně za vodou mnoho polních gruntů má.

Porovnání

mezi Václavem Bejkovským držitelem domu N^o Cons: 51 a Antonínem Kostkou držitelem domu N^o C: 52 skrz plac místní; a takto následuje:

Níže psaného dne a roku stala a uzavřela jest se mezi Václavem Bejkovským držitelem domu Cons. N^{em} 51 z jedné - pak Antonínem Kostkou držitelem domu pod Cons. N^{em} 52 v Zahrádce z strany druhé následující dobrovolné a neměnitelné postoupení a porovnání, totiž: Odstupuje nadřečený Václav Bejkovský na věčné budoucí časy ve svém kontraktu na dům pod C. N^{em} 51 dat^o v Zahrádce dne 4^{ho} Septembra roku 1786^{ho} a v gruntovní knize dne 4^{ho} Novembris 1786^{ho} na straně 54 vtěleného tu *Linii* rovnou od úhlu předního až za stodolu, a u stodoly dolní půl Plívňe i s patrem ke gruntu Antonína Kostky pod C: N^{em} 52 tak dobrovolně, že nynější svrchu pravený držitelové gruntu pod N^{em} 51 i ten pod N^{em} 52, jakož i budoucí nejináč, než jak to tam 4^{ho} Srpna 1827 vysazené mezníky vykazují, užívati budou, a Václav Bejkovský se vyjadřuje tady: že on, ani budoucí držitelové gruntu jeho pod N^{em} 51 v ten dílek placu, půl Plívňe a patra hlásiti se nechce a nebude. Pro paměť toho však budoucí svolují obě strany, by toto dobrovolné postoupení, kteréž vedle dožádaných Svědků vlastnoručně podepsali do knihy Pamětní městečka Zahrádky zaneseno bylo. Jenž se stalo v Městečku Zahrádce dne 28^{ho} Září roku 1827.

Jan Hájek
Ředitel spolu svědek

Václav Bejkovský
Antonín Kostka

Karel Ságl Rychtář
a svědek toho.

Protokol

sepsaný v Zahrádce dne 25^{ho} Srpna roku 1824.

Obsah

jest ustanovení cesty na poli pod Top. N^{em} 632 nad Struhy Petrovy Kočímu patřícím.

Podle očitého spatření níže podepsaných shledalo se, že na tom samém poli Petra Kočího průjezditá cesta pod horní mezí pro držitele pole pod N^{em} Top. 633 vyhrazená býti musí, kterážto cesta již před 26^{ti} léty mezi vlastními držiteli těch polí Františkem Fijalou a Václavem Kratochvílem byla ustanovená.

V následku téhož pro stálou paměť, pokoje a pořádek mezi nynějšími držiteli těch polí Petrem Kočí a Ignácem Stecherem ta cesta pod horní mezí na poli Petra Kočího vyhrazená jest tolik, co s vozem zecti se může, pro nynějšího i každého budoucího držitele se tady upisuje s tou však výhradou, že přes to, co jen cesty potřeby jest jeden druhému více škoditi, a neb většího sobě přivlastňovati, ani jinak jeden druhému škoditi nesmí, z ohledu té cesty jest postoupen díl z pole od Václava Kratochvíle a tím samým Petrovy Kočímu ničeho se neujímá aniž jemu škodí. K tomu se ještě příkládá: že, kdyby držitelové těch polí nynější i budoucí v zasívání jich stejnost drželi neb držeti mohli, tak sice, že by tenkráté držitel pole pod Top. N^{em} 633 té cesty nepotřeboval, jen v tom samém pádu Petr Kočí neb nástupce jeho tu cestu k svému dobrému zasítí může.

S tím se tento Protokol zavřel, přečetl a od obou stran vedle svědků podepsal.

Franz Barychar

Řiditel Svědek toho

Jan Hájek Starší

Rychtář a Spolu Svědek

Karel Ságl Rychtář

Actum ut Supra

+++ Petr Kočí písma neznalý

tři křížky udělal, mě Jana

Hájka o podpis jména

svého dožádal

+++ Ignác Stecher, k podpisu

jména jeho dožádaný

František Fijala.

Úmluva na odstoupený a spolu zaprodaný kousek místního placu a zahrady mezi Karlem Hájkem pod N^{em} C. 108 a Antonínem Kostkou pod N^{em} C. 56 v Zahrádce

Dnes dole psaného dne a roku stala a uzavřela se mezi Sousedem zahrádeckým Karlem Hájkem z jedné - pak Antonínem Kostkou ze strany druhé následující dobrovolná a nezrušitelná Smlouva, podle které:

Nadpravený Soused Karel Hájek ze své důležité příčiny a potřeby a pro uvarování někdy vzniknouti mohoucích nedorozumění zapotřebné býti uznal v rozdělené živnosti domu Pekárkovského již od dávných časů pořádné meze ustanoviti a Mezníkama vyhraditi, v případnost kteréhožto vymezení mezi ním bydlícím pod N^{em} C. 108. Antonínem Kostkou pod N^{em} 56. to další dorozumění se stalo: že on Karel Hájek postoupil a na věčné časy odprodal od polovice své jakž následuje, totiž:

a) Od mezníku při políčku počínají k protějšímu mezníku v sadě, kterýžto *Linie* v délce vynáší . . 12 a 1/6 Sáhu, šířka ale u počátečního mezníku není žádná, až teprve u mezníku v sadě vynáší od starého rozdělení . . 1 a 1/6 Sáhu.

b) Pak od tohoto mezníku táhla se *Linie* k mezníku u stodoly, a v délce vynáší 10 a 3/6 Sáhu: šířka tady od starého rozdělení vzatá, nese v tom místě 2 a 3/6 Sáhu.

c) Pak od mezníku u stodoly táhla se *Linie* k mezníku před stodolou u dvora, ta nese 3 a 3/6 Sáhu, a šířka před vraty u stodoly k tomuto mezníku 2 a 1/6 Sáhu.

d) Konečně od tohoto mezníku u stodoly táhla se *Linie* ve dvoře k mezníku mezi hnojišti stojícímu, a ta nese v délce 10 a 3/6 Sáhu.

Když tak oboje strany po stalém vyměřování a vymezení nad tím upokojenost svou zjevili, tak konečně o cenu toho místa se usnesli a domluvili, podle kteréžto úmluvy prodávající Karel Hájek za ten kousek gruntu dle žádosti své od Antonína Kostky 36 f pravím *Třiceti šest* Zlatých Vídeňského Čísła obdržel, a na ten samý příjem Antonína Kostku právopořádně kvitýruje.

Na potvrzení a k stálému všeho toho i mezi potomky zachování oni oba přítomnou úmluvu, která v času potřebném do knih gruntovních vtělená býti může, vedle dožádaných dvou svědků vlastnoručně podepsali. Před podpisem této úmluvy bylo ještě dojednáno, že kupující Antonín Kostka, poněvadž to na odrážku gruntovní Daně sčteno býti nemůže, tedy na povinných penězích 2 ¼ f k zapravování na budoucí časy na sebe přejímá a ty samé s povinností Karla Hájka se odrážejí. Jenž se stalo v Zahrádce dne 4^{ho} Června roku 1832.

Jozef Bělohradský	Karel Hájek
Rychtář Spolu Svědek toho	prodávající Soused
	zahrádecký

Jozef Brýdl svědek	Antonín Kostka
toho	kupující

Úmluva

Na odstoupení a spolu zaprodaný kousek místního Placu a odkupu mezi Františkem Záviškou N^o C. 22 a Františkem Kluchem N^o C. 23 v Zahrádce.

Níže psaného dne a roku stala a uzavřela jest se mezi Sousedy zahrádeckými a sice: Františkem Záviškou N^o C. 22 z jedné - pak Františkem Kluchem N^o C. 23 ze strany druhé následující dobrovolná a nezrušitelná smlouva, a to taková:

Prodává a již skutečně prodal dílek bez míry od svého místního placu z předu od cesty odkap František Záviška, který v tom místě jeden střevíc šířky od zdi Františka Klucha vynáší, pak také hned zpředu mezníkem díl ten vyznamenaný jest, mimo toho vsadil se jeden mezník u stromu jménem Jíva, která Františkovi Záviškovi za kůl k plotu slouží, a od tohoto mezníku

táhla se rovnou *Linie* k předu k mezníku stojícímu, a vynáší ta délka 9 a 4/6 Sáhu Rak. za což dle úmluvy jednou provždycky na věčný a budoucí časy František Kluch jemu Františkovi Záviškovi *Osm Zlatých*, to jest 8 f Čísła hotově zaplatil, příjem který on tady právopořádně kvitýruje.

Poněvadž na odrážku kontrybuce z kousku tohoto účtovati se nemůže, tedy na povinných penězích každoročně František Kluch k zapravování *Jeden* Krejcar přijímá a Františkovi Záviškovi k odražení přijde.

Na potvrzení a k stálému toho všeho zachování oboje strany Úmluvu tuto, která do Knihy gruntovní městečka Zahrádka vyznamenati se musí, vedle níže podepsaných Představených jakožto svědků vlastnoručně podepsali.

Jenž se stalo v Zahrádce dne 6^{ho} Srpna 1832.

Vyncenc Mareš	Franz Záviška
Řiditel Svědek	prodávající
Jozef Bělohradský	František Kluch
Rychtář Svědek	kupující

Co o válce mezi Turky a Řeky na listu 55 ss. v. praveno bylo, v roku 1832 oné tři veliké mocnosti, totiž dvůr anglický, francouzský a ruský na tom pozůstaly a uzavřely, že nyní Krajiny řecké samostatnými zůstávají, Turkům více poddané nejsou, ale krále an by je řídil ustanovili syna krále bavorského.

Po smrti krále francouzského Ludvíka XVIII. nastoupil na trůn francouzský Karel toho jména X^{tý}. Roku 1830^{ho} v měsíci Červenci, zas se strhlo veliké vzbouření lidu v Paříži proti tomuto králi, an skrz to přinucen byl trůn svůj opustiti a z této země pryč odejítí. Odebral se se svýma do země anglické a nyní právě co to píšu u nás s celým dvorem svým v Praze se nachází. Kam odtud se odebeře, nevím. V tom vzbouření pařížském mnoho lidu bylo pobito a zraněno. Po té bouři ustanovili sobě krále an Filip se jmenuje, jej však nechtěli nazvati králem francouzským, ale král Francouzů jej jmenují. Jak dlouho on tím jejich králem bude, jest jen Bohu povědomo.

V tom samém roku 1830 v měsíci Listopadu, stalo se veliké vzbouření v zemi polské v knížectví varšavském, ku kterému vzbouření Francouzové pohnutkou býti měli. V této krajině byl místokrálem Konstantin starší bratr Císaře ruského Mikuláše, na večer 29^{ho} Listopadu jen lajtnat byl první an bouřlivě vyvstal a za nim vojsko polské. Hnali se do paláce Konstantinova, nepochybně chtějí jej o život připraviti. On ale útekem život zachoval a do země ruské k Císaři bratru svému utekl. Tento ihned svá vojska do Polska proti buřičům, k zkročení jich vyslal, a je pod zprávu vůdce hraběte Dibiče, an proti Turkům statně bojoval, odevzdal. Když Poláci, aby jha ruského byli zbaveni statně se bránili, bylo mnoho krve lidské vylito a lidu pobito, zatím vůdce Rusů hrabě Dibič, zemřel, na místo jeho Císař Mikuláš odeslal Generála Paskeviče jej knížetem nazval, tento Poláky přemohl, Varšavu mocně dobyl, tam nyní od Císaře jest ustanoven místo panovníka, a tak Poláci s velikou škodou svou, do které bouřlivý duch je uvedl, zas Císaři ruskému poslušní býti musejí.

Mezi tou válkou přibrala se jakás neobyčejná nemoc tak nazvaná Cholera, která z Asie do Rus, odtud do Polska, pak do Pruska, do Uher, z Uher do Vídně, z Rakous do Moravy, do Čech roku 1832^{ho} a po celé Evropě se rozešla, na kterou mnoho lidu pomřelo. Na panství zdejším v Křivsoudově ve 4 nedělích zemřelo lidí 33, v Kralovicích 16, v Lipnici 60, v Humpolci přes 200, v Senožatném 22, v Lukavci a v Křešíně 34, po městech a vesnicích českých mnoho lidu tou nemocí pošlo, u nás ale v Zahrádce, buď Bohu chvála za všecko, jen

3 zemřeli, totiž: Jozef Šenk z N. 42, Kopečková z N. 97 a Slouha. Některý člověk jen několik hodin vytrval, někdo, dva, 3 neb 4 dni, v té nemoci každý zčernal, některý velikých vnitřních bolestí přetrpěti musel, než zemřel. Pán Bůh nás chráníti takových nemocí.

Zde ještě o rušiteli pokoje Napoleonovi Bonapartovi něco říci mě pozůstalo, totiž, on na smutný nevelký vzdálený ostrov Helenu - an proto tak se jmenuje, že na den svaté Heleny byl od Angličanů vynalezen byv, odvezen, tam jen 4 neb 5 let živ byl a tam, nevím ještě kterého roku zemřel, poněvadž pozůstaly syn roku 1811^{ho} v Paříži narozen, byl ve Vídni vychováván, a již roku 1832 Majorem při jednom vojenském tému učiněn, v tom samém roku také zemřel. V letech jeho živobyčí vždy pověst se trousila, že by Francouzové jeho králem svým míti chtěli. Zatím všemohoucí Pán jim žádost jejich přetrhl.

Ředitel, pan Vincenc Mareš nahlížeje, že most náš velikým břemenem městečku a obecnímu důchodu na samou škodu jest, neb každoročně znamenité výlohy tomu obecnímu důchodu činí a poněvadž dobrotivost, náklonnost, lásku a snažnost Vysoce Urozeného Pana Direktora Pána Jana z Napravníků, kterou k obci našeho městečka má, dobře znamenaje, protož poradiv se s Početvedoucím Panem Františkem Kostkou, pak přednesl společnému sousedstvu úmysl svůj, že míní písemní žádost na Slavný Vrchní Úřad zadati, by ten samý o vymození mostního mýta k vyšším Úřadům pro ulehčení městečku a obci naší zakročiti, a takové dobrému obci naší vymociti ráčil. Toto představení nejen se sousedstvu líbilo, ale i velmi schválené bylo. Žádost tu na Slavný Vrchní Úřad zhotovil Početvedoucí Pan František Kostka, kterou Ředitel Pan Vincenc Mareš sám osobně na Slavný Vrchní Úřad zanesl, a ten samý přislíbil všechnu jen možnou práci s pilností a vynasazením v jednání takovém konati, na což ihned dále pokračovati začal. Napotom, když od vyšších Úřadů rozličné výtahy, Extrakty z obecních Účtů k předložení nařízené jsou byly, mnoho v tom se napracoval Početvedoucí Pan František Kostka, a i v zastoupení jej syn jeho Pan Antonín Kostka učitel zahradecký. Jednání a práce tato o vymození mostního našeho mýta trvala přes šest let, a teprve v roce 1838 v měsíci Prosinci skončená a mýto z mostu našeho od 1^{ho} Února roku 1839 vybírati a do obecního Důchodu k odvadění povoleno a dle následujícího Dekretu poukázáno bylo, jenž takto zní:

Kollek 6x N° 37.

Die hohe Hofkanzley hat gemäss eines auf hohen Gubernial Verordnung vom 8ten Dezember 1838 Z. 63748 bekant gemachten hohen Dekrets vom 22ten November u. J. H. Z. 27188 dem Städtchen Zahradka dei Bevilligung zur Abnahme eines Brückenmauth nach der ersten Tariffsklasse bei der dort über den Fluss Želivka führenden, die Verbindung zwischen der neuen talorer dann der politschker und pilgramer Strasse bewirkenden Brücke, ertheilt, und es wird diese Brückenmauth vom 1ten Februar 1838 anzufangen eingehoben werden.

Von dieser hohen Bewilligung wird das Zahradker Stadtelvorsteheramt in folge k. kreisämtlichen Intimats von 24ten Dezember 1838 N° 15481 mit dem Beisatze in die Kenntniss gesetzt, dass diese Brückenmauth einhebungs bewilligung unter Einem mittelst hoher Gub. *Circul.* Vdg. vom 8ten Dezember 1838 Z. 63748. allgemein kundgemacht wird, und dass wegen der richtigen Einhebung dieser bewilligten Brückenmauth nach der ersten Tariffsklasse zu Handen der Gemeinrenten des Städtchens Zahradka in administrativer Hinsicht das Erforderliche im Einverständnisse der Zahradker Stadtelvorsteher eingeleitet werde.

An Hochortig aufgelaufenen Tax, Porto und Stempel gebühren sind 20 f 40 x c/m und der gegenwärtige Expedizwekstempel pr 6 x hieramts binnen 8 Tagen zu berichtigen.

Oberamt Unterkralowitz am 9ten Jänner 1839.

Naprvnik m/p

Oberamtman.

Mimo této taxi pr 20 f 46 x s štemplem musela se ještě Dvorní taxa pr 14 f 19 x stříbra zaplatit. Na vrchu napsáno:

Oberamt Unterkralowitz, dem Stadtelvorsteheramtr in

Zahradka.

Roku 183^{ho} dne 20^{ho} měsíce Srpna, poněvadž ředitel Vincenc Mareš v úřadování tom dále trvati nechtěl, výpověď na Slavný Vrchnostenský Úřad písemně zanesl, a společnému Sousedstvu se z povinnosti té poděkoval, bylo volení nového Řiditele, a obou Rychtářů od Slavného Vrchního Úřadu na tento pravený den ustanovené. Příklad Vysoce Urozených Pánů, pana Direktora Pána Jana z Napravníků, pak Pana Kontribučenského Správce, Pána Jana z Waltrů byl v zvuku trub a bubnů oslaven, na což Páni ti do obecního

rádního Domu stoupivše. Pak po daném společném Sousedstvu napomenutí, jaké muže voliti mají, bylo volení počaté, ku kterémuž za Aktuara pozván byl P. Antonín Kostka školní učitel zahradecký. Po přijmutí všech *Votum* od sousedstva daných a přijatých, byl zvolen za Ředitele městečka soused Pan Jan Daněk z N^a 62., za prvního i druhého Rychtáře zůstali opět předešlí Rychtářové, totiž Jozef Bělohradský a František Bellada, kterýžto společně přísahu složivše. Pak nadjmenovaní Páni odebravše se z rádního Domu v doprovázení zvuků bubnů a trub, do příbytku kupcova Pana Jana Kostky, kdež pro ně oběd na útraty obce připraven byl, a Vysoce Důstojní Páni, totiž Jemnost Pan Děkan a spolu *Vicář* Pán P. Martin Ráček a jeho pan Kaplan Pán Pan Jan Vyndyš přítomností Jejich společnost tu jsou oslavili.

Tento pak nástupce Pan Jan Daněk jakožto Řiditel městečka s oběma Rychtáři Jozefem Bělohradským a Františkem Belladou chvalitebně Úřad svůj zastával, a ustanovil s dorozuměním a usnešením se sousedstvem, spořitelnici, do které všechny postranní a krom obecního veřejného počtu a příjmu přijaté peníze pod dohlížením Kupce Pana Jana Kostky, an takové k ruce své přijímal a do knížky zapisoval. Tato spořitelnice s účelu toho založena i ustanovená jest byla, aby se peníze takové na velkou k ohni pro městečko naše Zahrádku, ano i pro okolní obce nevyhnutelně potřebnou stříkačku shromažďovaly. K tomu cíli, aby dříve toužebná žádost toho vyplněná a v skutek zvedená byla, prodal Řiditel Pan Jan Daněk s dorozuměním všech Sousedů, pak s povolením Slavného Vrchního Úřadu, a i s povolením Slavného Zemského řízení neb *Gubernium* kus neužitečného pastviště v Houpačkách pod 4 Míry, proti každoročnímu úroku pr 10 f, které do obecního Důchodu se odváděti musejí, na Václava Olišara Souseda zahradeckého, a dřív bývalého Souseda v Dolních Pasekách pod N^{em} 5., že on na place tom obydlí své pod Cons: N^{em} 136. k městečku Zahrádce patřící, sobě na útraty své postaviti, a tamní obecní les on, i potomci jeho neb nástupcové zdarma hájiti a svědomitě šetřiti a škůdníky jej bez ohledu udávati musí, za 300 f čísla vídeňského, které zcela na stříkačku uložené a do knížky spořitelnice napsané byly. Pak pronajal v roce 1837 pastvištěata v Hájků lese na 11 po sobě běžících let na Václava Veletu kováře v Rejčkově, který v sumě za těch 11 let na jednou 100 f čísla složil, jenž do spořitelnice vložené a zaznamenané jsou byli. Ostatní však peníze po malém pakateli s pomocí a podporováním Početvedoucího Pana Antonína Kostky se shromažďovaly, až na celou sumu pr 931 f čísla. Když tato suma již v hotovosti se nacházela, tedy ustanoveno bylo, aby tří hodnověrní muži ze sousedstva do Jihlavy, k vyjednávání nové stříkačky velké a dokonalé, odesláni byli. K tomu dožádaný byv P. Jan Kostka kupec, pak Soused Karel Ságl N° 57 a Václav Machotka N° 49., kterýžto hned na cestu do Jihlavy se vydavše, tam smlouvu s zvonařem za dokonalou stříkačku za 1000 f čísla uzavřevše, takovou hotoviti nechali, která v roce 1837 při času svatého Václava již doma na místě stála.

Oheň v Ježově

Dne 12^{ho} Máje **1838**. v sobotu před 4^{lou} nedělí po Velikonoci potkala obyvatelé vesnice Ježova truchlivá příhoda. Ve 2 ¼ hodiny odpoledne vyšel v tamní hospodě Jozefa Janečka, N^o domovní 10 oheň, a poněvadž po několik dní dříve suché povětří trvalo, rozmohl se oheň tak silně, že polovici stavení v obci té strávil, a kdyby brzké lidské pomoci bylo nebylo, tehdy by celá ta vesnice v popel klesnouti musela. Mimo hospody té s vším k ní hospodářským stavením patřícím shořelo stavení Jakuba Havla N^o C. 9. s kovářskou dílnou, pak chalupa Vojtěcha Mikšíka N^o C. 25. s stodolou, obecní pastouška N° 4. pak dohromady společně příbytky, chlívy a stodoly následujícím polovičním sedlákům: 1) Františkovi Pavlánovi N^o C. 1., 2) Václavovi Mišonovi N^o C. 2., 3) Františkovi Bulíkovi N^o C. 3., 4) Václavovi Časarovi N^o C. 4., 5) Františkovi Sekerovi N^o C. 12. jehož stodola uchráněná byla; 6) Martina Krejčí N^o C. 17, 7) Jana Mišoně N^o C. 18., 8) Jozefa Mišoně N^o C. 20, 9) Jozefa Olišara N^o C. 21., 10) Jozefa Pavlána N^o C. 22. Co bídu těchto nešťastných rozmnožilo, bylo, že ani jediný z nich pojišťujícím ústavem zaopatřen nebyl.

Kdyby byla zahradecká nově zaopatřená neb zřízená stříkačka, která prvně k tomuto ohni potřebovaná byla, byla nepřispíšila, tak by býval jistě větší počet těchto nešťastných, a snad by byla věž, zvony, ano i Chrám Páně v zuřícím plamenu klesly. Proti všemu ale očekávání a se nadání, byli tak dostateční s vodou, že tolik, co ji potřebí bylo, dostačovala. Trvalo to něco 2 ½ hodiny, však již pozdě, přijeli se stříkačkou z Vonšova, z Dolních Kralovic, ze Želiva, Humpolce a Košetic.

Snadno se dá mysliti, jaký to byl nárek od těch nešťastných, když patřili na to, jak zuřící plamen jejich stavení, domovní nábytek a všechno nářadí neukrotitelně tráví. Ještě to dobře bylo, že aspoň dobytek vyhnati a zachrániti mohli. Hned na to následující den, 4^{lou} neděli po velikonoci našli se lidé útrpného srdce, kteří těmto nešťastným s penězi, oděvem a stravou pro lidi i jich dobytek ku pomoci přispěli. Nebo zahradecký ředitel Pan Jan Daněk nechal na obecní útraty chleba napěci, mouku, slamu a seno shromáždiv, to vše jim odeslal. Mimo toho poslal lipnický Pan Direktor, Pán Pan František Neubauer, dva s senem a chlebem naložené vozy těmto nešťastným, kteřížto s slzavýma očima a hlasitým pláčem jemu za takové dobrodiní děkujíce, jemu štěstí a zdraví přáli. Na ten samý den odpoledne bylo od pěti nejmenovaných dobrodinců dohromady složeno 28 f 20 x čísla Víd. a mezi ty nešťastné rozdáno.

V Zahrádce byla peněžitá sbírka od domu k domu konána, a u kostelních dveří též. Pak okolní Páni Duchovní z útrpnosti k těm nešťastným ježovským též skrze Jejich pohnuté slova k svým svěřeným ovčičkám učiněnou sbírky učinivše a shromáždilo se:

1. V městečku Zahrádce.....	21 f 2 ½ x c/v
2. při kostele zahradeckém.....	5. 17 ½ „-,,
3. „ „ v Ježově.....	2. 49 „-,,
4. od obce Snětské.....	7. 12. „-,,
5. „ „ Blažejovické.....	4. 15. „-,,
6. Dolnohrálovický P. Farář shromáždil	37. 50. „-,,
7. Křivsoudovský P. Farář.....	21. 39 ½ „-,,
8. Lipnický Pan farář	8. 53 ½ „-,,
9. Kalištský Pan Páter Lokálist.....	3. 50. „-,,

Dohromady.....112 f 49 x c/v.

Tato suma byla od zahradeckého Pana Kaplana, Jana Vyndýše, v Ježově v přítomnosti všech vyhořených mezi ně rozdělena.

Mladší rychtář František Bellada v roce 1837 z povinnosti té se Sousedstvu poděkoval a dále již sloužiti nechtěje. To když se Slavnému Vrchnímu Úřadu oznámilo, bylo nového Rychtáře volení na den 13^{ho} Února roku 1838 ustanoveno, za něhož byl Soused František Machotka z N^a 13^{ho} v přítomnosti Vysoce Urozeného Pána Vrchního Pána Pana Jana z Nápravníků v Domě Rádním od Sousedstva za Rychtáře mladšího zvolen, od Slavného Vrchního Úřadu nejen potvrzen, ale i přísahou zavázán byl.

V tom samém 1838 roku bylo všeobecné země měření od Cýsař. Král. Inženýrů v městečku našem hned ku konci měsíce Máje započato, a skončeno teprv na začátku měsíce Srpna, a to proto tak dlouho v Zahrádce trvalo, že dílem pořád přšelo, pak že oboje, Horní i Dolní Paseky s gruntama zahrádeckými v měření spojené byly. *Inženýr* jmenoval se Pan František *Bajer*, jeho *Adjund* Pan František *Burjan* z Želetavy v Moravě rozený, oba ženatí.

První měl za příbytek rádní světnici s vedlejším pokojíkem, a druhý u Sousedá Jana Myslíka v prvním podnebí přední pokoj. Pak byl Praktikant Pan Jan Moudrý od Holomouce pocházející. Tento poslední, poněvadž kancelář tito Páni v Panské Hospodě velké ve vedlejším pokojíku měli, on také ten měl za příbytek. Dva vojáci jejich, a sice jeden Zikan a druhý Heller příjmením jmenování, byli příbytkem u Sousedá Jana Daňka tehdejšího ředitele městečka v tom malém přes sň stojícím pokojíku. Praktikanta a ty dva vojáky Sousedé po pořádku vyživovali, těm však Pánům příbytek, dříví a jiné všeliké potřebí obec nákladem svým zaopatřovala.

Pan Inženýr musel míti k potřebě své každodenně nejmíň 6 lidí, kteří jeho nástroje jemu k měření na místo odkud měřil donášeli, a odtud buď na jiné přenesli, aneb domů nazpátek odnesli.

Adjunkt vyhraňoval kolíčkama numerama popsányma a sice od 1^{ny} až do 1000, všechny grunty, ty hned poznamenával, neb podobu a polohu mapíroval, ku kterémuž, aby hned každého vlastníka gruntu a jeho domovní N^o poznamenati mohl, byl od obce k tomu dožádaný Pan Antonín Kostka, který všechny grunty a jich hranice dobře znal, neb v měření také zběhlý jsa, pak druhý Jozef Bělohradský jakožto starší Rychtář, kteří od obce zaplacení byli. Odtud byli tito Inženýři do Sauboře na panství Lednické odstěhování, kteřížto na zimu k pracování do Kutné Hory poukázání byvše, tam bydleli.

Hned po odchodu těchto Pánů Inženýrů Ředitel Pan Jan Daněk z úřadu se poděkovav, na což k volení nového Ředitele i obou Rychtářů od Slavného Vrchního Úřadu dne 13^{ho} měsíce Září 1838 písemně Sousedstvu předoznámený jest byl. Přivítání Slavného Vrchního Úřadu bylo v zvuků bubnů a trub, kdežto Vysoce Urozený Pan Vrchní Pán Pan Jan z Nápravníků, pak Vysoce Urozený Pán Pan Kontribučenský Správce Pán P. Jan z Waltrů do rádního Domu stoupivše, napomenutí, které do protokolu od P. Antonína Kostky jakožto Početvedoucího, an k tomu jako Aktuár pozvaný byl, od Vysoce Urozeného Pana Vrchního dyktýrované, neb předříkávané, všemu Sousedstvu, jaké muže voliti mají oznámené, a na potom volení, skrze přijímání veškerých *Votum* započaté jest bylo. Po vyšetření všech přijatých *Votum* ukázalo se, že za Ředitele městečka vyvolen byl Soused Jozef Cizner z N^a C. 16, za staršího Rychtáře opět předešlý Jozef Bělohradský, a za druhého Václava Machotka z N^a C. 49. Po vykonání složené přísahy a všem třem nově zvoleným daného ponaučení a napomenutí, odebírali se tito Páni do Farního Domu příbytku Jemnost Pana Děkana Pána P. Martina Ráčka, kdež oběd na žádost a útraty obce pro Ně připraven byl, opět v zvuku bubnů a trub doprovázení byli.

Zemření Pana Františka Kostky
jakožto Početvedoucího.

V roku 1836 na den 16^{ho} Srpna ve 4 hodiny ráno v křivsoudovské faře zemřel pan František Kostka, penzionovaný Učitel zahrádecký, a spolu Početvedoucí městečka, v přítomnosti dětí svých, a sice Františka, tamního Pana Faráře, Jana, kupce v Zahrádce, Antonína, učitele v Zahrádce - tomuto on s povolením Milostivé Vrchnosti a Vysoce Slavné Konsistoře Královéhradecké školu zahrádeckou hned v roce 1819 odstoupil, pak děvy Barbory, mlynářky v Křivsoudově a syna *Vincence* též tamního učitele. Svátými svátostmi byl od Velebného Pana Faráře čechtického Filipa Procházky zaopatřen. Pohřeb jeho byl slavný. Neboť z lásky k němu všichni počestní Čechové zahrádečtí, mezi nimiž on přes 53 let v pokojnosti a svornosti živ byl, se svým světlem, které pochvaly hodno jest, neb mu okolo široko rovného není, na průvod jeho v Křivsoudově najíti se nechavše, k hrobu doprovodili, a mnoha za jeho duše obětovaných od sešlého se duchovenstva mší svatých, s rozatými svícemi jejichmi v nábožném rozjímání přítomní byli.

Hned po smrti tohoto zasloužilého a hodnověrného muže za Početvedoucího v městečku byl od společného Sousedstva dožádán Pan Antonín Kostka učitel zahrádecký, který od Slavného Vrchního Úřadu nejen přijatý, ale i za schopného k úřadu tomu uznaný byl.

V roku 1838 byla uprázdněná Fara na štockém panství ve Žďírci. V tu náš posavadní Kaplan Pan Pater Jan Vyndyš, který v městečku deset let pilně, věrně, ano chvalitebně úřad svůj zastával, žádal, a tu samou obdržel, v Zahrádce 4^{ho} Listopadu toho roku ve farním Domě přísahal. Pak nato do Žďírce se odstěhoval. Na jehož místo k nám do městečka Zahrádky přišel Pan Páter Jozef Bryl, který ve Žďírci kaplanem prozatím byl. Tento jest ze Světly rozený.

V roce 1827 tehdejší Řiditel městečka Jan Hájek, jakožto prozřetelný a povážlivý muž nahlížel, že by pro obec užitečné bylo, zadní návoz pole Jana Machotky pro vybírání hlíny od něho odkoupiti. Z ohledu toho shromáždil Sousedstvo a umysl jeho přednes, který také schválen býti musel, neboť dříve obec jemu Janovi Machotkovi za dovození vybírání hlíny té k užívání dala dvě pole a louku. Poněvadž ale Slavný Vrchní Úřad tyto grunty do pronajmutí vzal a pronajal je k užítku obce, tehdy Jan Machotka více dovoliti nechtěl, leč proti hotovému zaplacení, hlínu bráti, z čehož jen samé mrzutosti a křiky pocházely. Skrze však přičinění nadpraveného Řiditele Jana Hájka se tomu předešlo, když on zadní pole Návoz od souseda Jana Machotky na věčná a budoucí časy za 300 f odkoupil, a kontraktem obec zaopatřil. Chvalitebná věc tato, že mrzutosti se zamezily, peníze za to z důchodu obecního se vydaly a tak věc ta ukončena byla.

V roce 1834 tehdejší Řiditel městečka *Vincenz* Mareš ustanovil sobě kamenný kříž u Chrámu Páně v městečku vyhotovit a postavit nechat. Toto předsevzetí chvalitebné, neboť dřevěný často stavěti se musel, v skutek uvedl, a ten kříž v Proseči od Kamenického mistra (jméno chybí- V. S.) zhotovit a postavit dal, za který mimo jiných výloh jemu 60 f čísla víd. zaplatil z obecního Důchodu. Pak nato v roce 1836, byl tento kříž od jeho *Excelency* Pana Pana Biskupa Králohradeckého Karla Hanla u přítomnosti mnoha Duchovních, slavně posvěcen, a již posvěcený od něho samého prvně políben. Napotom následovalo udělování svátosti svatého biřmování, pak zkouška školní, což vše slavně se dalo.

V roce 1838. tehdejší Řiditel městečka pan Jan Daněk ustanovil sobě úřad ten ze sebe složit. K cíli tomu nechal sobě společně Sousedstvo zavolati a v rádním Domě se z úřadu toho poděkoval. Pak výpověď písemnou na Slavný Vrchní Úřad jest zadal, na což následoval den od Slavného Úřadu Vrchního ustanovený k vyvolení nejenom Řiditele, nýbrž také obou Rychtářů. Poněvadž ale vždycky den takový obci slavným dnem byl, protož i toto volení slavně se vedlo. Neboť nejprve byla obětována Mše svatá od Jemnost Pána, pana Děkana P. Martina Ráčka v Chrámu Páně zdejší s úmyslem za dar a osvětlení Ducha svatého, pak Vysoce urozený pan Vrchní Jan z Nápravníků, a urozený pan Kontribučenský Správce Jan z Waltrů byli u zvuků bubnů a trub do městečka přicházející přivítáni, a tak slavně do radního Domu uvedeni a doprovázeni, kdežto se protokol, jaké muže voliti Sousedstvo má od pana Vrchního předpovídal a pan Antonín Kostka, jakožto k tomu dožádaný Aktuar ten samý psal. Po zřetelném přečtení toho samého se ústní soukromé *Votum* od Sousedů přijímali a psali. Po skončení toho ukázalo se, že pan Josef Cizner z N^a. Cons: 16. za Řiditele, pak opět Jozef Bělohradský N° 10 za prvního Rychtáře, a Václav Machotka z N^a Cons: 49. za druhého Rychtáře zvoleni byli. Nato se přinesli svíčky dvě rozžaté a Krucifix, pak následovala od všech třech společná přísaha. Po skončení té a daného jím ještě napomenutí, odebrali se ti Vrchní Páni z radního Domu opět při zvuků trub a bubnů do příbytku pana Jana Kostky, a od tud do Děkanství, kdež se oběd pro ně připravil, a tak se slavný den ten skončil.

Tento Řiditel Josef Cizner, když předešlí jeho Jan Daněk dokonalou velkou stříkačku přičiněním svým takorča z vedlejších příjmů pro obec zaopatřil, umínil sobě též tak také něco chvalitebného a městečko okrašlujícího způsobiti. Tedy ustanovil sobě v třetím roce úřadování jeho, když v těch předešlých dvou letech něco peněz přihospodařil, pořádné hodiny velké na věž, které by na tři strany hodiny a čtvrtě ukazovaly a bily, koupiti. Takové hodiny jest koupil ve Světlí od jistého Jozefa Hadravy tamního zámečníka, an je po jeho otci zdědil, za 500 f čísla víd., an je na věž ustanovil a zasadil.

V roce 1833 Zemřel v Pánu Soused městečka tohoto Zahrádky Jan Kunte, který ve svém posledním pořízení odkázal z mohovitosti jeho 100 f čísla víden. na ten a takový způsob, že žádostiv jest, aby se za ty peníze spodek kamenný, pak železný kříž s Krucifixem pozlaceným koupil, a nad městečkem u pivováru starého postavil. To všecko jak to ustanovil, v roce 1840 se stalo, a kříž ten byl od Jemnost Pána, pana Děkana zahrádeckého P. Martina Ráčka spolu Vikáře posvěcen.

Již od dávných časů patřili panství Bystřické v Klatovském kraji u Bavorských hranic ležící, pak Dolnokralovické, Lipnické a Štocké, pak statek Holčmíl, Knížeti z *Palm*. Tento však Kníže, poněvadž jakožto poslední bez dědiců až do dnešního dne pozůstal, ustanovil tyto panství jeho prodati. Po vycenění jich bylo nejprv panství Bystřické v Praze u zemského řízení ve veřejné *Licitaci* za 4 krát sto tisíc a několik zlatých stříbra stříbrných peněz v roce 1839 prodané, a koupil jej Kníže Hohenzoller Sigmaringen z Říše, kdežto vývodou jest.

Nato v roce 1839 (správně r. 1841 – V. S.) bylo opět prodané panství štocké v tom samém způsobu v Praze, a koupil jej ten samí Kníže Sigmaringen Hohenzoller za 500080 f stříbrných peněz.

V roku 1840 (správně r. 1842 – V. S.) též tak bylo prodané panství lipnické, které koupila Hraběnka z Trautsmanndorfu za 100082 (nebo) 182000 f sřibra.

Pak **v roce 1841** dne 25^{ho} Září bylo podobně prodané panství Dolnokralovické, a koupil jej Kníže Pán z Auersperku, jemuž Žleby, Nasavrky, Slatinany a jiných statků více patří, za 485500 f ČMZ.

Tato vrchnost naše Kníže pán Karel z Auersperku jel prvně skrz naše městečko dne 18^{ho} Června 1842 však beze vsí slávy, kdežto já s Představenými Městečka jsme jej společně přivítali a jemu dlouhého panování a zdraví přáli.

Varhany v zdejší chrámu Páně od roku 1816 neb od toho roku nebyly opravované velmi velikou opravu potřebovali. Protož na tom zdejší Duchovní pastýř Vysoce Důstojný Jemnost pan Děkan stál, by opět letošního roku nově opravené a zřízené a do dobrého pořádku uvedené byli. Ta oprava varhan těch započala se dne 28^{ho} Června 1842 skrze Jozefa Holadu z Lipnice, an varhany ty zcela na jiný způsob přeložil, měchy od zadu odezdi vzal, a na horu ku stropu zasadil a vše do dobrého pořádku přivedl. Tu práci konal s jeho tovaryšem Kunderou. Dříví, prkna, železa a vše ostatní, co k tomu potřebného bylo se zaopatřilo. Za tu práci, kterou až ten týden po svatém Václavovi toho roku 1842 dokončil bez stravy dostal 140 f stříbra, z kterých sobě stravu zaopatřil a zaplatil.

V roce 1843 daroval milostiví Kníže náš *Vincenz* z Auersperku Chrám Páně našemu jeden velmi pěkný Pluvial a jeden též tak drahý Ornát s ostatními k tomu patřícími věci a díly, za což se na poděkování mu Oběť mše svatá zpívaná Slavně s Figurální muzikou za zachování jej konala.

V roce 1850 dne 20. Února v 10 ¼ hodině v noci vypukl v papírně č. p. 48 při nesmírném prudkém větru oheň, a tak v krátkém čase asi 3 hodinách 100 čísel popelem lehlo. Kostel, věž, zvony vše zničeno, tak že z celé této chrámové budovy ani opalku nezůstalo, i popel byl v následku vichřice zuřící odnesen do povětří. Vítr hnal od západu k východu a tak nezůstalo pouze stavení Jana Kostky kupce č. 84. a škola z celého městečka od papírny až k vinopalně stát, pouze tyto 2 stavení ochráněné byly. Domky v ulici ke mlýnu obstály, poněvadž z větru byly. Lid nemoha nic vynášeti, jelikož sotva času postačovalo by děti k paměti ze spaní přivedli, a tak jeden každý svá stavení opustit musel, utíkal na návozí za farskou branku, kde z větru býti mohl a kam kouř a plamen nešlehal. Na náměstí nemohl žádný, jelikož plamen z jedné strany až do druhé chápal. Vítr byl tenkrát tak prudký že na Dolních a Horních Pasekách opatrovat své stavení museli poněvadž až tam uhle a kusy ohnivě od větru donášené byly. Na burděnkách(?) více keřů se zadoutnalo a také shořelo. O 3 ½ hodině předednem strhla se bouře, hřmělo, blýskalo i hrom byl, tak že v ½ hodině ještě asi 8 coulů krup napadlo. Lid byl polonahý po návozích s dětmi, někdo něco málo přioděn. Nářek od dětí a všeho lidu byl ukrutný, než se rána dočkal, by k svému stavení se dostatí mohl, a tak ráno lidé do sklepů a kde kdo co klenutého měl tam se ukryl. Ještě více lítost naplňovala obyvatele zahrádecké, když ráno děti jísti chtěli a nebylo ničeho. Však hned dopoledne dne 21. Února přivezli útrpností hnutí občané z Humpolce, Želiva, Ledče, a Královic chléb, mouku, a vše druhů vařiva, tak že pro první okamžení všichni se nasytiti mohli. Později následovaly i jiné vůkolní obce toho ctného činu, a dováželi sem obilí chleba a vařivo, kde se toho u velké hojnosti sešlo, tak že každý občan několik měr obilí dostal, a mimo toho dostalo se také mnoho peněz, tak že některý dle okolnosti vyšetřených od komise k tomu zvolené až 100 f neb 130 f obdržel. Kníže Pan Čeněk z Auersperku přispěl 1000 f ČMZ a mimo toho ještě daroval stavebního materiálu hojnost v ceně nejnáramejší.

Vrchnost Lipnická dala také cejchovati pro Zahrádku v lese, za zadní u těžké vody s tím prospěchem, že se pro pohořelé dříví stavební počítalo pod cenu co na dříví, tak že za jeden 14 a 15 coulů trám pouze 4 f se platili. Vůkolní občané pomáhali přívozem materiálu, a přijali dobytek každý kus k výživě až do času, až si každý jej domu zase vzítí mohl.

Pan farář Bělohradský zahrádecký rodák, odstěhoval se ráno do vsi Sněta, kde byl několik dnů, než se jemu příbytek v radnici zhotovil, Kaplan Dudich ostal ale ve Snětě až později se odstěhoval do papírny, a když fara v roce 1851 dohotovená byla, teprv se oba dva odstěhovali.

Ve škole ve světnicích pro vyučování, bylo 20 familií uhoštěno, kde až do žní byly, pak se do svých bytů teprv odstěhovaly.

Nato v měsíci Srpnu vypukla kolera (roz. cholera – V. S.), a tak ve dvou nedělích asi 86 lidu zemřelo, nejvíce ale hospodářů samých, lid se rozutíkal cizí ze Zahrádky, a tak nebylo možno dál stavěti, sotva každý si světnici zhotovil, aby kde být měl. Tento pád zasadil v městečku ještě mnohem citlivější ránu, jelikož na několika místech, jen ubohé sirotci zůstaly oba rodiče zemřeli, a takových pádů bylo více. Některý den bylo až 12 funusů, ale sotva se našlo koho, by svého spolusouseda odnesl, a tak byl pohřbu přítomen kněz, učitel a hrobař, ani spřátel se žádný zúčastnit nechtěl, obávaje se nakažení. Více lidu zemřelo ještě ve sklepech poněvadž stavení hotové neměli, kdo je také duchovní v sklepech zaopatřovali svátostmi.

V roce 1855 dne 8^{ho} Srpna o 11^{té} hodině v noci strhla se bouře nad městečkem Zahrádkou, a tak v půl hodině silně kroupy při prudké vichřici řádili, že vše osení na polích v Přívratech, Ořešníku, Krejčince, a ve Voboře zcela zničily, tak že k poznání nebylo co kde seto bylo. Na Sekeře a v Krejčince bylo ½ lokte výšky krup nahromaděno, tak že erteple ani znát nebyly, nať byla od krup přikrytá. Na Farářství a za rybníkem už tak neuškodily, jen na vovse byla asi dvě semena vytlučena.

V roce 1861 dne 15^{ho} Února odbývaly se v městečku obecní volby a byly tenkrát zvolení za Měšťanostu Jan Kostka č. p. 81 Hostinský.

za rádní I Václav Hájek č. p. 58

za rádní II Karel Sagl č. p. 57.

V roce 1864 byly opět obecní volby předevezatí a byly dne 16^{ho} Srpna 1864 zvolení:

Za měšťanostu opět Jan Kostka Hostinský č. 81

„ I Radního „ Vojtěch Halík č. 80

„ II „ „ Václav Hájek č. 58

„ III „ „ Josef Rydl č. 114

„ IV „ „ František Brydl č. 112.

Dne 9^{ho} Dubna **1865** o 3^{tí} hodině odpolední právě toho času Květná Neděle vyšel ze stodoly občana Františka Hájka č. p. 71 oheň, a tak ve dvou hodinách 28 čísel domovních strávil jmenovitě vyhořely čísla 124, 70, 71, 125, 133, 120, 121, 88, 115, 69, 91, 47, 127, 107, 126, 129, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 106, 129, 68, a od čísla 16 stodola. Tento oheň stal se ode dvou nerozumných dítek, totiž syny Jozefa Mislíka, a Františka Hájka, který se sirkami oheň udělaly, víšek slamněný podpálily a ten samý do stodoly Františka Hájka strčili do slámy, kde se oheň hned vzňal.

K tomuto neštěstí přispěl kníže Pán Čeněk z Auerspeku příspěvkem 38,000 kusů tašek, a na žádosti které představenstvo na vůkolní obce prosebné zaslalo sešlo se 350 f které oným pohořelým rozdělené byly, mimo toho přispěla obec Kožlí 10 měř obilí a slámu a obec Senožat 5 měř žita a Ježov 8 měř obilí, které se také rozdělily. Pan Zelenka ze dvora Martinic daroval také asi 10 Mandel slámy.

(1865) Tohoto roku byl dostaven zdejší most od stavitele Aloise Filzika z Pelhřimova, a jelikož pan Krajský Baron z Vojtů v Čáslavi, o vystavení toho samého největší zásluhu měl, byl slavně 20 Října 1865 vysvěcen a obdržel jméno po svém zakladateli panu Baronovy „most Ferdinanda“.

1866

Roku 1866 počala dnem 25^{ho} Června válka Rakouska s Pruskem tak nazvaná „němci s němci“ a dopadla pro náš stát velmi smutně.

Komandýrující Jenerál Armády celé byl Benedek, kterému se vina připočítává, že jeho plán nebyl dobrý, ačkoli toho důkazů se neshledalo, ale spíše se vina nacházela na Jenerála Clam-Gallase a jiných, kteří špatné vojska do bitev uváděli. První srážka se stala dne 30^{ho} června u Skalice kde ohromné množství obojstran padlo, přece ale vítězství na straně pruské se nalézalo.

Dále byly hlavní bitvy u Chlumu, a Sadové a konečně rozhodný okamžik stal se 3^{ho} Července u Hradce Králové, kde armáda rakouská takřka rozehnaná byla, aniž by se byla kde vstříc Prušákům postavila, a tak vojsko pruské v 7 dnech dorazila přes Čechy, Moravu, Rakousy, až u Flouisbergu byla zase srážka kde naši ale zase nezmohli, a tak Prušáci až blíž Prešpurku (roz. Bratislavě – V. S.) v Uhrách byli.

Když Rakousko vidělo že odpor skoro marný jest uzavřeno dne 26^{ho} Července příměří, a od toho dne stalo se vyjednávání a vojsko pruské ostalo a ucouralo až do Čech zase částečně spět, kde další rozhodnutí očekávalo, načež v Praze úplný pokoj mezi vládami opět zjednan a vojsko pruské se do Pruska ubíralo.

V následku toho zpátečního tažení přirazilo do Zahrádky dne 13^{ho} Srpna 1866 asi 1600 mužů od 12^{ho} brandeburského pluku pěchoty a asi 2 kolony vozatajstva, kde každý hospodář poměrně 12, 15 až 25 a více vojáků na výživu a byt obdržel a který dne 15^{ho} zase pryč odešli, ale hned toho samého dne zase 230 mužů nových do Zahrádky přišlo, které zde 17 dní leželi, až jim možno bylo zase dál ke Kolínu jíti, by po železnici do Pruska jeli. Toto zdržení se 17 dní bylo následkem toho, že nával vojska nemohly vlaky stačit odvážet až z vùkolních bližších měst vojsko odtáhlo.

Nato když tyto 230 mužů odešlo, přišli zase toho samého dne 3 kumpanie vojska a to posleda a nejhorší, které pobytše 2 dni v Zahrádce k Ledči dále se ubírali.

Stodoly byli všechny plné koní a maštale zvlášť, tak že domácí hovězí dobytek pryč odveden báti musel, by místností nabylo Vojsko muselo se zaopatřit pro každého muže 1 lib masa, chleb a káva všeho ale hojnost, neb žaludky měli prušáci výborný, přitom ale chování jejich bylo dosti slušné, takže si nebylo co stěžovati.

Také zde byl Jeneral Štáb ubytovaný a sice Jeneral Moltke a 36 štábních důstojníků a barda; také byl lazaret zde utvořen v domě č. p. 61 v prvním poschodí, kam se sláma prostěradla a peřiny donášet musely, by nemocní zaopatření měli.

Právě ten čas když Prušáci do Zahrádky přitáhli nastala Kolera, a zemřelo asi 46 lidí (mezi kterými též školní učitel p. Antonín Kostka kolerou zemřel a na jeho místo dostal se syn Čeněk též roku 1866) domácích z Prušáků asi jeden. Za toto vše stravování obdrželo městečko Z. náhradu od rakouské vlády 3802 f 12 x r/č. čímž všickní obyvatelé řádně vypokojení byli, a mnohý ještě přitom získal.

Při tahu Prušáků do Čech byly Prušáci v Královicích a v Ledči nejblíž, v Zahrádce, ale nebyly, kde v oných místech jen mírné rekvizice požádali. Ve Světlé, ale řádili již hůře, tak že kupcům a šenkérům mnoho odebrali, co ale od vlády rakous. zaplacené obdrželi.

Toho samého roku 1866 vedlo Rakousko válku v Itálii, následkem čehož armáda na 2 díly rozdělená býti musela a tím také malá síla vojska proti ohromné síle Pruské odolat nemohla.

1867

Tento rok byl docela úrodný, tak že hospodáři po strastech roku 1866 utrpených se zase zotavili. Toho roku byla také nová volba představenstva a byly opět všickní představení tak jak v roce 1864 jednohlasně zvolení.

1868

Dne 5^{ho} února byla vykonaná volba okresního zastupitelstva Ledčského, a byl za starostu zvolen zdejší měšťanosta Jan Kostka, hostinský.

Dne 23^{ho} března počalo představenstvo místní se sázením stromů v hrbech, stromů ovocných.

Musíme připomenouti, že volba obecního zastupitelstva **v roku 1867** byla vykonaná a za měšťanostu byl zvolen p. Jan Kostka hostinský č. p. 81. v Zahrádce

za I radního p. Vojtěch Halík č. p. 80

za II „ „ Václav Hájek č. p. 58.

za III „ „ Jozed Rydl č. p. 114.

za IV „ „ František Brydl č. p. 112.

V témže roku byla dobrá úroda.

V roku 1870 byla opět po delším rekursu a marném protahování času provedená volba obecního zastupitelstva a zvolen byl za

Měšťanostu p. Bedřich Kostka č. p. 83

za I radního „ Vojtěch Halík č. p. 80.

„ II „ „ Václav Hájek č. p. 58.

„ III „ „ Rudolf Valchář č. p. 38

„ IV „ „ Jan Cizner č. p. 117

Důležité též, že **roku 1868** zařízena byla v městečku pošta. Správcem jejím byl p. Jan Kostka, hostinský.

V roce 1873 provedena opětně volba obecního zastupitelstva a tu zvolen jest za měšťanostu Pan Bedřich Kostka, č. p. 83

za I radního: pp. Vojtěch Halík, č. p. 80

„ II „ : „ Václav Hájek č. p. 50

„ III „ : „ Rudolf Valchář č. p. 38

„ IV „ : „ Jan Cizner č. p. 117

Roku 1882 zvolen jest za měšťnostu:

pan František Lípa.

za I rádního: pp

„ II „ :

„ III „ :

„ IV „ :

Roku 1883 zařízen v městečku dobrovolný hasičský spolek; koupena nová stříkačka a sbor hasičský vzal v ochranu obě stříkačky. Tím městys poněkud zveleben.

V roce 1882 vypukl oheň u p. Aloisa Stutze. Jelikož bylo povětrí, vzalo za své i sousední stavení p. Josefa Bělohradského.

V roce 1885 provedena volba obecního zastupitel. a tu zvolen jest za měšťanostu pan Jan Kostka, hostinský.

za I rádního p. František Málek č. p. 28.

„ II „ p. Antonín Hájek č. p. 22.

„ III „ p. Josef Kluch č. p. 26

„ IV „ p. Karel Svoboda č. p. 1

Roku 1886 zařízena zde řemeslnicko rolnická beseda, kteráž podporována a zařizována P. T. panem P. Václ. Šafránkem zvelebila městys zahrádecký. Téhož roku udeřil blesk do domu p. Vojtěcha Halíka, však nezapálil a žádný život nevzal za své. Též dlužno připomenouti, že vystavěna jest kašna uprostřed náměstí.

Roku 1887 vystavěna jest zde IV. třída, kteráž nacházela se v radnici, č. p. 68.

A

Aloizya z Hilgartneru9

B

Bajer František71
Barichar Franz6
Barychar Franz59
Bejkovský Václav5
Bellada František63
Benedek77
Bělohradský Antonín5
Bělohradský Jozef7
Bělohradský Matěj8
Bělohradský Tomáš14
Bělohradský Václav6
Brázda Jozef5
Brázda Martin
Brýl Jozef72
Brydl František76
Brýdl Jozef65
Bruner Josef41
Budinský Franz7
Bulík František70
Burjan František71
Burgon Franz5

C

Cizner Jan78
Clam-Gallas77
Czisner Antonín5
Czisner Jozef5
Czisner Václav5
Czizner Jan8
Časar Václav70
Čeněk z Auersperku74
Čermák Martin6

D

Daněk Jan69
Daňka Jiřík7
Daněk Jozef
Daněk Václav5
Dvořák Jiřík9
Dvořák Jozef5
Dvořák Pavel
Dvořák Václav5

E

F

Fedirič Makar	55
Fijala Franz.....	5
Filzik Alois	76
Franczl Jan.....	5

G**H**

Hadrava Jozef	73
Halík Vojtěch	63
Hanl Karel	72
Hartman Jozef.....	9
Havel Jakub	70
Hajek Antonín.....	5
Hájek František	76
Hajek Jan	5
Hájek Václav	76
Hilgartner Alois	12
Hnízdo Václav	7
Hohenzoller Sigmaringen	73
Holada Jozef	74
Horák Karel	15

I**J**

Janeček Jozef	70
---------------------	----

K

Kluch František	65
Kluch Josef	79
Kočí Jan	5
Kočí Jozef	7
Kočí Petr	64
Kopečková	66
Kostka Bedřich	78
Kostka Čeněk	77
Kostka František	2,7
Kostka Jan	76
Kostka Vincenc	72
Košťál František.....	8
Kratochvíle Václav.....	5
Krejča Martin	70
Kronigl Václav	5
Kundera	74
Kunte Jan	73

L

Lípa František	78
Loukotský Jozef	8

M

Machotka Franz	6
Machotka Václav	71
Mareš Franz	5
Mareš Jan	5,7
Mareš Jiřík	5
Mareš Vincenc	63
Marš Josef	17
Martinů Jan	5
Málek František	79
Menšík Jan	8
Mikšík Vojtěch	70
Mislík Jan	7
Mislík Jozef	76
Mišoň Jan 60	
Mišoň Jozef	70
Mišoň Václav	70
Moudrý Jan	71

N

Nápravník Jan	20
Nepallas Eusebius	12
Neubauer František	70

O

Olišar Jozef	70
Olišar Václav	69

P

Pašek Antonín	5
Pašek Franz	5
Pašek Jan	5
Pašek Václav	6
Pavlán František	70
Pavlán Jozef	70
Pipek Matěj	59
Popek Antonín	5
Popek Václav	9
Procházka Filip	72

Q**R**

Rathauský Jan	7
---------------------	---

Ráček Martin	18
Ridl Jan.....	5
Rierer Kašpar	14
Rigr František	10
Rojka Jakub	7
Rojka Jiřík	7
Rojka Josef	5
Rydl Josef	76
Rýdl Václav	62

S

Sagl Jakub	6
Sagl Jan	7
Sagl Vojtěch.....	5
Ságl Karel	63
Samohek Antonín	48
Samohel Antonín	7
Samohel Baltazar	59
Samohel Franz.....	6
Samohel Jan	5
Samohel Jozef.....	6
Samohel Kašpar	5
Sekera František	70
Slavík Jan	63
Stecher Ignác	64
Stránský František	20
Svoboda Karel	79
Šafránek Václav	79
Šenk Jozef	66
Šindelář Karel	6
Šťasný Jozef	8

T

Tuček Franz.....	5
Tučkovský Martin.....	5

U**V**

Valchář Rudolf	78
Vávra Václav	14
Veleta Václav	69
Vindyš Jan Evangelista	63
Vyndyš Jan	69
Vítů Jakub.....	5
Voříšek Antonín.....	9

W

X**Y****Z**

Zatočil Jozef	7
Záviška František	65
Záviška Jakub	6
Záviška Jozef	5
Zaviška Václav	5
Zelenka Jan	8
Zelenka Jozef	5
Zellenka Jozef	58